

24956

331.881:37

Խ - 11

Պր. Խառնեք բոլոր յերկրներ, միացե՛ք.

ԲԱՆԱԶԵՎԵՐ

Խ. Ս. Հ. Մ. ԼՈՒՍԱԾԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԱՐՅՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ VI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ

(14—22 մարտի 1927 թ.)

ՀՐԾՏՅՐԾԱԶՈՒԹՅՈՒՆ

և Ս. Հ. Մ. Լուսաժառանգների Արեւեսակցական
Միության Հայաստանի Կենտրոնական Վարչության

Ե Ր Ե Վ Ա Ն - 1 9 2 8

331.881:37

Պոլեմարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք.

խ-11

ար

ԲԱՆԱԶԵՎԵՐ

Խ. Ս. Հ. Մ. ԼՈՒՍԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԱՐՋՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ VI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ

(14 - 22 մարտի 1927 թ.)

ՀՐԾՏՍՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

Խ. Ս. Հ. Մ. ԼՈՒՍԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՍՐԽԵՏԱԿԳԱԿԱՆ
ՄԻՈՒՔՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՇՈՒՔՅԱՆ

Յ Ե Ր Ե Վ Ս. Ն - 1 9 2 8

**Խ. Ս. Հ. Մ. ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ
ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ VI ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱ-
ԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԸՆԴՈՒՆԱԾ**

ԲԱՆԱԶԵՎԵՐԸ

(14-22/III 1927 թ.)

**ԲԱՆԱԶԵՎ, ԿԵՆՏՆՈՒՍԱՇԽԻ ՀԱՇՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԹԻՎ.
(ԶԵԿ. ԸՆԿ. ԿՈՐՈՍՏԵԼՅԵՎԻ)**

Լսելով Կենտրոնական Կոմիտեի ղեկավարած իր գործունե-
ջության մասին, լուսավորության աշխատավորներին VI համա-
միութենական համագումարը ընդունեց, վոր ԿԿ. վարած քա-
րական գիծը ճիշտ է և հավանություն է տալիս Կ. Կ. գործու-
նեցությունը: Մասնավորապես համագումարը մասնանշում է Միու-
թյան նվաճումները լուսավորության աշխատավորներին նշութական
իրավական դրության և աշխատանքի պայմանների բարելավման
համար մղված պայքարի ասպարիզում, ինչպես նաև միութենա-
կան ժառանգի արհեստակցական ակտիվության բարձրացումը
և լեքերի խորհրդային, հասարակական ու կուլտուրական շինա-
րարության մասնակցության ուժեղացումը:

Միության առաջիկայում հիմնական խնդիրն է՝ նպաստել այն
խնդիրների ամենահաջող կիրառմանը, վոր կանգնած են խոր-
հրդային յերկրի առաջ ինդուստրացման և սոցիալիստական շին-
արարության գործում:

1. Հետագայում Միության ԿԿ. շարունակելով միութենա-
կան ստորին կազմակերպությունների ամրացման գիծը, իր ղե-
կավարությունն հարմարեցնելու յե առանձին կազմակերպու-
թյունների, մանավանդ ազգային հանրապետությունների, և
ծաղրամասերի պահանջներին, առանձնահատկություններին և
կարիքներին: Միաժամանակ ԿԿ-ն ու տեղական կազմակերպու-

թյունները իրենց ուշադրութիւնն ուժեղացնելու չեն Միութեան անդամների առանձին խմբակների (քաղլուսաշխատավորների գիտական և տեխնիքական աշխատավորների, նախադպրոցական աշխատավորների լերիտնասարդութեան) մեջ տարվող աշխատանքի վրա, քաշելով նրանց արհեստակցական և հասարակական աշխատանքի: Անհրաժեշտ է ավելի վճռական կուրս ընդունել Լուսաշխատավորների ակտիվ պրոֆաշխատանքի քաշելու համար:

2. Մասնանշելով այն, վոր Միութեանը ֆինանսապես ամբողջ է, համագումարն անհրաժեշտ է համարում միութենական մասսայի աճած կուլուրը կենցաղական կարիքներն ավելի լավ սպասարկելու նպատակով ընդունել տեղական կազմակերպութիւնների հետագա ֆինանսական ամրացման կուրսը, ավելի ճշտելով ու պարզելով բարձր մարմինների ոգտին կապարկող հատկացումների չափը՝ ամեն մի առանձին կազմակերպութեան առանձնահատկութեան և ֆինանսական կարողութեան համեմատ:

Համագումարն անհրաժեշտ է համարում վճռական կեպով աշխատել նվազեցնել ապարատի ծախքերը, ինչպես կենսոկոմում, այնպես էլ տեղական կազմակերպութիւններում:

3. Մասնանշելով այն անձնական կապը, վոր կա մեր լերկրի ինդուստրացման և նրա հետագա կուլտուրական վերելքի միջև, համագումարն անհրաժեշտ է գտնում, վորպեսզի միութեան կի և տեղական մարմիններն աշխատեն ավելացնելու պետական և տեղական բյուջեներից լուսավորութեան գործի համար բաց վարձի հետագա աճման անհրաժեշտութիւնը:

4. Լուսաշխատավորների աշխատանքի ծանր պայմանները ներկայումս պահանջում են ինչպես միութեան այնպես էլ Աշխատողների և Լուսժողովմատի մարմինները ուշադրութեան հետագա ուժեղացումը՝ բարելավելու աշխատանքի պաշտպանութիւնը կուլտուր-լուսավորական հիմնարկութիւններում:

Միութեան կենսոկոմն ամեն կերպ պետք է ձգտի ընդլայնեցնելու սանատոր — կուրորտային ողնութիւնը, ընդգրկելով, ըստ հնարավորութեան, բոլոր խմբերը, մասնավոր տեխնիքական աշխատավորներին: Կենսոկոմի հանգստյան տան տեղերի արժեքը պետք է եժանացնել:

Կենսոկոմն անխոնջ կերպով աշխատելու չէ բարելավել լուսաշխատավորների իրավական դրութիւնը, կովելով աղմինիս-

տրատիվ թեքման, հրամաւելու և սաստուճների սովորութեան մնացորդների դեմ:

5. Կենսաթոշակ ստացող լուսաշխատավորների շրջանը պետք է ընդարձակվի. ինչպես նաև անհրաժեշտ է աշխատել տարածելու գյուղական լուսաշխատավորների համար գոյութիւն ունեցող արտոնութիւնները նաև գյուղական և շինական (поселок) վայրերի աշխատավորների այլ խմբերի վրա (11 աստիճանի դպրոցական աշխատավորները, քաղլուսաշխատավորները, գրադարանապետները, գործարանային, շինական զբոսայրների և (քաղաքից դուրս գտնված մանկատների աշխատավորները):

5. Գործադրկութեան նշանակալից աճումը Միութեան մեջ պահանջում է միութեան կի-ից և տեղական մարմիններից ուժեղացնել ուշադրութիւնը գործադրկներին սպասարկելու վրա, ավելացնելու ֆինանսական ոգնութեան չափը, կազմակերպելու աշխատանքային ոգնութիւն, բարձրացնելու նրանց կվալիֆիկացիան և նպաստելու գործադրկներին այնպիսի տեղեր տեղափոխվելու համար, վորտեղ լուսաշխատավորների բանվորական ուժի պահանջ կա:

7. Կուլտուրական շինարարութեան ասպարեզում լերկրի առաջ դրված լայն պատասխանատու խնդիրները, անհրաժեշտ են դարձնում, Միութեան ավելի ակտիվ մասնակցութիւնը Լուսժողովմատների և նրանց տեղական որդանների արտադրական աշխատանքներին:

Միութեան կի պետք է մշակի մի շարք միջոցներ արտադրական աշխատանքը կանոնավոր հիմքերի վրա դնելու համար մասնակցելով վոյ միալն վարչական տնտեսական և պլանավորող (планирующих) մարմիններում, այլ և լուսավորութեան որդանների ծրագրա-մեթոդական աշխատանքներին:

Նպատակ ունենալով բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականութիւնը և լավացնել աշխատանքի վորակը, անհրաժեշտ է աշխատել բարելավելու լուսաշխատավորների աշխատանքի պայմանները (կուլտուր-լուսավորական հիմնարկների շէնքերի վերանորոգումն, սարքավորումն, տաքացումն և այլն):

8. Կուլտ-լուսավորական աշխատանքի ասպարեզում համագումարն անհրաժեշտ է համարում կենտրոնացնել ուշադրութիւնը միութենական մասսաների քաղցաստիարակչութեան հետագա ուժեղացման վրա, կապելով այդ աշխատանքը Լուսաշխատավոր-

ների արտադրական և հասարակական աշխատանքի հետ և հիմնվելով սոցիալիստական շինարարության խնդիրների վրա:

9. Միութենական ԿԿ-ն ու տեղական մարմինները ամեն կերպ պետք է նպաստեն լուսաշխատավորների համարակազմի աշխատանքին, ոգնելով նրանց գրականությունը և այլ անհրաժեշտ նյութերով: Միութեան մարմինները, քաշելով հասարակական աշխատանքի մեջ լուսաշխատավորների նորանոր խմբեր, պետք է աշխատեն ելավել լավացնելու այդ աշխատանքի վորակը:

10. Պրոֆպրոպագանդայի հիմնական խնդիրն է լինելու դատարարակել ստորին պրոֆակտիվը, մասնավորապես ազգային հանրապետություններում և մարզերում, ինչպես նաև բարձրացնել Միութեան անդամների մասսայի արհեստակցական գիտակցությունը:

11. Համագումարը մասնաճյուղում է կուտաշխատանքի հիմնականներից լուսաշխի տների աճումը և ԿԿ-ի ընդունած պիծը՝ վերջիններս վերածել ակումբների, միաժամանակ ճշտելով լուսաշխի տների աշխատանքի բովանդակությունը և ծավալելով վերջինս Միութեան անդամների զանազան խմբավորումների պահանջների հաշվառման հիման վրա՝ համարում է ճիշտ: Անհրաժեշտ է աշխատել, կուսժողովմաններից և նրանց տեղական որգաններից ստանալ նյութական ոժանդակություն կուսաշխի արների համար:

12. Մասնաճյուղով «Работник при посвящения» մեթոդական հրատարակություն մեծ աշխատանքը, համագումարն անհրաժեշտ է համարում ձեռք առնել ամեն միջոց միութենական մամուլի մեջ մասնակից դարձնելու միութենական ստորին կազմակերպությունների ավելի մեծ թվով աշխատավորների, ինչպես նաև միութենական մամուլում ուժեղացնել արդյունաբերական կենտրոնների և ազգային ուսումնական միութենական խոշոր կազմակերպությունների աշխատանքների լուսարանությունը:

Միութենական մամուլում անհրաժեշտ է ուժեղացնել Միութեան խոշոր կազմակերպությունների աշխատանքի փորձի փոխանակությունը: ԿԿ ամեն կերպ նպաստելու և ոժանդակելու չի ազգային հանրապետությունների և մարզերի միութենական կազմակերպություններին հրատարակելու ազգային լեզվով գրականություն: Միաժամանակ անհրաժեշտ է, վոր ԿԿ-ն իրեն խնդիր առաջադրի իջեցնելու գրքերի արժեքը և առաջին հերթին՝ մասսավիկ-լուսաշխատավորի՝ համար նշանակված գրականություն:

ԲԱՆԱԶԵՎ ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԻՆՏԵՐՆԱՅԻՈՆԱԼԻ ՄԵՐ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

ԶԵԿՈՒՅՄԱՆ ԱՌԹԻՎ.

(գեկ. քեկ. Ա.պլեսիցի)

Լսելով Ընկ. Ապլետինի զեկուցումը միջազգային աշխատանքի մասին, ՎՍՀՄ համագումարն ամբողջովին հավանություն է տալիս կուսավորության աշխատավորների ինտերնացիոնալի գործադիր կոմիտեում ԿԿ-ի ներկայացուցիչների բռնած դժին, վոր նրանք վարել են իրենց բոլոր չելություններում, թե գործկոմում և թե կոնգրեսներում:

Համագումարը Լ. Ա. Ի. առանձին արժանիքն է համարում նրա բռնած ճիշտ դիրքը կուսաշխատավորների միջազգային արհշարժման միասնականության հարցում և առաջարկում է իր ներկայացուցիչներին այդ գիծը պաշտպանել և հետագայում:

Համագումարը գտնում է, վոր Լ. Ա. Ի. պետք է մեծ ուշադրություն դարձնի գաղութային չերկրների կուսաշխատավորներին Փարիզի ինտերնացիոնալի մեջ գրավելու վրա:

Համկուսաշխի ՎՍՀՄ համագումարը, վորջուցելով Լ. Ա. Ի. վիեննայի կոնգրեսի վորոշումը, վոր ուղղված է Ամստերդամի կողմից ուսուցչական նոր միջազգային համախմբումն ստեղծելու անջատողական փորձերի դեմ, կոչ է անում չեղբայրական ազգային սեկցիաներին հաստատուն կերպով պաշտպանել այդ վորոշումները և հրավեր է կարգում բոլոր չերկրների այն ուսուցչական կազմակերպություններին, վորոնք կանգնած են զասակարգային տեսակետի վրա, միանալ Լ. Ա. Ի.-ն:

Կեցց Լ. Ա. Ի. և նրա ազգային սեկցիաները:

Կեցցե արհշարժման միասնականությունը:

ԲԱՆԱԶԵՎ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ՀԱՐՅԵՐԻ ԱՌԹԻՎ.

(գեկ. ընկ. Ապրեսիճ)

1 ԸՆԴՀԱՄՆԱԴՐ ՄԱՍ.

1. Միութեան աճումը, պրոֆորգանների հեղինակութեան արհեստակցական գրադիտութեան, միութենական մասսաների հասարակական-քաղաքական գիտակցութեան և ակտիվութեան բարձրացումը հաստատում են, վոր անցած ժամանակաշրջանում միութեան կազմակերպչական աշխատանքի հիմնական սկզբունքները ճիշտ են յեղել:

Հետագայում միութենական մարմիններն, առանց քաղաքում աշխատանքը թուլացնելու, առաջիկա նման պետք է հատուկ ուշադրութեամբ դարձնեն զուգի աշխատանքի ամրացման և ծավալման վրա:

Առաջիկա շրջանում միութենական մարմինների կազմակերպչական աշխատանքի հիմնական խնդիրներն են ա) միութենական մարմինների աշխատանքի հետագա մերձեցումը մասսաներին, մասնավորապես համառ պայքար քաղաքի և բյուրոկրատիզմի դեմ, վոր դեռևս նկատվում են միութենական ապագարատում. բ) ապագարատի եժանացում. գ) մասսայական աշխատանքի ուժեղացում. դ) միութեան անդամների բոլոր խմբերի կարիքների և պահանջների բաղմախոսմանի սպասարկման աշխատանքի խորացումը և ե) նպատակ ունենալով վերացնել միութենական մարմինների ղեկավար ակտիվի վորակի աճման տեմպի գանդաղումը, վոր հետ է մնում մասսաների ակտիվացման աճման տեմպից, — տանել աշխատանք ղեկավար ակտիվի կվալիֆիկացիան բարձրացնելու համար:

II ԱՐՀԱՄՆԱԴՐԵՆԱԿԱՆ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻՍ.

Միութենական բոլոր մարմինների մշտական հոգսի առարկան պետք է լինեն.

2. Միութեան անդամներին միութենական գործունեությունների մեջ քաշելու հետագա աշխատանքը, նրանց ինքնագործունեությունների բարձրացումն ու քաջալերումը, միութենական

մարմինների աշխատանքին և ընտրութուններին ավելի ակտիվ կերպով մասնակցութեան գրավելու աշխատանքը, միութենական որդանների պատասխատվութեան մեծացումը միութեան անդամների առաջ, միութենական որդանների աշխատանքի կառուցումը հասարակայնութեան և կոլլեգիալ սկզբունքներով և նրանց գլուխադրացութեանը հանդեպ միութեան անդամների և կարիքների:

4. Միութենական ստորին բջիջների վերընտրութունները և ներկա համագումարի նախորդող տեղական կազմակերպությունների մի շարք համապատասխանները, վոր անցան արհմիութենական ղեկավարախալի լոգունգի տակ, ցույց տվեցին, վոր միութեան անդամների ակտիվութեանն աճել է, մոտեցրին միութենական մարմինները մասսաներին և ցույց տվեցին, վոր միութեան անդամներն մեծապես շահագրգռված են միութենական աշխատանքով: Նպատակ ունենալով ավելի մեծ չափով գրավելու միութեան անդամներին ընտրութեան աշխատանքի մեջ և հաշվի առնելով կատարած աշխատանքի թերութունները, համագումարն անհրաժեշտ է համարում.

ա) Դարձնել միութենական մարմինների ուշադրութեանը վորպեսզի բոլոր միութենական ողակներում և, մասնավորապես, ստորին ողակներում վերընտրութուններն ավելի մասնակրկիտ և խնամքով նախապատրաստվեն (Միութեան անդամներին լայն կերպով տեղեկացնել, մշակել նախագ, նախապատրաստել նախընտրական ժողովներ և այլն):

բ) Համագումարն ու Կոնֆերենցիան ավելի լավ նախապատրաստելու նպատակով անհրաժեշտ է համագումարի որակաբար հարցերը մշակել ակտիվի ընդլայնած խորհրդակցութուններին, լայն կերպով ծավալել միութեան վերընտրվող մարմինների հաշվառվութեան պրակտիկան, ժամանակին ուղարկել տեղերին կոնֆերենցիալին կամ համագումարին արվելիք առաջարկութունները և այլն:

գ) Ավելի լայն կերպով գրավել վերընտրական աշխատանքներին Միութեան անդամների առանձին խմբակները (տեխնիքական աշխատակիցներին, գրադարանապետներին և այլն), ըստ հնարավորին հարմարեցնելով ընտրական ժողովները նրանց աշխատանքների պայմաններին, նախորդ հաղորդելով ընտրական և նախընտրական ժողովների, խորհրդակցութունների գրույցների մասին և այլն:

դ) Ամեն կերպ նպաստել Միութեան անդամների գործնական ակտիվութեան զարգացմանը և ուշադրութեամբ, գործարար կերպով վերաբերվել մասսաների կողմից միութենական մարմինների աշխատանքների քննադատութեանը: Ղեկավար որդանների աշխատանքի քննադատութեան համար արված ամեն տեսակի «խշխանավորական» ճղրդոցներն ու ներգործման այլ միջոցները բոլորովին անթույլատրելի լին:

ե) Միութենական մարմինների կողմից մասսաների առաջ ավելի հաճախակի հաշվետվութեւններ ներկայացնելու, ինչպես նաև միութենական մարմինների պատասխանատվութեւնը մասսաների առաջ մեծացնելու միջոցով կռիւ միութեան ապարատի մեջ չեղած բյուրոկրատիզմի և քաշքշուքի մնացորդների դեմ:

զ) Չեռք առնել վճռական միջոցներ ընտրվածների հասակացունութեան սկզբունքներով, առկա լայն կերպով աշխատանքի քաշելու համար:

4. Համագումարն անհրաժեշտ և գտնուով, վոր միութենական կազմակերպութեւնները, պահպանելով լայն դեմոկրատիայի սկզբունքները, ավելի մեծ չափով աշխատանքի գրավեն և առաջ քաշեն ակտիվ և գործարար թեկնածութեւնները:

Ուստի և միութեան մարմիններին ամենակարևոր խնդիրներից մեկն և հանդիսանում նոր խավերի, մանավանդ, առաջին անգամ միութենական մարմիններին մեջ ընտրվածների, բազմակողմանի դաստիարակութեւնը, ոգնել նրանց աշխատանքի մեջ և նրանցից ավելի ակտիվներին շարունակել առաջ քաշել միութենական և տնտեսավարական աշխատանքների համար:

III ՄԵՌԻՓՅԱՆ ՍՏՈՐԻՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

5. Միութեան անդամների պահանջների աճումը և նրանց հետաքրքրութեւնը դեպի միութեան աշխատանքն առաջ են բերում անհրաժեշտութեւն ավելի մեծ ուշադրութեւն դարձնելու ստորին բջջի աշխատանքի վրա և միութենական մարմինների առաջ դնում են տեղկոմների աշխատանքի հետագա ամեն կերպ ամրացման և ծավալման խնդիրը:

6. Գյուղի լուսաշխատավորների աճող հետաքրքրութեւնը դեպի միութենական աշխատանքը, նրանց ավելի լավ ձևով սպասարկման անհրաժեշտութեւնը, գյուղական լուսաշխատավորների աշխատանքի առանձնահատուկ պայմանները (ցրվածութեւնը, չերբեմն հեռավոր տարածութեւն վրա, մանր խմբերով և առան-

ձին առանձին) և, շնորհիվ գյուղի հասարակական կուլտուլտուրական աճման, լուսաշխատավորի առաջադրված պահանջներին մեծացումը,— Միութենական որդանների առաջ դրել են գյուղի ստորին մարմինների կառուցվածքի ավելի ձկուն կառուցման և ամբողջ աշխատանքը ներկա պայմաններին հարմարեցնելու խնդիրը:

Յեւնելով սրանից, համագումարն հավանութեւն և տալիս գյուղի միութենական որդանների կառուցվածքի մասին ԿԿ ՎՍ պլենումի հանած վորոշմանը իրովին համապատասխան Միութեան երկա խնդիրներին գյուղում և հանձնարարում և ԿԿ. ապահովագրելու նրանց պլանաչափ իրացումը (տես ծանոթութեւնը բանաձևի վերջում):

7. Միութեան V համագումարի վորոշման հիման վրա, համարելով ձիշտ այն, վոր միութենական կազմակերպութեւնները կիրառում են քաղաքային խմբակների մանրացման աշխատանքները, վորպիսի հանգամանքը նպաստում և միութենական կյանքի աշխուժացմանը և Միութեան անդամների ավելի լայն ընդգրկելուն ու սպասարկմանը, ՎՍ համագումարն անհրաժեշտ և համարում մոտակա ժամանակաշրջանում ավարտել այդ աշխատանքը, հիմք ընդունելով հետևյալը.

ա) Միացյալ խմբական կոմիտեները համախմբելու չեն այն հիմնարկութեւնների աշխատավորներին, վորոնց թիվը 25-ից պակաս և բայց վոչ ավելի 10—15-ից, ըստ վորում, իբրև կանոն միացյալ տեղկոմը (խմբկոմը) 100 մարդուց ավելի չպիտի համախմբի: Բացառութեւն թույլ և տրվում միայն ամենախոշոր կենտրոնների համար, բայց ամեն մի խմբկոմի համար՝ վոչ ավելի քան մինչև 200 մարդ. խմբկոմներ կազմակերպելու կարգը սահմանվում և նահանգական (մարզային) բաժինների կամ կենտրվալութեւնների կողմից: 10—15 կամ ավելի աշխատակիցներ (մինչև 24 ներառյալ) ունեցող հիմնարկութեւններում ընտրվում են պրոֆիլադորներ տեղկոմի իրավունքներով: ԿԿ թույլատրութեւնը խոշորագույն քաղաքներում մինչև 25 աշխատավոր ունեցող հիմնարկներում պրոֆիլադորներ չեն ընտրվում և բոլոր այդպիսի հիմնարկութեւնները միացվում են խմբկոմներով, բացի այն հիմնարկութեւններից, վորոնք տեղիտեղիապես հեռու չեն խմբկոմներից, այդ վերջիններում պրոֆիլադորների ընտրութեւնները պարտադիր և.

բ) խտորեն կիրառվելու չե կյանքում Միութեան V համա-

միութենական համագումարի վորոշումն այն մասին, թե 25 և ավելի աշխատավորներ ունեցող քաղաքային հիմնարկություններում կազմակերպվելու չեն անկախ տեղկոմներ:

Համագումարը գտնում է աննպատակահարմար առանձին խմբակների կողմից (գրադարանապետների նախադրոցականների և այլն) ըստ համքարական հատկանշի խմբկոմներ կառուցելու փորձերը, համարելով այդ իրրե թեքումն դեպի նեղ համքարաբականությունը:

8. Մինչև որս քաղաքային տեղկոմներն իրենց աշխատանքը դեռևս չեն կանոնավորել, տեղկոմների նիստերը մեծ մասամբ դեռևս անկանոն են, մասսաների անմիջական սպասավորման անհրաժեշտ ուղադրություն դեռ ևս չեն դարձվում, հարցերը խնամքով ու մանրամասն մշակման միշտ չեն լինթարկվում, տեղկոմները դեռևս ծանրաբեռնված են իրենց վոչ հատուկ ֆունկցիաներով (վկայականների տալը, վարկավորումն և այլն), — այս բոլորը պահանջում են միութենական որգաններից մեծ ուղադրություն դարձնել քաղաքային տեղկոմների աշխատանքների վրա, մանրակրկիտ կերպով հրահանգել նրանց և ոգնել աշխատանքի ընթացքում, ազատել նրանց իրենց համար վոչ հատուկ ֆունկցիաներով ծանրաբեռնելուց:

9. Համարելով նպատակահարմար, քաղտեղկոմներին կից պատգամավորական ինստիտուտի գոյությունը, համագումարն անհրաժեշտ է գտնում այդպիսիք կազմակերպելիս պահպանել հետևյալ կանոնները, 5 հոգուց վոչ պակաս աշխատավորներ ունեցող հիմնարկությունը, վոր մտնում է խմբկոմի մեջ, տալիս և մեկ պատգամավոր:

Խոշոր հիմնարկություններում, վորտեղ աշխատավորների թիվը 200-ից պակաս չէ, ստեղծվում է պատգամավորական ժողով՝ 10 աշխատակիցներից 1 պատգամավոր նորմալով:

Յերկուս և ավելի հերթ ունեցող հիմնարկություններում, բոլոր աշխատավորներին ավելի լավ սպասարկելու համար, համագումարն անհրաժեշտ է համարում պատգամավորներ ընտրել ամեն մի հերթից (смена) առանձին առանձին:

10. Պատգամավորական ինստիտուտի աշխատանքը քաղաքում մինչև որս բավականաչափ չի ծավալված: Միության անդամների նորանոր խավեր ակտիվ աշխատանքի գրավելու գործում Պատգամավորական ժողովները հսկայական նշանակություն են ստանում, իրրե ակտիվը դաստիարակելու ու

մասսաներին միութենական կյանքի մեջ գրավելու և նրանց դեկավարելու մի չեղանակ: Համագումարն ուղադրություն է դարձնում այն բանի վրա, վոր պատգամավորական ժողովներն անհրաժեշտ է ավելի լավ նախապատրաստել, այդ ժողովներում դնել այնպիսի հարցեր, վորոնք հետաքրքեն մասսաներին. անհրաժեշտ է նաև պատգամավորական ժողովները կանոնավորապես հրավիրելու, պատգամավորներին իրենց ընդերդների առաջ հաշվետու դարձնելու, նրանց առանձին հանձնարարություններ տալու միջոցով և այլն ուժեղացնել և ծավալել նրանց աշխատանքը:

Միաժամանակ համագումարն աննպատակահարմար է համարում, վոր պատգամավորները տանեն այնպիսի ֆունկցիաներ, վորոնք կապ չունեն իրենց աշխատանքի հետ և խանգարում են նրանց:

11. Միության անդամներին խորացրած և բազմակողմանի կերպով սպասարկելու անհրաժեշտությունը պահանջում է ստորին ողակների աշխատավորներից մեծ ունակություններ և վորակ: Համաձայն արհմիությունների V|| Համամիութենական համագումարի վորոշումներին Միության V| համագումարը վորոշում է չերկարացնել տեղկոմների լիազորության ժամկետը մինչև մեկ տարի, այն պայմանով սակայն. վոր վոչ պակաս, քան կես տարին մի անգամ ընդհանուր ժողովի առաջ տեղկոմը տա ընդհանուր հաշվետվություն իր աշխատանքի մասին, և չեթե այդ աշխատանքից ընդհանուր ժողովը գոհ չմնալու դեպքում տեղկոմը վերընտրվի, պատգամավորների լիազորության ժամկետը մնում է վեց ամիս:

12. Հսկայական նշանակություն տալով ընդհանուր ժողովներին, իրրե մասսայական դաստիարակման մեթոդի. V| համագումարը, հաստատելով այդ հարցի առթիվ կի թված դերեկտիվները, անհրաժեշտ է համարում միութենական մարմինների ուղադրություն հրավիրելու միութենական ժողովների վորակը բարձրացնելու վրա, խիստ սահմանադեղծով այն արտադրական ժողովներից և առաջարկում է այդ դերեկտիվներն ամենայն վճռականությամբ կիրառել կյանքում:

13. Տեղկոմներին կից գոյություն ունեցող հանձնաժողովները լուծարել չենթարկելու տենդենցը, վոր նկատվում է միշարք տեղերում և հետևաբար է միութենական ակտիվի դաստիարակության մեջ նրանց ունեցած դերի և նշանակության թերահանատության և նրանց աշխատանքը կանոնավորելու ընթաց-

քում հանդիպած վորոշ դժվարութիւններէ հաղթահարման ընթացքում հայտնաբերած թուութեան, — համագումարը սխալ և համարում և տռաջարկում և միութենական մարմիններին ձեռք առնել միջոցներ ուժեղացնելու հանձնաժողովներէ գործունէութիւնը, լավացնելու նրանց կազմի ընտրութիւնը, ոգնելով նրանց աշխատանքի ընթացքում, հրահանգելով, բարձրացնելով նրանց հեղինակութիւնը Միութեան անդամներէ մեջ: Համագումարն հաստատում և տեղեկութիւններ կից հետեւյալ հանձնաժողովներէ կազմակերպման անհրաժեշտութիւն: ա) կուլտուր-լուսավորական բ) աշխատանքի պաշտպանութեան և գ) արտադրական. վերջինս ալն հիմնարկութիւններում, վորտեղ բոտ կանոնադրութեան նախատեսված և արտադրական խորհրդակցութիւններէ կազմակերպումը:

Դրա հետ միասին համագումարն հնարավոր և համարում կազմակերպել ժամանակավոր հանձնաժողովներ աշխատանքի ստանձին հարցերէ վերաբերյալ, սակայն այնպէս, վոր չծանրաբեռնվի տեղեկութիւններէ աշխատանքը, և այն պայմանով, չեթե ալ հանձնաժողովներն ստեղծվում են այնպիսի հարցեր մշակելու համար, վորոնք չենթակա չեն տեղեկութիւններէ հանձնաժողովներէ իրավասութեան (կոմպետենցիային): Հանձնաժողովները տեղեկութիւն մարմիններն են և հաշվետու չեն նրան: Ընդհանուր ժողովներում հանձնաժողովները կարող են հանդես գալ ղեկուցումով միմիայն տեղեկութիւն հանձնարարութեամբ:

IV ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱՆ

14. Համագումարը մատնանշում և, վոր դավառական (շրջանային окружный), նահանգական (մարզային) և կենտրոնական վարչութիւններէ հեղինակութիւնը բարձրացել և ամրացել և, ինչպէս նաև բարձրացել և ստորին ողակներէ ղեկավարութեան վարակը: Աշխատանքի բարդացած հանգամանքները պահանջում են նրանց, իրեն ղեկավար մարմիններէ, գործունէութեան հետագա ծավալումը. ալելի մոտ և լավ ճանաչումը, արտադրութեան խորացումն մասսաներէ հետ և իրենց աշխատանքի մեջ ալելի ճկունութիւն և ունեցած կապի շարժունութիւն:

Հաստատելով Միութեան V համագումարի վորոշումը դավառական (շրջանային), ինչպէս նաև մանր և միջին նահանգական վարչութիւններում նախագահութիւնները վերացնելու ան-

հրաժեշտութեան մասին, համագումարն առաջարկում և վարչութիւններ ընտրելիս հաշվի առնել նրանց կանոնավորապէս աշխատելու հնարավորութիւնն ապահովելու անհրաժեշտութիւնը:

Աշխատանքի հիմնական սկզբունքներն են լինելու վարչութեան բոլոր անդամներէ կողմէիալ և ակտիվ մասնակցութիւնն աշխատանքին:

Համագումարն անհրաժեշտ և համարում հետագայում վերցնել այնպիսի ամուր կուրս, վորպեսզի լրիվ կազմով վարչութիւններէ աշխատանքը լինի կանոնավոր, բարձրանա նրանց վորակը, խորանա նրանց աշխատանքի բովանդակութիւնը և նրանք իրոք դառնան ղեկավար որդաններ: Լայն չափով տեղերի ներկայացուցիչներին (գավառների, շրջանների) վարչութիւններէ կազմի մեջ մտցնելու միջոցով վերջինների կազմի չափազանց ընդարձակումը համագումարը գտնում և աննպատակահարմար: Համագումարը հանձնարարում և վարչութիւններին իրենց աշխատանքը չփոխարինել վարչութեան հաճախակի լայնացրած նիստերով գավառների (շրջանների) և տեղեկութիւններէ ներկայացուցիչներէ մասնակցութեամբ և այդպիսիները գումարել վոչ հաճախ, քան 3 ամիսը 1 անգամ:

15. Առաւել խոշոր մարզային և հանրապետական կազմակերպութիւններէ համար վարչութիւնների լիազորութիւնների ժամկետը համագումարը սահմանում և չերկու տարի, իսկ ֆույս չափ նահանգական (մարզային) և հանրապետական կազմակերպութիւնների համար՝ մեկ և կէս տարի: Այն կազմակերպութիւնների ցուցակը, վորոնց համար սահմանվում են այդ ժամկետները, հանձնարարվում և կազմել կէ-ին: Վարչութիւնների լիազորութիւնների ժամկետները չերկարացնելու պատճառով, անհրաժեշտութեան դեպքում համագումարների միջև կարող են հրաժիրվել ինչպէս դավառական (շրջանային окружный), այնպէս ել նահանգական (մարզային) կազմակերպութիւնների կոնֆերիանցիաներ:

16. Միութենական աշխատանքի կարևորագույն խնդիրներէ մեկը ակտիվ դաստիարակութիւնն և: Այդ նպատակի համար ոգտաբործելով պատգամավորական ինստիտուտը և հանձնաժողովները, կազմակերպելով դասընթացներ աշխատավորներին վերապատրաստելու համար, վարչութիւնները պետք և կատարեն ակտիվ, մանավանդ ստորին ակտիվի, ինչպէս տվյալ ժամանակում աշխատող, այնպէս ել ժամանակավորապէս ակտիվ

աշխատանքից հեռացածի մանրակրկիտ հաշվառում, լաշն կերպով ծավալեն ակտիվին միութենական աշխատանքի գրավելու գործը, ըստ հնարավորութեան հրավիրելով խորհրդակցութեաններ տեղ կոմիտեների լրիվ կազմի, հանձնաժողովների և պատգամավորական ժողովների, աշխատանքի կարևորագույն հարցերը քննութեան առնելու համար:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻՔ

17. Համարելով նվաճում այն, վոր միութենական մարմիններն իրենց բոլոր ողակներով անցել են ծրագրալին աշխատանքի, համագումարը կողմնակից է աշխատանքի այդ սխառեմի հետագա զարգացմանը և ամրացմանը, մասնավորապես ստորին ողակներում: Ծրագրերով պետք է արտացոլվեն այն հարցերը, վորոնք բնորոշ են աշխատանքի տվյալ շրջանի համար, ծրագրերը պետք է լինեն պարզ և կոնկրետ առանձին հանձնարարութեանների ձևակերպման մեջ՝ կոնկրետ, նրանք պարբերաբար պետք է ստուգվեն վարչութեանների և տեղկոմիտեների ընդհանուր աշխատանքի մեջ: Համագումարն հաստատում է, վոր տեղկոմիտեների համար անհրաժեշ է կազմել լեռնայա ծրագիր և առաջարկում է միութենական մարմիններին այդ ժամկետը չչերկարացնել:

VI ԿԱՊ, ՀՐԱՆՈՒՄԻՄԻՆ ՅԵՎ ԴԵՆԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

18. Վերջին ժամանակների միութենական աշխատանքը բնորոշվում է կենդանի կապ հաստատելու գործում ձեռք բերված նվաճումներով: Համագումարն անհրաժեշ է համարում հետագայում այդ կենդանի կապն զարգացնել և խտացնել, մասնավորապես ստորին բջիջների հետ, և ցույց տալ նրանց ոգնութեան աշխատանքի ընթացքում: Կապի հիմնական տեսակը լինելու չեն աշխատանքի հետադրութեանները, վոր կատարվելու չեն միութենական գերադաս սրգանների պատասխանատու ներկայացուցիչները: հետադրութեանները պետք է կրեն պլանավիճակի բնույթ, խնամքով նախապատրաստվեն, կառուցվեն և իրագործվեն, վորպեսզի հետադրողներին ներկայացվող նյութը պարզորոշ կերպով ցույց տար հետադրութեան կազմակերպութեանների թերութեանները և նվաճումները: Անհրաժեշ է հետադրութեաններ կատարելու ուղադրութեանը կենտրոնացնել հրահանգման ուժեղացման վրա: Համագումարը հանձնարարում է բնահա-

նուր հետադրութեանների հետ միասին կատարել նաև նպատակալին հետադրութեաններ աշխատանքի առանձին հարցերի վերաբերմամբ և գործադրել կրկնակի հետադրութեանների սխառեմը: Համագումարն համարում է, վոր հետադրութեանները ամենալավ միջոցներից մեկն են ստուգելու միութենական բարձր որդանների վորոշումների ու ցուցմունքների կատարումը:

Համագումարը գտնում է, վոր կհ. կենտրոնական վարչութեանները և խոշոր բաժինների վարչութեանները կարող են այդ խնդիրն իրագործել միայն այն դեպքում, չեր լինի հրահանգական ապարատ, վորը տեսականապես և գործնականապես ծանոթ լինի մեր Միութեան աշխատանքի հարցերի հետ, ունենա միութենական մարմիններում տարած աշխատանքի գործնական փորձառութեան և լինի բավականաչափ հիդինակավոր: Ուստի և հրահանգիչների մանրագնային ընտրութեանը և նրանց ակտիվ աշխատանքի ապահովութեանը միութենական մարմինների բոլոր բաժիններում, — Միութենական կազմակերպութեանների հերթական խնդիրն է հանդիսանում:

Հրահանգչական ապարատի հետ միասին անհրաժեշ է լայն չափով ոգտագործել հետադրութեանների համար միութենական մարմինների վարչութեանների անդամներին:

19. Համագումարն անհրաժեշ է համարում ուղադրութեան զարմնել արմատախիլ անել քաշքշուկը միութենական մարմիններից և ընթացիկ աշխատանքի մեջ սահմանել մեծ դիտցիպլինա: Այնպիսի յերևույթները, չերը միութեան անդամների առանձին դիմումները քննվում կամ առանց մի վորևե կարիքի միութենական մի մարմնից մյուսն են փոխադրվում, մի քանի ամիսներ շարունակ միութենական բարձր մարմինների հարցումների պատասխանները ստացվում են այնքան ուշացած, վոր հետևանք է միմիայն անուշադրութեան և ուրիշ վոշինչ—համագումարն այսպիսի յերևույթներն համարում է անթույլատրելի, վորոնք միութենական մարմինները կարում են մասսաներից: Համագումարն առաջարկում է բոլոր միութենական մարմիններին միևնույն պայքար մղել նման յերևույթների դեմ, ցույց տալով ավելի ուշադիր և լուրջ վերաբերմունք դեպի գործը, մանրակրկիտ, խնամքով և արագ կերպով մշակելով հարցերը: Միութենական մարմինների առաջ նորից կանգնած է լինելու ավելորդ գրագրութեանը կրճատելու և կարգավորելու խնդիրը:

20. Միության անդամները առանձին խմբերն ավելի լավ սպասարկելու նպատակով հետագայում անհրաժեշտ է, վոր ինչպես ԿԿ, այնպես եւ տեղական կազմակերպությունները տային ավելի ձկուն և ճիշտ ցուցմունքներ աշխատանքի բոլոր ասպարեզները վերաբերյալ զանազան տիպի հիմնարկությունների համապատասխան և աշխատավորների շուրջանցյալ խմբի աշխատանքի և կենցաղի պայմանների պահանջները և առանձնահատկություններին համեմատ:

VII ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԱՌԱՆՁԻՆ ԽՄԱՍԿՆԵՐԻ ՄԵՋ

21. Կանանց մասնակցությունն ու բարձրացած ակտիվությունը միութենական աշխատանքի մեջ մեր առաջ դնում են մի խնդրի՝ ամբողջել ձեռք բերած արդյունքները և հետագայում խորացնել ու ընդարձակել դրանք:

Համագումարը առաջարկում է միութենական մարմիններին, առանց ստորին բջիջներում հատուկ կին կազմակերպչներ նշանակելու, համաձայն ԿԿ-ի գերեկտիվների վարելով կանանց սպասարկման աշխատանքը տեղկոմների ասպարատի միջոցով, ուղարկություն դարձնել ամբողջելու գոյություն ունեցող կին լուսաշխատավորների պրոֆակտիվը, նախապատրաստելու նոր ակտիվ և ժամանակին ղրկավարելու ու հրահանգելու նրանց գործնական աշխատանքի մեջ միութենական մարմինները բոլոր ողակներում: Առանձնապես ուղարկել վերաբերմունք պետի ցույց տալ նոր ընտրվածներին, ստեղծելով նրանց համար ընկերական միջավայր, ոգնելով նրանց աշխատանքի ընթացքում և առաջ քաշելով նրանց միութենական և վարչատնտեսական գեղավար աշխատանքի համար:

22. Միության հիմնական խնդիրը յերտասարդություն մեջ տարվելիք աշխատանքում այդ յերտասարդությունից նոր պրոֆակտիվ դաստիարակելն է, քաշելով նրան ամենորոյա գործնական աշխատանքի արհեստակցական ասպարատի բոլոր ողակներում: Միութենական ընտրովի մարմիններում անհրաժեշտ է աշխատատանքի գրավել արտադրության մեջ զբաղված յերտասարդությունից ամենակտիվներին, վորոնք այդ աշխատանքը կարող են կատարել միայն այն դեպքում, յերբ հաստատուն և սերտ կապ հաստատվի Հ. Լ. Կ. ՅԵ Մ. հետ վերջինիս ներկայացուցիչների միջոցով, գրավելով նրանց միութենական գործնական աշխա-

տանքի և աշխատելով վերջ տալ նրանց հաճախակի փոփոխելուն:

Առանձին ուղարկություն պիտի դարձվի աշակերտության մեջ տարվելիք աշխատանքին: Համարելով ճիշտ գալրոցական հաստատություններում պրոֆբջիջներ կազմակերպելու ընդհանուր սկզբունքները համագումարն անհրաժեշտ է համարում:

ա) Կենտրոնացնել միութենական մարմինների ուղարկությունը աշակերտության պրոֆկազմակերպություններին գործնական ոժանդակություն ցույց տալու վրա, ծավալվելով նրանց կազմակերպչական-դաստիարակչական և աշակերտության նյութական դրություն բարելավման աշխատանքը, մանրամասնորեն հրահանգելով և ոգնելով նրանց աշխատանքի մեջ, կանոնավորապես հրավիրելով պրոֆկոմների խորհրդակցություններ, գրավելով նրանց ընդհանուր միութենական ժողովներին, համագումարներին, կոնֆերենցիաներին և այլն: Դնելով աշակերտական ժողովներին ընդհանուր միութենական հարցեր (նահանգական բաժնի գեղեցումը, գեղեցումներ միութենական աշխատանքի զանազան հարցերի վերաբերյալ և այլն:

բ) Հանձնարարել ԿԿ մշակել փոխոգնություն ձևերի հարցը:

գ) Աշտել պրոֆկազմակերպությունների և տեխնիկոմների աշակերտական ինքնավար կազմակերպությունների փոխհարաբերությունները:

Աշակերտների ստորին բջիջների աշխատանքը, մանավանդ արտադրականը, կապել գալրոցական հաստատությունների տեղկոմներին աշխատանքի հետ, հիմք ընդունելով ԿԿ ցուցմունքները:

23. Նպատակ ունենալով լավացնել և ավելի լրիվ չափով ընդգրկել տրանսպորտի լուսաշխատավորների միութենական աշխատանքը, V՝ համագումարն արտահայտվում է հոգևոր տրանսպորտի լուսաշխատավորների սպասարկման ձևերի վերակազմություն, հետևյալ հիմունքներով:

ա) Ճանապարհների և յրալին ուղիների լուսաշխատավորները համախմբվում են ճանապարհային և (ջրային ուղիների) սկզբունքով: Մեր միության գավկազմակերպությունների (ջրանային-окружающий) իրավունքներով և մտնում են միության առաջավոր (головной) գլխավոր բաժինների կազմի մեջ:

բ) Միութենական ճանապարհային կամ (ջրային ճանապարհների) կազմակերպությունը գեղավարելու համար ճանապարհային կամ (ջրային ուղիների) կոնֆերենցիայում ընտրվում է վարչություն, վորն աշխատում է Միության գավառական

(շրջանային окружной) վարչութիւնների իրավունքներով և լինութեամբ և առաջավոր բաժնի վարչութիւն:

դ) Միութենական աշխատանքը ավելի մեծ չափով մասնատներին մոտեցնելու համար պետք է լուծարքի լինթարկել շրջկոմները (укомы) և նրանց փոխարեն ստեղծել տեղկոմներ և պրոֆիւագորներ:

դ) Միութեան առաջավոր որդանները պետք է ուժեղացնեն իրենց ուղարկութեանը միութեան տրանսպորտի մարմինները ղեկավարելու համար, հրահանգեն նրանց մշտական աշխատանքի ընթացքում, գրավեն նրանց ընդհանուր միութենական հարցեր քննելու աշխատանքներին:

Համագումարն ընդգծում է նույնպէս, վոր անհրաժեշտ է տրանսպորտում չեղած մեր միութեան որդանների աշխատանքը կապել տերիտորիալ և միջմիութենական մարմինների աշխատանքի հետ:

Համագումարը հանձնարարում է ԿԿ. ալս վորոշումներին հիման վրա, մշակել համապատասխան կանոններ և դերեկտիվ ցուցմունքներ տեղերին տրանսպորտում միութենական մարմինների կառուցման ալս նոր սխառմին անցնելու կարգի մասին: Սույն վորոշումը կիրարկել կանքում, չիթ կարգվի Խ. Ս. Հ. Մ-ի Կ. Գ. Կ-ի բացատրական վերաբերմունքը դեպի տրանսպորտի լուսավ. կենտր. վարչութեան լիկվիդացիան 1927/28 տարում:

24. Միութեան մշուս խմբերի (տեխնիքական աշխատակիցների, գրագրաշնապետների, բարձր վորակի աշխատավորների) անբավարար ուղասարկումը, բացի ալս, վոր չերբեմն միութենական մարմինները ուղարկը վերաբերմունք չեն ցույց տալիս, բացատրվում են ալս խմբերի տրտադրական առանձնատկութեաններով և աշխատանքի պալմաններով (աշխատանքի ժամերի տարբերութեանը համեմատած ուրիշների հետ, ծանրաբեռնութեանը և ալս): Հաստատելով ԿԿ դերեկտիվներն ալս հարցի նկատմամբ համագումարն առաջարկում է տեղերին աշխատել իրապէս կիրառել ալս կանքում:

25. Գործադուրկների սպասարկումը, մանավանդ գործադրկութեան աճման պայմաններում, պետք է ուժեղացվի: Հաստատելով ԿԿ Վ\ պլենումի վորոշումները գործադուրկների ապասարկման և ոգնութեան վերաբերչալ, համագումարը կենտրոնացնում է միութենական մարմինների ուղարկութեանը նրանց բազմակողմանի հաշվառման և կարիքների ու պահանջների սպասարկման, նրանց միութենական աշխատանքների գրավելու և գործադրկութեան կազմի ու շարժման հաշվառումը կանոնավորելու վրա:

VIII ՍԵՆՏԻՄԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

26. Համագումարն անհրաժեշտ է համարում գիտական աշխատավորների սեկցիայի աշխատանքի հետագա ուժեղացումն ու ծավալումը և նրա ինքնագործունեութեան դարգացումը, ըստ վորում միութեանը պետք է ավելի մեծ ուղարկութեան դարձնի նրա աշխատանքներին: Սեկցիան առավելագույն ուղարկութեան պետք է դարձնի իր անդամների սպեցիֆիկ կարիքների և պատճառների սպասարկման և պաշտպանութեան վրա, գրավելով նրանց ընդհանուր միութենական, հասարակական աշխատանքի և շնորհանդակ սոցիալիստական շինարարութեան աշխատանքին, ալսպլանով ոգնելով միութեանը իրականացնելու իր կարեւորագույն խնդիրները:

Սեկցիայի կազմի մեջ պետք է մտնեն լուսավորութեան աշխատավորների միութեան բոլոր գիտական աշխատավոր անդամները:

Համագումարը վերացնելով սեկցիայի սպեց-ֆոնդի համար կատարվող պարտադիր հատկացումները, Ս\ սեկցիոն համագումարի վորոշումների համաձայն, հնարավոր է համարում թույլ տալ սահմանելու միութեան անդամներից ժամանակավոր կամ մշտական կամավոր մուծանքներ՝ սեկցիայի անդամների առանձին տեսակի կարիքներն սպասարկելու համար:

Համագումարն համամիտ է սեկցիայի կարիքների համար միութենական նախահաշվում առանձնացնել վոչ պակաս, քան սեկցիայի անդամներից գանձվող անդամավճարների կեսը, վոր պետք է ծախսվի միութենական մարմնի կողմից հաստատված նախահաշվով, միութենական միտանական գանձարկը պահպանելու պալմանով:

Համագումարն հանձնարարում է ԿԿ մշակել միութեան ստորին ողակների և սեկցիայի (սեկցիայի, հիմնարկութեան տեղ կոմ և լիսպոր) փոխհարաբերութեան հարցը գիտական աշխատավորների Ս\ համագումարի ալս առթիվ հանած վորոշման համեմատ:

27. Հաստատելով ԿԿ Վ\ պլենումի վորոշումը մամուլի աշխատավորների սեկցիան տապգրական բանվորների տրտադրութեան միութեան անցնելու մասին, համագումարը ցանկութեան և հասցնում վորպեսզի գրական աշխատավորները միան միութեան մեջ, վորի համար միջնորդութեան հարուցել Հ. Ս. Մ. Կ. Ս-ի առաջ (տես ծանոթութեանը բանաձևի վերջում):

IX. ԱՇԽԱՏԱՆԿ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԳՄԱՆԵՐԻ ՄԵՋ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ ՄԱՐԶԵՐՈՒՄ

28. Աշխատանքի անցած ժամանակաշրջանը բնորոշվում է նրանով, Վոր ազգային հանրապետություններում և մարզերում աճել և ամրացել են միութենական կազմակերպությունները և լավացել միութենական անդամներից բնիկների սպասարկումը: Այդ վայրերում միութենական աշխատանքի խնդիրներն են՝ բարձրացնել ազգային հանրապետությունների և մարզերի հետաձայն միութենական կազմակերպությունների աշխատանքը և հասցնելով միութենական մյուս կազմակերպությունների աշխատանքի ընդհանուր մակարդակին և ավելի ծավալել ու խորացնել նրանց աշխատանքը:

Շարունակելով միութենական ամբողջ աշխատանքը տեղական ազգությունների լեզվի դարձնելու գործը, անհրաժեշտ է ժողովուրդը, խորհրդակցությունները, նիստերը, համագումարները և այլն, անցկացնել այն լեզվով, ինչ լեզվով վոր մասնակիցների մեծամասնությունն է խոսում, անհրաժեշտությունը դեպքում թարգմանելով այլ լեզուներից միաժամանակ ապահովելով միութենական մյուս խմբերի հաջող սպասարկումը:

Միութենական ամենակարևորագույն խնդիրն է, տեղական (բնիկ) ազգություններից ակտիվ դաստիարակելն ու նախապատրաստելը, հանձնաժողովների, տեղիումների, պատգամավորական խնամակալության մեջ գրավելու աշխատանքի ընթացքում ոժտագրականություն ցույց տալու, ինչպես նաև նրանցից առավել ակտիվների ավելի վճռականորեն միութենական մարմիններում զեկավար աշխատանքի գրավելու միջոցով:

Իր հետագա աշխատանքի ընթացքում կհ. պետք է ուժեղացնել հանրապետությունների և մարզերի ծախսազավառային միութենական կազմակերպությունների հրահանգումը, ոգնելով այդ վայրերի միութենական կազմակերպություններին կանոնավորելու իրենց աշխատանքը, մանավանդ ստորին:

Ազգային հանրապետությունների և մարզերի միութենական կազմակերպությունների նախահաշիվները հաստատելու կհ. ին անհրաժեշտ է, հաշվի առնելով այդ վայրերի աշխատանքի պայեիֆիկ առանձնահատկությունները (աշխատանքը մի քանի լեզուներով տանելու անհրաժեշտությունը և այլն), շարունակել նրանց ֆինանսական բազան ուժեղացնելու կուրսը, ֆինանսական տեսակետից դարձնելով նրանց անդիֆիցիտ:

X. ՀԱՇՎԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՇԽԱՏԱՆԿԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ ՅԵՎ ՎԵՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

29. Անհրաժեշտ է միջնորդել Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի առաջ, վորպես ընագրային հաշվետվության (ТЕКСТОВОЙ ОТЧЕТНОСТЬ) ներկայացնելու ժամկետն սահմանվի տարեկան մեկ անգամ և կիսամյա հաշվետվության սխտեմը փոխարինվի թեմատիկ ամփոփումով (СВОДКА), վորոնք պետք է կազմվեն աշխատանքի հերթական կարևորագույն հարցերի վերաբերյալ վոշ ավելի, քան տարին մեկ անգամ և այն ևլ միայն կհ-ի հանձնարարությամբ:

Համագումարն հանձնարարում է կհ.-ին մշակել միջոցներ, վորոնք անվնաս կերպով ապահովեն հաշվետվության ալդ անցները:

Համագումարն առաջարկում է վերջնականապես ձևակերպել կհ. կից տեղի ունեցած վիճակագրության, ինֆորմացիայի և գործավարության վերաբերյալ, խորհրդակցության նյութերը և առանց կհ-ի հատուկ թույլտվության արգելել տեղական մարմիններին ընդարձակելու իրենց պահանջներն ստորին բջիջների նկատմամբ: Համագումարն առաջարկում է կհ.-ին հետադառնում ևս ընթանալ վիճակագրական հաշվառումը պարզելու և նախաական հաշվառման գործը ավելի լավ հիմունքների վրա դնելու ուղիով:

Համագումարն առաջարկում է լավացնել տեղերի ինֆորմացիան աշխատանքի առանձին ճյուղերի արդյունքների մասին, հասցնելով այն մինչև միութենական շրջանային (ОКРУЖНЫХ) և գաւառային բաժանմունքները:

Հաշվետվության և վիճակագրության պարզեցումը հեշտացնում, թեթևացնում է ստորին մարմինների աշխատանքը: Ուստի և սահմանված հաշվետվությունը ժամանակին ներկայացնելու գործում բարձր որդանները պետք ն ավելի պահանջկոտ լինեն, իսկ ստորիններն՝ ավելի ճշտապահ:

Միութենական մարմինների նվաճումները աշխատանքի հաշվառման գործի և ինֆորմացիայի ասպարիզում դեռ ևս անբավարար են: Համագումարն առաջարկում է մոտակա ժամանակաշրջանում, աշխատանքի հաշվառման գործը կանոնավոր հիմքերի վրա դնելու և ինֆորմացիայի ասպարիզում՝ զեկավարվել այդ հարցի աթիվ կհ-ի հանած վորոշումներով:

XI ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԸ

30. Անցած ժամանակաշրջանում միության ֆինանսական դրուժյունը նկատելի չափով ամրացել է: Դա գլխավորապես պայմանավորված էր աշխատավարձի և միության աճմամբ: Միութենական ֆինանսների ամրացմանը նպաստեցին նաև անդամավճարների գանձումը կանոնավորելու համար միութենական որդանների ձեռնարկած միջոցները, բոլոր որակներում նախահաշվային կարգով աշխատելու ձևին անցնելը, միութենական միջոցների ծախսման մեջ զիսցիպլինայի բարձրացումը և վատնումների դեմ մղած պայքարը: Շատ կազմակերպություններում պակաս նշանակություն չի ունեցել ֆինաշխատանքը լավացնելու գործում նույնպես վերստուգիչ հանձնաժողովների ձևի և կանոնավոր աշխատանքը:

Ֆինանսների ամրացման և կանոնավորման հետևանքով մեծացան միության անդամների կարիքները և պահանջների անմիջական սպասարկման համար կատարվող հատկացումները, կըրճատվեցին ապարարտի ծախքերը:

Շարունակելով հետադադում նույնպես ավելացան միջոցների այն մասը, վորով անմիջականորեն պետք է սպասարկվեն միության անդամները, առանձնապես նկատի առնելով վերջիններիս պահանջների աճումը, միութենական մարմինները պետք է ա) լրովին և ժամանակին օգտակարացի լինեժարկեն, իրացնեն միութենական մարմիններին հասանելիք մուտքերն ու մուծանքները. բ) տնտեսաբար և նպատակահարմար ծախսեն միութենական միջոցները. գ) հետադադում ևս կըճատեն միութենական ապարարտի պահպանման և նրա հետ կապված ծախքերը. դ) շարունակեն յեռանդուն կերպով պայքարել ֆինանսական աշխատանքի մեջ թափթփվածություն և միութենական վատնումի դեմ, ե) ամրացնեն և ծավալեն մասսայական հսկողությունը ֆինանսական աշխատանքի վրա: Անհրաժեշտ համարել հավասարաչափ բաշխման տեսակետից վերաքննել կի-ին կատարվող հատկացումների նորմերը, հաշվի առնելով մի կողմից մի շարք կազմակերպությունների ամրացող ֆինանսական բաղան, իսկ մյուս կողմից՝ միութենական մասսայի սպասարկման համար կատարվող ծախքերի աճումը:

Ֆինանսական խնդիրների հաջողություն հիմնական պայմաններից մեկը ուժեղ զիսցիպլինան է ֆինանսական հարցերում

վորն առաջին հերթին արտահայտվելու յե նրանով, վոր նախահաշիվները, ֆինհաշվետվությունները և բարձրագլի միութենական մարմիններին հասանելիք գումարները ներկայացվելու յեն ժամանակին:

Համագումարը կտրականապես արգելում է այն բոլոր ծախքերը, վոր նախահաշվով չեն նախատեսված և կի-ի սանկցիան չեն ստացած, ինչպես նաև՝ վոչ ըստ նշանակություն և կողմնակի նպատակներով կատարվող ծախքերը: Նման ծախքերի համար միութենական բարձրագլի մարմինները պետք է գործադրեն ներգործման ամենակարող միջոցներ միութենական մարմինների վրա ամրողջովին և պաշտոնյաների վրա առաջին հերթին:

31. Ֆինանսական դրուժյան ամրացումն հնարավորություն տվեց միութենական մարմիններին ամրացնելու նաև միութենական կազմակերպությունների ֆոնդերը ի հաշիվ անդամավճարներից կատարվող մասհանումների (отчислений):

Ֆոնդերի նկատմամբ համագումարն անհրաժեշտ է համարում մատնանշելու հետևյալը.

ա) մատնանշելով այն, վոր ընդհանուր միութենական միջոցներից կուտաշխատանքի համար կատարվող մասհանումները բավական մեծացել են, համագումարն ընդգծում է, վոր միության ֆինանսական դրուժյան ամրացման համապատասխան անհրաժեշտ է հետադադում ևս ավելացնել ալդ մասհանումները: Կուլտֆոնդը գոյություն ունի միութենական մարմինների բոլոր որակներում, սկսած տեղկոմից մինչև կենտրում և պետք է ապակենտրոնացվի:

բ) Հավանություն տալով գործադուրկներին ոգնություն ցուցց տալու հարցերի նկատմամբ կի-ի հանած վորոշումներին համագումարը հաստատում է կի-ի այն իրավունքը, վորով նա կարող է փոխադրություններ կատարել տեղական կազմակերպությունների ֆոնդի միջոցները, տալով մեկից մյուսին:

Գործադուրկների ոգնության ֆոնդը գոյանում է անդամավճարներից կատարված մասհանումներից, վոչ պակաս, քան 5⁰/₁₀ միության գավառական (շրջանայի—окружных) բաժանմունքներին, հանրապետական, մարզային և նահանգական բաժիններին կից, իսկ այն վայրերում, վորտեղ գործադրկությունը մեծ է, նաև միության անդամների կամավոր մասհանումներից աշխատավարձի մինչև 1¹/₂ ⁰/₁₀—ի չափով: Կի-ի նախահաշվով գործադուրկների ֆոնդի մասհանումների չափը սահմանում է կի-պլենումը:

ԿԿ-ի գործադուրկների ֆոնդի ոգտագործման կարգը, գործադուրկների ֆոնդի միջոցները մի կազմակերպությունից մյուսին փոխադրվելիք կարգն ու չափը սահմանում է ԿԿ-ը նախահաշվային ժամանակաշրջանի համար:

գ) Համագումարն հաստատում է ԿԿ-ի վորոշումներն ու ցուցմունքները կուրորտային ֆոնդն ամրացնելու մասին և մատնանշում է միության անդամներին կամավոր մասհանումներին նույնպատկահարմարությունն այդ ֆոնդի համար մինչ $\frac{1}{4}\%$:

դ) Պահեստի ֆոնդն ստեղծվում է ԿԿ-ում ԿԿ-ի պլանումի սահմանած չափով և միության նահանգական, մարզային, հանրապետական բաժիններում ԿԿ-ի թույլտվությամբ:

Բացի թված ֆոնդերից, առանց ԿԿ-ի թույլտվության ուրիշ վոչ մի ֆոնդ ստեղծվել չի կարող:

Ֆինանսական դրություն ամրացման զուգընթաց շարունակելով ավելացնել ընդհանուր միութենական միջոցներից ֆոնդերի ոգտին կատարվող մասհանումները, անհրաժեշտ է ուժեղացնել ուղղորդված ֆոնդերի միջոցները նպատակահարմար և արդյունավետորեն նախահաշվային կարգով ծախսելու վրա:

32. Միության ստորին մարմինները անցյալ ժամանակաշրջանում իրենց աշխատանքը հարմարեցնում էին կրճատված նյութական բազային (տնտեսամիջոցների կողմից կուտֆոնդի ոգտին կատարվող մասհանումների վերացումը): Ընդունելով, վոր ԿԿ-ի նյութական բազայի հետագա ամրացումը կախված է ամբողջ Միության ֆինանսների ամրացումից, համագումարն աշխատանքային, գտնում է, վոր տեղկումների միջոցները ծախսելու կանոնավորումը միութենական մարմիններին հարավորություն կտա ավելացնելու այդ միջոցների այն մասը, վոր հատկացվում է միության անդամների անմիջական սպասարկության համար:

Հաժանություն տալով ԿԿ ցուցմունքներին տեղկումների ֆինանսական բազայի ամրացման և հասարակական աշխատանքի սկզբունքներով տեղկումի անդամներին գործնական աշխատանքի քաշելու մասին, համագումարն առաջարկում է միութենական մարմիններին հետագա աշխատանքի ընթացքում ղեկավարվել հետևյալով.

ա) Առ || կիսամյակն 1927 թ. ավարտել տեղկումների միջոցների ապակենտրոնացումը:

բ) Ապահովել միության անդամների անմիջական սպասարկումը:

սարկման միջոցների ավելացումն ի հաշիվ ապարատի ծախսերի կրճատման:

գ) Մասհանել կուտաշխատանքի համար վոչ պակաս, քան 10% իրեն վերահատկացում (начисление) տեղկումների պահպանման համար այնպես, վոր հետևյալ տարվանից կուտաշխատանքի վրա կատարվող ծախսեր այդ մասը հասցվի մինչև 25% -ի վորի համար և խնդրել Հ. Ա. Մ. Կ Խ-ի թույլտվությունը (տես ծանոթությունը բանաձևի վերջում):

դ) Ավելի վճռականորեն կիրառել ԿԿ-ի վորոշումները անդամավճարներից կատարվող այն մասհանումների մասին, վոր հանձնվում են ուղյունների և շրջանների (ВОЛОСТЬ) տեղկումներին 10% -ից մինչև 30% չափով, շրջանային և ուղյունական տեղկումների կազմակերպչական և կուտուրական աշխատանքներն ուժեղացնելու համար:

ե) Ամբողջովին թողնել պրոֆկոմների արամագործության տակ ուսանողների ստացած թոշակներից ստացված մասհանումները:

XIII ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՔ ՀԵՆԶԵԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

33. Մատնանշելով, վոր վերստուգիչ հանձնաժողովների աշխատանքն ընդհանուր առմամբ կենդանացել է, մատնանշելով և այն, վոր միութենական մարմինների ֆինանսական աշխատանքի լավացման գործում վերջինների արթուն հակոգությունն ունի մեծ նշանակություն, համագումարն անհրաժեշտ է համարում ավելի լավացնել նրանց հետագա գործունեությունը:

Այդ նպատակի համար անհրաժեշտ է.

ա) Վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամներին ընտրել նույնպիսի խնամքով: Ինչպես և միութենական մարմինների ղեկավարներին:

բ) Վերստուգիչ հանձնաժողովները պետք է տեղյակ լինեն միութենական մարմինների ֆինանսական և տնտեսավարական ամբողջ աշխատանքին և սխտեմատիքարար պետք է ստուգեն միութենական մարմինների աշխատանքի այդ բնագավառները:

գ) Աշխատանքի այդ կողմերի ստուգումն ու հետազոտությունը ձևական բնույթ չպետք է կրեն, այլ հայտնաբերելու չեն միութենական մարմինների վարչատեխնիքական, տնտեսավարական և ֆինանսա-նախահաշվային աշխատանքի վիճակն ըստ կյանքի:

Առանձնապես ուղղորդվում պիտի գարձվի վերստուգիչ հանձնաժողովների աշխատանքին ստորին ողակներում:

ХІV ФОНОВЪ-НОБЪ-СЪ-У-НЪ-Г-Р-У-С-У-НЪ-Н-Е-Р

34. Համագումարն հաժանութիւնն և տալիս փոխողութեան զբաժարկներն վերադարձութեանը, նրանց ավելի մեծ ինքնութեանը և անդամավճարները վերադարձնելու հիմունքներով, համաձայն արհմիութեաններն Vll համամիութենական համագումարի վորոշումներն և հանձնարարում և կի-ին հաշվի առնել զբաժարկներն այդ հիմունքներով տարած աշխատանքը և տալ տեղերին ցուցմունքներ նրանց զործունեութեանն ուժեղացնելու և ամրացնելու համար:

Փաճորութիւն 6, 9, 10: 27, յեվ 32 կ. կ.

Կենտրոնաշխի V գումարման VI պլենումի բանաձևի 6-րդ կետի փոխարեն (միութեան զյուղական որգանների կառուցվածքի մասին) համագումարն հանեց հետևյալ վորոշումը:

Ի նկատի առնելով այն, վոր խոշոր կուլտիւնարկութեան մեջ և կենտրոնանում լուսաշխատավորների ամբողջ միութենական հասարակայնութեանն ու ինքնագործնեյութեանը՝ արտադրական և հասարակական աշխատանքի հարցերի շղերը՝ պլենումը դեմ և արտահայտվում շրջանի (ВОЛОСТЬ) խոշոր հիմնարկութեաններում ինքնութեանն տեղիւմ կազմակերպելուն, ինչպես շրջանի կենտրոնում, այնպես էլ նրա մշուս վայրերում:

Ինքնութեանն տեղիւմներ թույլ և արվում կազմակերպել միմիայն այն դեպքում, յեթե տվյալ հիմնարկութեանն ունի 25 և ավելի աշխատավորներ, տնտեսապես մեկուսացած և և չի գտնվում շրջագործկոմի բյուջեում:

Նույն բանաձևի 9-րդ կետի համաձայն, համագումարը վորոշեց ստեղծել գյուղայութիւն, իբրև փորձ:

Նույն բանաձևի 9-րդ կետի § 4 փոխարինված և սույն բանաձևի 32-րդ կետի § 4-ով:

Համագումարի վերոհիշյալ վորոշումները, ինչպես նաև կի-ի VI պլենումի վորոշումը, վոր հաստատված և համագումարի կողմից՝ 15 աշխատակից լինելու դեպքում շրջանային տեղիւմներ ստեղծելու հնարավոր դեպքերի մասին, մասուլի աշխատավորների սեկցիան տպագրական աշխատավորների միութեանն անցնելու մասին և սույն բանաձևի կ. 29, այն մասում, վորով բնագրային հաշվետվութեան համար սահմանվում և մեկ տարվա ժամկետ, — կյանքի մեջ չպետք և կիրառվեն, մինչև վոր դրանք հաստատվեն Հ. Ա. Մ. կ. 10-ի նախագահութեան կողմից:

ԲԱՆԱԶԵՎ ՏԱՐԻՖ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ՀԱՐՅՅԵՐԻ ԱՌԹԻՎ

(Զեկ. բեկ. Դոլիճկո)

1 ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ժողովրդական կրթութեան նյութական բաղան, սրա հետևանքով նաև լուսավորութեան աշխատավորների նյութական ապահովութեանը վերջին յերկու տարվա ընթացքում բավականաչափ ամրացել են, թեև աճել են ավելի փոքր արագութեամբ, քան մինչև Միութեան V համագումարի ժամանակաշրջանում:

Պետական և տեղական բյուջեներով ժողովրդական կրթութեան համար ընդհանուր հատկացումները (ассигнования) 1924-1925 թվի 353,6 միլիոն ուբլուց 1926-27 թ. բարձրացել են մինչև 615,9 միլ. ուբլու (նախնական տվյալներով), այսինքն 74% -ով, մինչդեռ ըստ բյուջեների ընդհանուր ծախսերը նույն ժամանակամիջոցում բարձրացել են 366,6 միլ. ուբլուց մինչև 588,1 միլ. ո. (նախնական տվյալներ) կամ 60% -ով:

Խ. Ս. Հ. Մ-ում աշխատավարձը միջին հաշվով բարձրացել և՛ առաջին աստիճանի դպրոցների ուսուցիչներինը 27 ուբլուց մինչև 40 ո. 90 կ. (նախնական տվյալներ), 51,5% -ով. 2-րդ աստիճանի դպրոցների ուսուցիչներինը 33 ո. 48 կոպեկից՝ մինչև 54 ո. 58 կոպ. (նախնական տվյալներ) 63% -ով:

Վերջին տարիներս ժողովրդական կրթութեան վրա կատարված ծախսերի աճման տեմպի դանդաղումն այն ժամանակ, իբրեւ այն բացարձակ թվերով խոշոր չափով աճել և.

1923-24 թ. 100% -ով (112,3 միլ. ո. մինչև 225,1 միլ. ո.)

1924-25 » 57% -ով (մինչև 353,6 միլիոն ո.)

1925-26 » 46% -ով (» 515,8 » »)

1926-27 » 20% -ով (» 615,9 » »)

Բացառվում և բյուջեների աճման դանդաղումով, վորն իր հերթին հետևանքն և ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան այդ տարիների զարգացման ընդհանուր բնույթի:

Անցած ժամանակաշրջանում աշխատավարձի աճումը չետ և մնացել ժողովրդական լուսավորութեան վրա կատարված ծախսերի աճումից. այդ հանգամանքն առաջ և յեկել նրանից, վոր մի

կողմից անհրաժեշտ եր լավացնել գործի ուսումնական—տնտեսական կողմը, վորն այդ ժամանակ խիստ անբավարար վիճակումն եր գտնվում, մյուս կողմից անհրաժեշտ եր ընդարձակել ժողովրդավորութեան մարմինների գործունեութիւնը, ի նկատի առնելով ազգարնակչութեան աճած կուլտուրական պահանջները:

2. Յերկրի ինդուստրացումը, վոր ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման հիմնական գործոնն ե հանդիսանում, հետեաբար ե աշխատավորների նշութական բարեկեցութեան լավացման գործոնը, մոտակա շրջանում արտադրական կարիքների համար հսկայական ծախքեր ե պահանջելու: Միևնույն ժամանակ յերկրի ինդուստրացումը պահանջում ե մասնաների կուլտուրական մակարդակի ավելի արագ վերելք, վորը կապված ե ժողովրդական լուսավորութեան ասպարիզում աշխատանքի ընդարձակման ե ամրացման հետ ընդհանրապէս, ընդհանուր ուսուցման ծրագրի իրականացման հետ առանձնապէս:

Ժողովրդական լուսավորութեան ծրագիրը տնտեսավարական գլխավոր գծի հետ՝ ամենադժվար խնդիրն ե, վոր մեր չերկիրն ստիպված ե լուծելու մոտակա տարիների ընթացքում:

Այդ խնդրի լուծման անհրաժեշտ պայմանն ե հանդիսանում, ա) բյուջեյի ռացիոնալ կառուցումը, բարձրացնելով ժողովրդական լուսավորութեան տեսակարար կշիռը տեղական ե մասնավոր պետական բյուջեյում:

բ) Ճիշտ քաղաքականութիւն աշխատավարձի բնագավառում, վորն արտացոլեր լուսավորութեան աշխատավորների կարիքները ե համաձայնեցված լիներ ինչպէս ընդհանուր տնտեսավարական ծրագրի (պլանի), այնպէս ել արտադրութեան մեջ առանձին խմբերի տեսակարար կշիռի հետ:

գ) Ժողովրդական լուսավորութեան համար բաց թողնվող միջոցների բացառիկ խնայողաբար ե նպատակահարմար ծախսումը ե

դ) Լուսավորութեան ամբողջ գործի սխտեմատիկ ու պլանային ռացիոնալիզացիան ե առաջին հերթին լուսավորական աշխատանքի առանձին ճյուղերի վրա կատարվող ծախսերի մեջ համապատասխան փոխհարաբերութիւն սահմանելը:

Այս բոլոր պարագաներն են, վոր առաջիկա ժամանակաշրջանի համար վորոշում են Միութեան տարիք-տնտեսական աշխատանքի հիմնական բովանդակութիւնը:

II ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁ ՅԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

3. Չնայած այն նվաճումներին, վոր ձեռք են բերված անցած այս չերկու տարվա ընթացքում լուսավորութեան աշխատավորների աշխատավարձի բարձրացման գործում, վերջինս իր ռեալ արտահայտութեամբ դեռևս հեռու չե նախապատերազմային: Լուսավորութեան աշխատավորների աշխատավարձի ավելի արագ բարձրացումը, համեմատած այն խմբերի աշխատավարձի աճման հետ, վորոնց աշխատավարձն արդեն հասել ե նախապատերազմյան մակարդակին, նորից մնում ե Միութեան գլխավոր խնդիրը:

4. Մանկավարժական աշխատանքի աշխատավորների դրույքը ստորին մասնայական հիմնարկութիւններում՝ 1 աստիճանի դպրոցներում, մանկատներում, մանկապարտեզներում, գրադարաններում, խրճիթ-ընթերցարաններում, մշտական աշխատող լիկեյաններում, կիսազրադետների դպրոցներում՝ պետք ե լինի միևնույնը յուրաքանչյուր տիպի հիմնարկութեան համար ընդունված աշխատանքի նորմալի համար:

5. Մատնանշելով ստորին տեխնիքական ծառայողների աշխատավարձի առանձնապէս ցածր մակարդակը ե ի նկատի առնելով, վոր նրանց աշխատանքի շրջապատը լուսահիմնարկներում նրանցից պահանջում ե լրացուցիչ վորակավորումն, վորպիսին չի պահանջում այլ տեսակի հիմնարկութիւնների աշխատավորներից, համազումարն անհրաժեշտ ե համարում, հաշվի առնելով այդ լրացուցիչ վորակավորումը, բավականաչափ բարձրացնել նրանց աշխատավարձը:

Համազումարը նույնպէս անհրաժեշտ ե համարում ուժեղացնել ֆիզիքական աշխատանքի վորակյալ տեխնիքական աշխատավորների (փականագործների, մանտյորների, հյուանների ե այլն) աշխատավարձի աճումը:

6. Վերջին չերկու տարիներս տրանսպորտի լուսավորութեան աշխատավորների աշխատավարձը բավականաչափ բարձրացել ե—այնուամենայնիվ վորոշ տեղերում 1 ե II աստիճանի դպրոցներում աշխատավարձն հետ ե մնում տեղական բյուջեյով գոյութուն ունեցող աշխատավարձից ե նույնիսկ դեկրետով հաստատած նվազագույնից (մինիմումից): Համազումարը գտնում ե, վոր հետագայում տրանսպորտի լուսաշխատավորների աշխատավարձի աճման թափը չը պետք ե հետ մեա տեղական բյուջեյում գրտն-

ված լուսաշխատավորներին աշխատավարձի աճման թափույց, համեմատաբար զեղչն նրա մակարդակը չափազանց և ավելի ցածր լինելու, քան զեկրեհողով սահմանված նվազագույնն է:

Համաձայնարարել կի-ին մեջոցներ ձեռք առնել արագացնելու արանսպորտի կուլտիվացիաների աշխատավորներին վարձատրութեան դրույթաւին (окладную) սխառեմին անցկացնելու գործը:

Ի նկատի ունենալով բնակարանային խիստ դժվարութեւնները, վորոնց մեջ գտնվում են լեռնաթ գծի ուսուցիչները և վորպիտի հանգամանքը ազդում է նրանց աշխատավարձի ուսուցիչներին, համագումարն անհրաժեշտ է գտնում հարց հարուցել աւարածելու աշխատավորներին այդ խմբի վրա այն զեկրեհողը, վորով բնակարաններին և կոմմունալ ծառայութեւններին նկատմամբ գլուղական ուսուցիչներին արտոնութեւններ են տրվում:

7. Հաշվի առնելով այն, վոր գլուղական ուսուցիչներին արտոնութեւններին մասին լեղած կանոնադրութեւնը չի բնագործում գլուղի ուսուցչական — մանկավարժական կազմի բոլոր խմբերը, համաձայնարարել կի հարց հարուցել տարածելու այդ արտոնութեւններն հանրային բնութեւ կրող շենքերին (поселки) դպրոցներին ուսուցիչներին վրա, ինչպես նաև գլուղական վայրերի մանկական հիմնարկներին ուսուցչական-դաստիարակչական կազմի վրա:

8. Բարձր տիպի, պրոֆեսիոնալական դպրոցներում, տեխնիկումներում, բուհ-երում և գիտական հիմնարկութեւններում գոյութեւն ունեցող աշխատավարձը չի արտացոլում այն բարձր վորակավորումը, վոր պահանջում է այդ հիմնարկութեւնների համար, վորի հետեանքով և բացակայում է անհրաժեշտ խթանը, ինչպես այդ հիմնարկութեւններում աշխատող վորակալ մանկավարժական կազմն ամրացնելու, այնպես ել այդ հիմնարկները պատշաճ վորակավորութեւն անձացով լրացնելու համար: Համագումարը անհրաժեշտ է համարում, վորպեսզի բոլոր լուսաշխատավորներին աշխատավարձի բնագնաւը բարձրացման զեկրեհողը, մատնանշված աշխատավորների աշխատավարձի բարձրացումն ավելի ուժեղացվի:

9. Համագումարն հաստատուր է կի XV պլենումի վորոշումները մանկավարժական գործի աշխատավորների համար պարբերական համալրումների սխառեմը մոցնելու անհրաժեշտութեւնը մասին, իբրեւ մեր արտագրութեւն մեջ վարձատրութեւն առավել

նպատակահարմար ձե աչն կվալիֆիկացիայի համար, վոր ձեռք է բերվում յերկարատե աշխատանքի պրոցեսում, և իբրեւ միջոց աշխատավորներին մանկավարժական ասպարիզում ամրացնելու համար, և առաջարկում է կի այդ հարցը զնել որենադրական մարմինների առաջ այդ միջոցը կանքում կիրառելու մասին:

10. Մատնանշելով, վոր մի քանի տեղերում քաղաքի աշխատավորների աշխատավարձի նկատմամբ կան աննորմալութեւններ, վոր արտահայտվել են քաղաքի աշխատավորների աշխատավարձի մակարդակի ցածրացումով համեմատած գլուղական աշխատավորների աշխատավարձի հետ, — անհրաժեշտ է վաշ մի-այն թույլ չտալ, վորպեսզի քաղաքի ուսուցչի համար սահմանվի ավելի ցածր աշխատավարձ, քան գլուղական ուսուցիչների աշխատավարձն է, այլ և պետք է աշխատել բարձրացնել այն այնտեղ, վորտեղ կյանքի տնտեսական պայմաններն իրոք տարբերվում են գլուղականից:

11. Աշխատավարձի ֆոնդը բաշխելու ժամանակ պետք է ձգտել չմանրացնել այն զանազան տեսակի լրացուցիչ աշխատանքների վարձատրութեւն տալով: Այլ գլխավորապես, ոգտագործել այն հիմնական աշխատավարձի մակարդակը բարձրացնելու համար, աչքաթող չանելով այն, վոր վարչի աշխատանքն, անհրաժեշտ է վարձատրել իբրեւ անկախ աշխատանք: Լրացուցիչ աշխատանքների վարձատրութեւն սահմանելիս, նրա չափն անհրաժեշտ է խստորեն համապատասխանեցնել այն լրացուցիչ բանվորական ժամանակի հետ, վորն իրոք ծախսվում է այդ աշխատանքի վրա:

12. Մատնանշելով վորոշ նվաճումները, վոր ձեռք են բերված աշխատավարձը ժամանակին վճարելու և անցյալ տարիների լուծարքի լեռնարկու նկատմամբ, համագումարն բնորոշում է, վոր այդ հարցերը հետագայում ևս պետք է մնան Միութեւն ուղադրութեւն կենտրոնում: Ամեն մի առանձին զեկրեհողում անհրաժեշտ է անմիջապես և վճարականորեն միջոցներ ձեռք առնել, այդ ասպարիզում կատարված որենադրութեւն և հավաքական պայմանագրերի խախտման ամեն մի զեկրեհողի համար, մինչև մեղավորներին պատասխանատւութեւն հրապիրելու:

Համաձայնարարել կի աշխատելու վոր կուլտիվացիոնների աշխատավորներին աշխատարարձը վճարվի աշխատանքի վաշրերում:

13. Մի շարք վաշրերում աշխատավարձի պետական նորմիրովիս անցկացնելու վործերը և Ռ. Խ. Ֆ. Ս. Հ. Լուստոդկոմա-

տի հիմնարկներում գրույքային սխառնմանց կացնելու նախապատրաստական աշխատանքները ցույց են տալիս, վոր նոր աշխատավարձի կարգավորման աչգ սխառնմը ճիշտ է: Միութենական կազմակերպութիւնները պետք է շարունակեն իրենց աշխատանքը, համաձայն Միութեան V համագումարի ցուցմունքների, միաժամանակ թույլ չտալով ցածրացնելու աշխատավարձի այն փաստական մակարդակը, վորին հասել են գրույքային սխառնմը կիրառելու մոմենտին:

14. Վորովհետեւ մինչեւ աշխատավարձի պետական նորմիրով կալի կիրառումը աշխատավարձի կարգավորման համար իբրեւ գործնական միջոց փութ են հաւաքական պայմանագրերը, համագումարն ընդգծում է պայմանագրեր կնքելու աշխատանքները նորմալ կերպով տանելու չափազանց կարևորութիւնը և առաջարկում է միութենական կազմակերպութիւններին աչգ աշխատանքի մեջ զեկավարվել հետեւյալով.

ա) հենց հաւաքական պայմանագրերի կնքումը պետք է խնամքով ու մանրակրկիտ կերպով նախապատրաստվի Միութենական մասսայական ժողովներում աչգաւ, վոր աշխատավորների ամեն մի խումբ հնարավորութիւն ունենա մասնակցելու իր աշխատանքի բոլոր պայմանների վորոշելուն:

բ) Պայմանների ամեն մի բարելավում, համեմատած նախկին հավաքականագրերի հետ, Միութենական կազմակերպութիւնները առաջադրելու չեն ինկատի առնելով աչգաւիք կյանքում կիրառելու սեւ հնարավորութիւնները:

գ) Իբրեւ կանոն, պայմանագիրը կնքելու չէ Միութիւնը, — վոչ ցածր քան գաւառական կամ շրջանային (окружни) բաժանմունքներից — բոլոր աշխատավորների համար: Առանձին դեպքերում — շրջանային (окружни) կամ գաւառական բաժանմունքի իրաւորութեամբ, ռայոնական կամ գաւառական (волостной) տեղումը կնքում է պայմանագիր կամ տարիֆային համաձայնութիւն. չեթի հահանդական, մարդային կամ չերկրային բաժինը ընդհանուր պայմանագիր չի կնքում, ապա անհրաժեշտ է ժամանակին տալ գործկոմի հետ համաձայնեցած գիրեկտիվներ, ինչպես Միութեան գծով, աչգաւիք եւ վարչական մարմինների գծով, վորոնք պիտի վորոշեն շրջաններում (в округе) և գաւառներում պայմանագրեր կնքելու պայմանները:

15. Գլխավոր պայմանագրերը, վոր կնքում են կենտրոնա-

մական կոմիտեներն ու կենտրոնական վարչութիւնները, պետք է չաչն կերպով քննութեան առնվեն այն աշխատավորների արհեստակցական միավորումներում, վորոնց վրա աչգ պայմանագրերը տաւածվում են: Ամբողջ պայմանագրի մշակումը և նրա ստորագրումն աչգաւիք հաշվով պիտի տարվեն, վորպեսզի պայմանագրի ուժի մանելու սկիզբը և նրա ձեւակերպումը զուգադիպեն նախորդ պայմանագրի գործողութեան դադարելու մոմենտի հետ:

Գլխավոր պայմանագրեր լինելու դեպքում տեղական (լոկալ) համաձայնութիւններ կնքելը թույլ տալով, համագումարը դտնում է, վոր կենտրոնացված բլուջիկ հաշվին վճարվող աշխատավարձի չափը պետք է սահմանվի կենտրոնում:

16. Հաշվի առնելով մի կողմից՝ դպրոցական ցանցի արագ ծավալման անհրաժեշտութիւնը և տեղական բլուջիկ անբավարարութիւնը բոլոր բացվող կուլտիւրնարկութիւնները լիովին պահպանելու համար մյուս կողմից՝ հաշվի առնելով ազգաբնակչութեան հսկայական շահագրգռվածութիւնը դպրոցով, վորն արտահայտում է բացվող դպրոցների պահպանութիւնն իրենց հաշվին վերցնելու ձգտումով (պայմանագրային դպրոցներ), — համագումարը նման դպրոցներ բացելն ու նրանց գործելն համարում է թույլատրելի, բայտ վորում նրանց նորմալ պահպանման լրիվ պատասխանատւութիւնն ընկնելու չէ ժողովրդական լուսավորութեան մարմինների վրա: Լուսբաժիններն ամբողջովին և ամբողջ տարվա ընթացքում պետք է ապահովեն պայմանագրային դպրոցների աշխատավորների աշխատավարձը նուչն չափով և նուչն պայմաններով, ինչ վոր տեղական բլուջիկում գտնված դպրոցների աշխատավորներին է:

III. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԿ

17. VI Համագումարն արձանագրում է, վոր V համագումարի վորոշումը «տնտեսական աշխատանք ամբողջ գծով ծավալելու» մասին անցած ժամանակաշրջանում բավականաչափ իրաւականացված է միութենական կազմակերպութիւնների գործունեւութեամբ: Աչգ աշխատանքի հետագա զարգացումն ու խորացումը համարելով անհրաժեշտ, համագումարը միութենական կազմակերպութիւններին ուշադրութիւնն է հրավիրում հետեւյալ մոմենտների վրա.

18. Ինկատի առննալով աչն, վոր լուսավորութեան աշխա-

տալորները աշխատավարձի և աշխատանքի նորմաների հարցերը իրենց հիմնական կողմերով կանխորոշվում են բլուշեն կազմելու աշխատանքի պրոցեսում, վորն և հավաքական պայմանագրեր կնքելու համար գլխավոր նախադրյալներն և ստեղծում, միութենական կազմակերպությունները հետադադում ևս պետք և ակտիվ — հիմնավորված առաջարկություններով, — մասնակցություն ցույց տան բլուշետային աշխատանքներին և միութենական մասսաների առաջ լուսարանն նրա ընթացքը:

19. Միութիւնը, մասնակցելով այն մարմինների աշխատանքներին, վորոնք պլանավորում, ղեկավարում են ժողովրդական լուսավորության և գիտական, տեխնիքական հիմնարկների գործը, պետք և հատուկ ուշադրություն դարձնի աշխատանքի այդ տեսակի պլանավորությանը, այդ աշխատանքի համար ներկայացուցիչներին ջոկելուն և նրանց աշխատանքների վրա սխտեմատիկ ղեկավարություն կազմակերպելուն:

20. Արտադրական խորհրդակցություններն, իրեն մասնաշաղկան տնտեսական աշխատանքի հիմնական կազմակերպչական ձև մեր արտադրության պլաններում մասնաշաղկան հիմնարկությունների համար տնկենտունակ հանդիսացան: Կի V պլենումի վորոշումներից հետո կիրարկված մասնաշաղկան տնտեսական աշխատանքի նոր ձևերը վորոշ չափով աշխուժացրին այդ աշխատանքը, նպաստեցին լուսաշխատավորների լայն մասսաներին նրա մեջ ներգրավելուն և ստորին միութենական մարմինների ակտիվություն հայտնաբերելուն: Ամբողջովին հաստատելով Կի V պլենումի վորոշումները տնտեսական աշխատանքի ասպարիզում, համագումարն առաջարկում և միութենական կազմակերպություններին մասնաշաղկան տնտեսական աշխատանք տանելիս ղեկավարվել այդ վորոշումներով:

21. Ինչպես ժողովրդական լուսավորության մարմիններում, այնպես էլ նրա առանձին հիմնարկություններում ղեկավար աշխատանքների համար առաջ քաշելը միութենական մարմինների աշխատանքների ընթացքում շատ թույլ կերպով և արտաճաշտ վել: Հաշվի առնելով արտադրության վորակը բարձրացնելու համար Միութիւնն այդ տեսակի աշխատանքի կարևորությունը, միութենական կազմակերպությունները պետք և ուժեղացնեն իրենց ուշադրությունը առաջ քաշումը կազմակերպելու վրա: ստեղծելով առաջ քաշվածների կողմ և միութենական մասսային ներգրավելով այդ թեկնածությունների քննություն գործում:

Միութենական մարմինները պետք և միջոցներ ձեռք առնեն ստեղծելու համապատասխան շրջապատ առաջ քաշվածների աշխատանքի և ողմինխտրացիայի կողմից՝ նորմալ վերաբերմունք ղեկի նրանց,

22. Մեր արտադրության մեջ խնայողության ուժի մի խնդիրները, գլխավորապես, պետք և արտահայտվեն նրանով, վոր նպատակահարմար ձևով ոգտագործվին բաց թողնված միջոցները, մշակվեն միջոցներ լուսավորության գործի ոացիոնալիզացիայի համար, ձիշտ կերպով կազմակերպեն՝ կուլտուր-լուսավորական հիմնարկությունների ցանցը, ինչպես նաև՝ ամեն կերպ լավացվեն ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի վորակը: Միութենական կազմակերպությունները պետք և խնայողության ուժի մի աշխատանքի մեջ քաշեն լուսաշխատավորների լայն մասսաներին և մասնակցին ժողովրդական լուսավորության մարմինների և ԲԳՏ այդ ասպարիզում տարած բոլոր աշխատանքներին:

23. Ընդհանուր ուսման կերպումը դառնում և ժողովրդական լուսավորության մարմինների գործունեություն կենտրոնը: Համագումարն առաջարկում և միութենական կազմակերպություններին նույնպես կենտրոնացնել իրենց ուշադրությունը այդ հարցի լուծման վրա, գլխավորապես ի նկատի ունենալով այդ աշխատանքը պլանավոր կիրառելու՝ անհրաժեշտությունը, հաշվի առնելով ուսալ հնարավորությունները և ապահովելով գպրոցական աշխատանքի վորակն ու աշխատավարձի անհրաժեշտ աճումը:

24. Մանկավարժական կազմի նախապատրաստման գործը այնքան էլ բավարար վիճակում չե, այդ պատճառով V պլենումը Ռ. Խ. Ֆ. Ս. Հ. և Ու. Ս. Հ. լուսժողկոմների հատուկ ղեկուցումների առթիվ ընդունեց մի շարք գործնական վորոշումներ: Միութիւնն հետեւելու լե, վորպեսզի այդ վորոշումները իրենց պատշաճ տեղն ունենան Լուսրաժիւնների աշխատանքներում, և իր կողմից էլ ցույց տա ամեն տեսակի ոժանդակություն՝ այդ վորոշումները կյանքի մեջ կիրառելու համար, մտցնելով մանկավարժական կրթություն հարցերը իր տնտեսական աշխատանքի պլանի մեջ:

IV ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

25. Ժողովրդական լուսավորության համար բաց թողնված դոմարների սահմանափակության հետևանքով կուլտուր-լուսավորական հիմնարկություններում մինչև որս նկատվում է սանիտարական-առողջապահական և արտադրական պայմանների բացակայությունը, պայմանների, վոր ապահովում են նորմալ մանկավարժական աշխատանքի հնարավորությունը: Դպրոցական շենքերի խիստ անբավարար վիճակը, պարապմունքների բազմահերթությունը միևնույն շենքում, ծանրաբեռնվածությունը աշակերտներով և խմբերով, ուսումնական սարքավորման անհամապատասխանությունը աշխատանքի նոր ծրագրերին և մեթոդներին դեռևս բնորոշում են այն շրջապատը, վորի մեջ ընթանում է լուսաշխատավորի աշխատանքը:

Ժողովրդական լուսավորության նյութական բազայի ամբողջումը թույլ է տալիս գնել լուծելու համար աշխատանքի ընդհանուր պայմանների պլանայափ առողջացման հարցերը, վորոնք դառնալու յեն Միության աշխատանքի հիմնական խնդիրը աշխատանքի պաշտպանության սպառնալուծում:

26. Մատնանշված խնդիրներից բղխող միջոցները կարելի է իրականացնել միայն աշխատանքի պաշտպանության պետական մարմինների ամենաակտիվ ոժանդակությամբ: Յուրաքանչյուր դեպքում, չեր տնտեսավարական մարմինները կհրաժարվեն կշանքի մեջ կիրառել աշխատանքի պաշտպանության տեղական հանձնաժողովների կոնկրետ առաջարկությունները, միութենական կազմակերպությունները պետք է տեղեկացնեն աշխատանքի որդաններին ներդրածման որինական միջոցներ ձեռք առնելու համար: Բացի դրանից, պետք է աշխատել, վոր աշխատանքի տեսչության հետադոտման ծրագրի մեջ մացվեն նաև կուլտուր-լուսավորական հիմնարկությունները:

27. Ծառայության տարիների կենսաթոշակի վերաբերյալ որենքը հաշանարբերից իր գրական նշանակությունը, թե պրոֆեսիոնալ աշխատունակությունը կորցնելու հետևանքով շարքերից գուրս ընկնող աշխատավորներին ապահովելու նկատմամբ և թե արտադրության շահերի տեսակետից, իբրև մի խթան, վոր ֆնացած աշխատավորներին զրդում է շարունակելու իրենց մանկավարժական աշխատանքը:

Համագումարն հանձնարարում է կհին հարց հարուցիլ հա-

մապտոտասխան պետական մարմինների առաջ ինչպես թոշակառուների շրջանն ընդարձակելու, այնպես էլ կենսաթոշակի չափը մեծացնելու մասին:

28. Աշխատանքի սրբակտիկան՝ լուսաշխատավորների իրավունքների պաշտպանության ասպարիզում՝ ցույց տվեց, վոր անհրաժեշտ է հրատարակել հատուկ որենքներ, ի նկատի ունենալով, վոր աշխուրենսգիրքը վորոշում է աշխատանքի հիմնական պայմանները և չի ընդգրկում մանկավարժական աշխատանքի չուրհատուկ առանձնահատկությունները: Համագումարը հանձնարարում է կհ մշակել հատուկ որենքներ մանկավարժական աշխատանքի մասին և տնցկացնել դրանք որենսդրական կարգով, ըստ հնարավորության 1927-28 ուսումնական տարվա սկզբին:

29. Միության կողմից լուսաշխատավորների կենցաղի ուսումնասիրությունը ամենաիրական չեղանակն է նրանց կարիքներն ու պահանջները հաշտնարբերելու համար: Աշխատանքի այդ տեսակին մեր Միությունը ուշադրություն բավարար չափով չի դարձրել: Համագումարն անհրաժեշտ է համարում ուժեղացիլ այդ աշխատանքը, անցկացնելով այն պլանային կարգով և առաջին հերթին ուշադրություն դարձնելով լուսաշխատավորների ընդհանուր բլուջևյի և ժամանակի բլուջևյի ուսումնասիրության վրա, իբրև նրանց կենցաղը բնորոշող և պարզող հմնական պայմանները:

30. Լուսաշխատավորների կենցաղը բարելավելու համար ձեռնարկած միջոցների կիրառումը, այն է՝ ժամանողների համար հանրակացարանի, հասարակական սնդի, աշակերտների, գյուղական լուսաշխատավորների համար հանրակացարան—խնտերնատաների, մսուրների, մանկապարտեզների կազմակերպումը և այլն, բավականաչափ չեն արտացոլվել միութենական մարմինների աշխատանքում: Այն ինչ միութենական ոգնություն այդ տեսակների կարիքն զգացվում է ամենուրեք: Համագումարը խորհուրդ է տալիս միութենական կազմակերպություններին դեպի այդ ավելի մեծ ուշադրություն դարձնել, միաժամանակ աշխատելով տնտմարմիններից ձեռք բերել ոգնություն նրանց անհրաժեշտ շենքեր և լուսաշխատավորների չերխանների համար գիշերոթիկ տիպի հիմնարկություններում ձրի տեղեր հատկացնելու ձևով:

31. Մանրածախ գների իջեցմանը, իբրև աշխատավարձի տեալ նշանակություն ամբացնող մի միջոցի, տալով բացառիկ

նշանակութիւն, համագումարը շեշտում է այդ գործին ակտիվ կերպով նպաստելու անհրաժեշտութիւնը, ուժեղացնելով միութենական մարմինների և լուսաշխատավորների մասնակցութիւնը սոցիալական կոոպերացիայի աշխատանքներին:

32. Չնայած լուսավորական հիմնարկութիւնների աճող ցանցին, վորը աշխատավորների բավականաչափ նոր կադրեր է կլանում, գործադրութիւնը շարունակում է աճել և վերջին տարվա ընթացքում հասել 82.188 հոգու: Համագումարը մտանշանում է, վոր միութենական մարմինները մեծ ուշադրութիւն պիտի դարձնեն այդ հարցի վրա և գործադրութեան դեռ պաշարները համար իբրեւ կոնկրետ միջոցներ առաջարկում է դեկավարվել ԿԿ V պլենումի վորոշումներով:

33. Բնակարանային սուբ կրիզիսը դեռ ևս զգալի չէ մանավանդ խոշոր քաղաքներում: Այդ չեղելով վերացնելու գործոններից մեկը բնակարանային կոոպերացիան է, վորը մինչև վերջին ժամանակը լուսավորութեան աշխատավորների մեջ շափազանց թույլ էր զարգանում: Համագումարն առաջարկում է միութենական կազմակերպութիւններին բնակարանային կոոպերացիայի հարցերը դնել, իբրեւ իրենց աշխատանքի կարևորագույն խնդիրը, հաշիւ առնելով, վոր բնակարանային նորմալ պայմանները առանձնահատուկ կարևորութիւն ունեն լուսաշխատավորի համար, վորի աշխատանքի մի նշանակալից մասը տան է ընթանում:

Իրա հետ միասին համագումարն անհրաժեշտ է համարում, վոր լրացուցիչ բնակելի տարածութեան իրավունքը տարածվի մանկավարժական գործի աշխատավորների վրա:

Նոր դպրոցական շինքեր կառուցելիս պետք է աշխատել ապահովելու բնակարաններով մանկավարժական և տեխնիքական կազմին:

34. Հաստատելով, վոր մանկավարժական աշխատանքի և լուսաշխատավորների մեջ պրոֆեսիոնալ հիմնադրաման գիտական ուսումնասիրութիւնը կարևոր է, համագումարն առաջարկում է ԿԿ շարունակել այդ աշխատանքը, թե հենց իրեն մանկավարժի աշխատանքը (բանվորական ժամանակի նորմերը, աշակերտներով ծանրաբեռնված լինելը, հաստիքները, ծրագրերը, աշխատանքի մեթոդները և այլն) և թե կենցաղը ու ցանկալիքները ինքնարկելու նպատակով, ըստ վորում:

ա) ուսումնասիրութիւնը տարվելու չէ աշխատանքի և պրո-

ֆեսիոնալ հիմնադրութիւնների պետական ինստիտուտների միջոցով, աշխատելով, վոր այդ հիմնարկութիւնների ծրագրում մտնեն նաև լուսաշխատավորական խմբերը:

բ) ուսումնասիրութիւնը պետք է ունենա կոնկրետ նպատակային բնույթ, վորը թույլ է տալիս հանելու այս կամ այն գործնական չեղարկացութիւնը, մասնավորապես՝ պրոֆեսիոնալ աշխատունակութիւնը կորցնելու դեպքում կենսաթոշակ սահմանելը:

գ) լուսաշխատավորների աշխատանքի ընդհանուր պայմանների հետազոտութիւնը կազմակերպվում է միութենական կազմակերպութիւնների ուժերով և միջոցներով: Տեղեւում այդ աշխատանքը պետք է կատարվի խիստ պլանային կարգով, ԿԿ հանձնարարութեամբ և ղեկավարութեամբ: Համագումարն անհրաժեշտ է համարում ձեռնարկելու վստահար պրոֆեսիոնների (քիմիական լաբորատորիաների, անատոմիական (կազմախոսական) թանգարանների), լուսաշխատավորների խմբերի աշխատանքի սլայմանների ուսումնասիրութեանը:

V. ԿՈՆՔԼԻԿՏՍՅՈՒՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻՔ

35. Մատնանշելով միութենական կազմակերպութիւնների նշանակալից նվաճումները լուսաշխատավորների իրավական դրութեան պաշտպանութեան գործում, համագումարն անհրաժեշտ է համարում հետադաշում ևս այդ աշխատանքը շարունակել անդուլ յիշանդով, աշխատելով լիովին վերացնել լուսաշխատավորների աշխատանքային իրավունքների խախտման դեպքերը:

36. Անցած ժամանակաշրջանի փորձը ցույց է տալիս, վոր մի քանի միութենական մարմիններ դեռ ևս բավականաչափ ուշադիր կերպով և ժամանակին չեն անդրադառնում տեղերում ծագած կոնֆլիկտներին, վորի հետևանքով և կոնֆլիկտների լուծումն, անցնելով շատ ինտուսիաներով, ձգձգվում է: հաճախ կենտրոնական մարմիններն են ուղղվում կոնֆլիկտներ, վորոնք տեղեւում ելին լուծվելու: Համագումարն անհրաժեշտ է համարում, վորպեսզի միութենական մարմինները ձեռք առնեն բոլոր միջոցները կոնֆլիկտները տեղերում լուծելու տաանց ավելորդ ձգձգումների, խիստ հակոգութիւն սահմանելով Գ. Կ. Հ-ում գործերը ժամանակին անցնելու և ընդունված վճիռները կշանքում կիրառելու վրա:

37. Շնորհիվ հենց կուլտ հիմնարկների կառուցման և նրանց ֆինանսավորման լուրահատուկ պայմանների, Գ. Կ. Հ. հների գոյություն ունեցող սխեման հաճախ չի կարողանում Միության անդամների նորմալ սպասարկումն ապահովել: Հսկայական նշանակություն տալով ԳԿՀ գործունեությունը լուսաշխատավորների աշխատանքային լիարժեքների պաշտպանությունը գործում, համագումարն հանձնարարում է ԿԿ, ԳԿՀ մասնաճյուղին ավելի ևս մերձեցման հիմունքներով մշակել նրանց կազմակերպման կայուն և հաստատուն սխեմա: Այն հիմնարկությունների աշխատավորները, վորոնք ընդգրկում են տվյալ սկզբնական արձմրութենական մարմինը, պետք է սպասարկվեն իրենց ԳԿՀ-ով: Յեղակետ ունենալով այն, վոր կուլտ հիմնարկները մեծ մասամբ միաժամանակ լինթարկվում են իրենց իրավասությամբ տարբեր վարչա-տնտեսավարական մարմինների, ԳԿՀ ֆունկցիաները պետք է վորոշվեն այն տնտմարմին իրավունքներով, վորը ներկայացված է նրա մեջ: Տվյալ տնտեսավարական մարմնի կոմպետենցիայի սահմաններից դուրս մնացող հարցերի լուծման համար, բարձրագույն վարչա-տնտեսավարական կենտրոններին կից ստեղծվում են հատուկ ԳԿՀ:

VI. ՍՍ.ՆԱՏԱՐԱՆ-ԿՈՒՐՈՐՏԱՅԻՆ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

38. Մեր միություն անդամներին ցույց տված սանատորա-կուրորտային ոգնությունը վերջին յերկու տարվա ընթացքում հասել է բավականին նշանակալի չափերի, վոր հետևանք է միութենական կազմակերպությունների ակտիվ գործունեության և Սոցալկենտվարչության ու նրա մի քանի տեղական մարմինների ցույց տված նյութական ոժանդակության: Չնայած դրան, իրենց առողջությունը վերականգնելու կարիքն ունեցողների բավարարման տոկոսը դեռ ևս աննշան է:

Այդ պատճառով միութենական կազմակերպությունները պետք է ուժեղացնեն միության անդամների ոգնության հետագա ծավալումը թե միութենական հանգստյան տների ընդարձակման գծով, սոցալի մարմիններին էլ ավելի մեծ չափով նշոթական ոժանդակություն հրավիրելով, ձգտելով եժանացնել նրանց արժեքը, և թե աշխատելով մեծացնել պետական հանգստյան տների և սանատորիաների կողմից լուսաշխատավորների սպասարկումը:

39. Համագումարն հանձնարարում է ԿԿ, հարց հարուցել

համապատասխան մարմինների առաջ, վորպեսզի սանատորա-կուրորտային ոգնությունը և հանգստյան տներով սպասարկելու տեսակետից լուսաշխատավորներին հավասարեցվելին ֆիզիքական աշխատանքի անձանց:

40. Կուրորտային վայրերում ԿԿ կազմակերպած կենտրոնական հանգստյան տների յերկու տարվա գոյության պրակտիկան լիովին արգարացրեց իրեն:

Ի նկատի ունենալով, վոր սանատորա-կուրորտային բուժումը Սոցալի գծով անբավարար է և լուսաշխատավորների կարիքն այդ տեսակի բուժման նկատմամբ հսկայական, ի նկատի ունենալով և այն, վոր կենտրոնական հանգստյան տներն ոգնում են մեծ թվով միություն անդամների, առավելապես ցածր վարձատրվողներին, ստանալու սանատորա-կուրորտային բուժումն, համագումարն անհրաժեշտ է համարում ձեռք առնել միջոցներ ամրացնելու և վորակով լավացնելու կենտրոնական հանգստյան տները:

41. Շնորհիվ այն հանգամանքի, վոր կուրորտային վայրերում գործելու լին բացառապես սանատորային ընուլթի հանգստյան տներ, վորը պահանջում է մեծ ծախսեր և բարդ կազմակերպություն ու ղեկավարություն, համագումարն անհպատակահարմար է գտնում, վորպեսզի առանձին տեղական կազմակերպությունները կուրորտային վայրերում ունենան իրենց հանգստյան տները, բացի կուրորտային վայրերում գտնված կազմակերպություններից:

ԲԱՆԱԶԵՎ ԿՈՒԼՏՈՒՐ-ԼՈՒՍԱՎՈՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՐՅՆԵՐԻ ԱՌԹԻՎ

(Զեկուցող ընկ. Վիգալով)

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. IV և V համագումարների մեջ ընկած ժամանակամիջոցում միությունը լայն կերպով ծավալեց միութենական մասնաշի քաղաքական լուսավորության աշխատանքը: Այդ աշխատանքը նպաստեց լուսաշխատավորի վերադաստիարակմանը, նրանց խորհրդային հասարակակալությունը հաղորդակից դարձնելուն, նրանց քաղաքական գիտակցության և հասարակական ակտիվության աճման:

Մասնաշաղկապի կուլտ աշխատանքի այս առաջին շրջանի (Համաթիւթեանական ուսուցչական համագումարի շրջանի) ամենակարեւոր արդշունքն այն լեզուով, վոր գլուղական ուսուցչութունն հայտնաբերվեց, իրրե խոշոր հասարակական ուժ և խորհրդային իշխանութան համար մի լուրջ ոգնական գլուղում:

Միութենական կուլտաշխատանքի հիշյալ շրջանը առավելապէս ագիտացիոն եր (ուսուցչութունը գլխովին հասարակական աշխատանքի ներգրավելու, մասսաներին խմբակների մեջ քաշելու և այլն լրղունգները), բայց ուսուցչական համագումարից և միության V համագումարից հետո, շնորհիւ լուսաշխատավորի կուլտուրական պահանջների և հասարակական ակտիվության աճման, կուլտաշխատանքը դառնում և ավելի խորացրած և ավելի լին հարմարեցվում լուսաշխատավորական մասսայի առանձին շերտերի և խմբերի առանձնահատկութուններին:

2. Յեկակեա ընղունելով այն, վոր լուսաշխատավորները աշխատավորների այն բանակն են, վորին հանձնարարված և մասսաներին լուսավորելու և բանվորական դասակարգի գործի համար մարտիկներ, կոմմունիստական հասարակության կառուցողներ նախապատրաստելու նպատակով աճող սերունդը դաստիարակելու պատասխանատու աշխատանքը, համագումարն առանձնապէս ընղգծում և լուսաշխատավորների քաղաքական լուսավորության կարեւորութունը, իրրե նրանց արտագրական և հասարակական աշխատանքի հաղղության ամենասանհրժեշտ պայմաններից մեկը:

Ներկայումս ճիշտ հիմքերի վրա դրված քաղաքական լուսավորության նշանակութունն ևլ ավելի չն մեծոնում նրանով, վոր ժամանակակից քաղաքական պայմաններում հնարավոր և, վոր բանվոր դասակարգին ոտար գաղափարական հայացքների աղղեցութունը ուժեղանա լուսավորության աշխատավորների առանձին շերտերի վրա:

Այս բոլորն հաղլի առնելով, համագումարն անհրժեշտ և համարում նորից հաստատելու կուլտաշխատանքի ասպարեղում միության կողմից պահմանած հիմնական գծի ճշտութունը, այն է՝ «կոմմունիստական լուսավորութուն լուսաշխատավորներին», նրանց ներգրավումը աշխատավորների մեջ տարվող լայն հասարակական-կուլտուրական աշխատանքի մեջ, նպատակ ունենալով ամբաղնելու յերկրի սոցիալիստական շինարարութունը:

Քաղաքական, արտագրական և արհեստակցական լուսավոր-

րութունը մնալով միութենական կուլտաշխատանքի համար իրրե հիմնական ճլղեր, պետք և զարգանա միութենական մասսաների ընղարձակված և խորացած պահանջներին համապատասխան:

Միաժամանակ համագումարը միության մարմինների ուղաղրութունն և հրավիրում այն բանի վրա, վոր իրենց կուլտաշխատանքի ասպարեղում քաղղուսավորութունը ճիշտ կերպով ներղաշնակվելու չն լուսաշխատավորի այլ բաղմաղան կուլտուրական պահանջները բավարարելու հոգսերի հետ (ձգտումն զեպլի ընղհանուր կրթութուն, հանգիստ, խիւացի ժամանց և այլն):

3. Զգաելով գրավելու միութենական կուլտաշխատանքի մեջ զեռ ևս այդ աշխատանքով չընղգրկված լուսաշխատավորական խմբերին, զարղացնելու միության բոլոր խավերի ակտիվութունը ու ինքնաղործունելութունը, միության մարմիններն իրենց աշխատանքը կառուցելու յեն, հիմք ընղունելով միության զանաղան խմբերի այն առանձնահատկութունների հաղլառումը, վոր կան նրանց կյանքի, աշխատանքի, կուլտուրական պահանջների պայմաններում: Նըբաղղաց վերաբերմունքը զեպլի նման պահանջները, տարրեր խմբերի մեջ աշխատանքի հատուկ մեթղղների գործաղրութունը չպետք և նպատեն նրանց մեջ համքարականութուն զարղացնելու, այլ պետք և նպատակ ունենա ավելի լրիւ կերպով և բավարար չափով սպասարկել նրանց՝ ընղհանուր դաստիարակման ուղղությամբ:

Մատնանղելով, վոր բոլոր խմբերին, միութենական կուլտաշխատանքով ըստ կարելույն լրիւ սպասարկելու անհրժեշտութունը, լուսաշխատավորների համագումարն ընղգծում և, վոր միութենական մարմինների պարտականութունն և հետաղալում ևս չթուղացնել իրենց ուղաղրութունը զեպլի գլղղական լուսաշխատավորը, մասնավորապէս զեպլի այն լուսաշխատավորները, վորոնք ավելի հեռու չեն ուայոնների և զավառակների կուլտուրական կենտրոններից:

4. կուլտաշխատանքի ուժեղացող նշանակութունը, նրա լայն թափը, նրա առանձին ընաղավառների զարղացումն ու խորացումը միութենական կաղմակերպութունների առաջ զնում և ուղաղրութունը զեպլի նա ուժեղացնելու, զեկավարման ձեերի և մեթղղների լավացման, կուլտաշխատավորների ավելի խնամքոտ մնտրության և կուլտաշխատանքի նլութական բաղայի ուժեղացումն հարցերը:

ԼՈՒՍԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

5. Համագումարն արձանագրում է, վոր միությունն ամբողջովին լավականին աշխատանք է տարել լուսաշխատավորների լայն մասսաներին հասարակական աշխատանքի քաշելու համար: Անցած ժամանակաշրջանը բնորոշվում է լուսաշխատավորների հասարակական-քաղաքական ակտիվության արագ աճմամբ, նրանց լայն կերպով հասարակական-կուլտուրական աշխատանքի ներգրավելով, ինչպես նաև վոչ միայն գյուղական, այլ և քաղաքի լուսաշխատավորի խորհրդային շինարարության մեջ ակտիվ մասնակցությունը: Հասարակական աշխատանքի լին լծվում վոչ միայն մասսավիկ լուսաշխատավորը, այլ և միության անդամների վորակյալ խմբերը (գիտական աշխատավորները, ժուրնալիստների առանձին շերտերը և այլն):

Այս խնդրում քաղաքի լուսաշխատավորի հետաճողությունը գյուղականից, վոր նկատվում էր անցյալում, վերջին տարիներս սկսել է նվազել:

Այդ աշխատանքի ասպարիզում ձեռք բերված մեծ նվաճումների, ազգաբնակչության մեջ, մասնավոր գյուղում ուսուցչի հեղինակության և դերի աճման հետ միասին, համագումարը մատնանշում է նաև աշխատանքի ընթացքում յերևան յեկած ուղեռ ևս չվերացված հետեյալ բացերը, ակտիվիստների ծանրաբեռնվածությունն ի վնաս հիմնական աշխատանքի, տարվող աշխատանքի անսխառեմությունը, հասարակական աշխատանքի անվան տակ լուսաշխատավորների վոչ ուսցիոնալ ոգտագործումը տեխնիքական աշխատանքներով, հասարակական աշխատանքը պարտադիր կերպով հաշվի առնելու փորձերը առանձին միութենական մարմինների կողմից, փորձեր, վոր իրենց վրա կրում են հասարակական աշխատանքի գրավվածների քանակով տարվելու կնիք ի հաշիվ բուն աշխատանքի վորակի և բովանդակության:

6. Լուսաշխատավորներին հասարակական աշխատանքների գրավելը հանդիսանում է մասսաների քաղաքական դաստիարակության, նրանց մեջ կոլեկտիվիստական ունակություններ մշակելու բավագույն մեթոդներից մեկը: Լուսաշխատավորների հետգհետեռ ավելի լայն խավեր հասարակական աշխատանքների գրավելու ալդ աշխատանքը միությունը շարունակելու յե հետագաում ևս, բայց միայն միության ադիտ-պրոպ աշխատանքի կար-

գրով մասնուլում հասարակական աշխատանքների առանձին տեսակները լուսարանելու, ակումբների մասսայական ձեռնարկումների, փորձի փոխանակություն կազմակերպելու միջոցով և այլն, բայց վորում, քաղաքի աշխատավորներին պետք է հասարակական աշխատանքների գրավել, մասնավորապես աշխատելով մասսաներին (բանակումները, կարմիր բանակը) սպասարկելու համար, իսկ գյուղական լուսաշխատավորներին՝ ոգնելու հոգանառ միությանը բառարկություն, ինչպես նաև գյուղացիության ընդհանուր կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու գործում:

Հասարակական աշխատանքի ուսցիոնալիզացիայի և ազգաբնակչության մեջ ուսուցչի և դպրոցի հեղինակությունն ուժեղացնելու նպատակով համագումարը ճիշտ է համարում ուսուցչի հասարակական աշխատանքը դպրոցի հասարակականապես ոգտակար աշխատանքի հետ սերտորեն կապելու գիծը: Բայց դա ի հարկն չի բացասում ուսուցչի հասարակական աշխատանքը դպրոցից դուրս, իր ընդհանուր քաղաքացիական պարտականությունները կատարելու կարգով (խորհրդի անդամ, աշխատանք իրեն ժողատենակալ և այլն):

Մասնաշխուղ այն հակաչական դերը, վոր լուսաշխատավորների հասարակական աշխատանքին ոժանդակություն կազմակերպելու գործում ունի միութենական մամուլը, մասնավոր «Учительская Газета»-ն և «Народный Учитель»-ը, համագումարն անհրաժեշտ է համարում այդ հրատարակությունների համալսարանական բաժինների հետագա ամրացումը:

Լուսաշխի տների սխառեմում հասարակական աշխատանքի հատուկ հանձնաժողովներ օտեղծելու, հասարակական աշխատանքի անկյուններ կազմակերպելու, փորձառություն փոխանակության յերեկոներ անցկացնելու, գրադարանները տեղեկատու և մեթոդական գրականությունը լրացնելու և այլն միջոցներով լուսաշխի անկյունները և լուսաշխի տները հասարակական ջիդ ունեցող լուսաշխատավորի համար պետք է գտնան փորձի փոխանակման և հասարակացնորեն ակտիվի (общественник) միութենական ոգնություն կենտրոններ: Լուսաշխատավորի հասարակական աշխատանքին ոգնելու գործին լայն կերպով պետք է գրավել համապատասխան հասարակական կազմակերպություններն ու հիմնարկությունները:

Լուսաշխատավորների հասարակական աշխատանքի կարգավորման մասնակցությունը միութենական մարմիններն իրա-

կանացնում են միայն քաղաքակենտրոններում իրենց ներկայացուցիչներին մասնակցութեան միջոցով:

Համագումարն հանձնարարում է կ'կ' մշակել լուսաշխատավորի հասարակական աշխատանքն ուսումնասիրելու ձևերն ու մեթոդները:

ԻՆՏԵՆՍԻՎԱԿԱՆԱՅԻՆ

7. Վերջին տարիներս լուսաշխատավորական մասսաների լայնորեն ծավալվող ինքնազարգացման աշխատանքը հետևանք է դեպի գիտություններն ունեցած այն հսկայական ձգտումի, վորը խթանվում է լուսավորութեան աշխատավորների կյանքի և աշխատանքի պայմաններով: Նրանց հետաքրքրութունը հիմնականում ընթանում է ընդհանուր, քաղաքական, մանկավարժական և արհեստակցական լուսավորութեան գծերով:

Հաշվի առնելով ինքնազարգացման իրրև մասսաների կուլտուրական պահանջները բավարարելու, հոր ուղիներից մեկի, հսկայական նշանակությունը, ընդգծելով, վոր ինքնազարգացման աշխատանքն ամբողջովին կառուցվում է կամավոր սկզբունքներով և անհատական առանձնահատկություններին ու պահանջներին համեմատ, համագումարն համարում է, վոր միութենական կուլտաշխատանքի հիմնական խնդիրներից մեկը հանդիսանում է լուսաշխատավորներին, ինքնազարգացման գործում, բազմակողմանի ոգնությունն ապահովելը, առանձին խմբերի հաշվառման հիմքունքներով:

8. Ապահովելով ոգնությունը թե անհատական և թե խմբական ինքնազարգացման աշխատանքներին, միութենական մարմինները ձեռք են առնելու բոլոր միջոցները, վորպեսզի ամենից առաջ բարձրացվի ամեն տեսակ ինքնազարգացման աշխատանքի վորակային մակարդակը, դնելով այն ճիշտ մեթոդական ուղիների վրա: Այդ նպատակով խմբակներում անհրաժեշտ է ապահովել աշխատանքի իսկական կոլլեկտիվիզմ, վորպեսզի խմբակի ամեն մի անդամ անհատական աշխատանքի կարգով (տնային) խորացրած ձևով նախապատրաստվի այդ աշխատանքի համար: Միայնակների ինքնազարգացման աշխատանքն այնպես պիտի կառուցվի, վորպեսզի իր զարգացման մեջ այդ աշխատանքը առաջ բերի արդյունքների կոլլեկտիվ ընդհանրացում (միայնակների կոնֆերանսիաներ և այլն): Այս և այլ աշխատանք-

ներում պետք է խուսափել ամեն մի շարունից, հիշելով, վոր լուսաշխատավորական առանձին խմբերի մեջ ոգնությունն ունի պատրաստակաություն և հետաքրքրություն խիստ բազմազանություն:

9, Լուսաշխատավորի ինքնազարգացման ոգնությունն միութենական մարմիններն են ինքնազարգացմանն ոգնող հանձնաժողովները, վոր կազմակերպվում են Միութեան մարզային, նահանգական և գավառային վարչություններին կից: Գավառներում ինքնազարգացմանն ոգնելու գործի կազմակերպությունն ընկնում է գավառակային տեղկոմիտեների կուլտհանձնաժողովների վրա, վորոնք այդ աշխատանքն հանձնարարում են կուլտհանձնաժողովների առանձին անդամներին: Միաժամանակ ինքնազարգացմանն ոգնությունն միութենական մարմինները պետք է ամեն կերպ ոգտագործեն կուսակցական և քաղաքական մարմինների այս գործում ունեցած փորձը: Ինքնազարգացման խմբակների և միայնակների ոգնությունն արդեն պետք է կառուցվի անհրաժեշտ ծրագրեր և ձեռնարկներ պատրաստելու գործի կենտրոնացման և խմբակների ու միայնակների աշխատանքի անմիջական ղեկավարման ապակենտրոնացման սկզբունքներով:

10. Միութենական մարմինների կողմից ինքնազարգացման խմբակներին և միայնակներին տրվող ոգնությունն հիմնական ձևերը լինելու չեն.

ա) ապահովել ինքնազարգացմամբ պարապողներին լավ ծրագրերով և հանձնարարելի գրականությունն ցուցակներով.

բ) տալ ինքնազարգացմամբ պարապողներին կազմակերպչական-մեթոդական ցուցմունքներ, հրահանգներ և այլն.

գ) արտոնյալ պայմաններով պարապելու համար մատակարարել անհրաժեշտ գրականություն.

դ) հանձնարարել խմբակների ղեկավարներին, և հետագայում ուղղություն տալ նրանց աշխատանքին.

ե) տալ խմբակներին և միայնակներին ըստ իրենց պահանջների բանավոր և գրավոր կոնսուլտացիա.

զ) խմբակների և միայնակների գրավոր աշխատանքները լենթարկել ռեյենգիային.

է) ցանկացողներին հնարավորություն տալ հարցերը լուրորտոր ձևով մշակելու (Լուսաշխի աների և ուսումնական հիմնարկների հատուկ կաբինետներում).

ը) կազմակերպել խմբակների և միայնակների կոնֆերանսներ.

թ) նպատակը պարապողներին, ընտրած ծրագրի վերջաց-
րած լափիններից, հարցաքննություններ կազմակերպելու և հա-
րավորություն տալ նրանց 3—4 տարվա ընթացքում եքստերն-
ձևով քննություն տալու բարձրագույն մանկավարժական ուսում-
նական հաստատություններում: Միաժամանակ համագումարը
ցանկություն և հաշտում արագացնել մանկավարժական ուսում-
նական հաստատությունների դասընթացներին ծրագրերի հրա-
տարակությունը:

ժ) կազմակերպել հատուկ եքսկուրսիաներ ինքնազարգաց-
ման նպատակով:

Ինքնազարգացմանն ոգնություն ցույց տալու ամբողջ աշ-
խատանքը ճիշտ կերպով կառուցելու անհրաժեշտ նախադրյալն
է հանդիսանում լուսաշխատավորական առանձին խմբերի կուլ-
տուրական մակարդակի և կուլտուրական պահանջների ուշագի-
ր ուսումնասիրությունը և ինքնազարգացման աշխատանքի ժողո-
վրդականացումը, վոր կապված է մտավոր աշխատանքի ար-
դունքի պրոպագանդայի հետ լուսաշխատավորների այն խավե-
րի մեջ, վորոնք դեռ ևս բավարար չափով չեն քաշված ինքնա-
զարգացման աշխատանքի մեջ:

Ինքնազարգացման ամբողջ աշխատանքի հաշվառման նպա-
տակն է լինելու վոչ այնքան այդ աշխատանքի քանակային
պատկերացումն ստանալը, վորքան խմբակների և միտյնակների
աշխատանքների վորակի պատկերը:

11. Յեկնելով նրանից, վոր տեղերում միության կողմից
կազմա երպով ինքնազարգացման աշխատանքի և Լուսժողի-
մաթի ու նրա որդանների կողմից տարվող վորակավորման բար-
ձրացման աշխատանքի հարցերը բավարար չափով պարզ և ցայ-
տուն չեն դրված, համագումարը վորոշում է.

ա) վորակավորման բարձրացման աշխատանքը, վոր սեր-
տորեն կապված է ուսուցչի արտադրական մեթոդական աշխա-
տանքի հետ, տանում են Լուսժողիմաթի ու իր մարմինները
լուսաշխատավորի բանվորական ժամանակի շրջանակներում:

բ) այդ աշխատանքի նկատմամբ միության առաջ դրված
են հետևյալ հիմնական խնդիրները.

մասնակցել Լուսժողիմաթի և նրա մարմինների կող-
մից վորակավորման բարձրացման վերաբերյալ պլանների
կազմելուն և քննություն:

մասնակցել Լուսժողիմաթի և նրա որդանների կազ-
մակերպած դասընթացների և կոնֆերենցիաների նախա-
պատրաստելուն և անց կացնելուն:

հետևել, վոր Լուսժողիմաթի և նրա մարմինների տա-
րած աշխատանքը վորակավորման բարձրացման համար
դրված լինի ավելի ռացիոնալ ձևով և լուսաշխատավորի
բանվորական ժամանակի նորմերից դուրս չգա:

գ) Լուսաշխատավորի ինքնազարգացման աշխատանքի նը-
կատմամբ, վոր նա կատարում է կամավոր և հիմնված իր կուլ-
տուրական պահանջների վրա, միության խնդիրն է՝ կազմակեր-
պել այդ աշխատանքը, լուսաշխատավորի համար դարձնել մատ-
չելի այդ աշխատանքի բոլոր տեսակներն ու ձևերը, դրա համար
ոգտագործելով պետական հնարավորությունները և կազմակեր-
պելով մի շարք ինքնուրույն միջոցներ:

12. Յեկնելով նրանից, վոր ինքնազարգացումը մի հզոր
միջոց է լուսաշխատավորի արտադրական վորակավորումը բարձ-
րացնելու համար և վոր ժողովրդական լուսավորության մար-
մինները խիստ շահագրգռված են լուսաշխատավորի ինքնազար-
գացման աշխատանքը լավացնելու և կանոնավոր հիմքերի վրա
դնելու հարցում, համագումարն անհրաժեշտ է համարում ինք-
նազարգացման աշխատանքի շահերի տեսակետից գործարար աշ-
խատակցություն ցույց տալ և լիովին համաձայնեցնել միության
տարած ինքնազարգացման աշխատանքը Լուսժողիմաթի և նրա
մարմինների համապատասխան աշխատանքների հետ:

Անհրաժեշտ է վերջիններից ակտիվ ոգնություն ձեռք բե-
րել: Այդ ոգնությունը ավելի ցանկալի է հետևյալ ձևերով. Լուս-
ժողիմաթի ներկայացուցիչների մասնակցությունը միության
ինքնազարգացման հանձնաժողովներում, ապահովումն ինքնա-
զարգացման աշխատանքի ղեկավարության մեթոդական տեսա-
կետից, յշտնակումն ուժերի մանկավարժական կոնսուլտացիայի,
զեկուցումների և դասախոսությունների համար, ոժադակու-
թյուն Լուսաշխի տների աշխատանքներին, վորոնք ինքնազար-
գացման աշխատանքի համար դառնում են կարևորագույն բա-
ղանիք, Մանկավարժական Բարձրագ. հիմնարկներին կից բա-
ղանիքային ուսուցման և մանկավարժական տեխնիկումներին
կից կոնսուլտացիաների գործը դնելը և հատկացումն վորակա-
վորման բարձրացման գումարներից ինքնազարգացման աշխա-
տանքի համար հատուկ միջոցներ:

ԼՈՒՍՍՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՏՆԵՐ (ԼԱՏ)

13. Արձանագրելով Լուսաշխի Տների ցանցի աճումը՝ ներքին աշխատանքի ընդարձակումն ու խորացումը, լուսաշխատավորների հետաքրքրության աճումը ղեկի ալդ տները, համագումարը մատնանշում է, վոր վերջին լերկու տարվա ընթացքում Լուսաշխի Տները դադարում են սերտորոշության վալը լինելուց և դառնում են միութենական լուսաշխատավորական աղումքներ՝ միութենական հասարակայնության, կոմունիստական լուսավորության, լուսաշխատավորների մանկավարժական մաքի կենտրոններ և նրանց համար հանգստի վայրեր:

Նահանգական Լուսաշխի տների ցանցի ծավալումն համարելով ավարտած, անհրաժեշտ է Լուսաշխի տների հետագա զարգացումը տանել գալստական և շրջանային (окружных) կենտրոններում և ազգային հանրապետություններում Լուսաշխի տներ կազմակերպելու գծով, նպատակ ունենալով ինչպես քաղաքի, այնպես ել գյուղի լուսավորության աշխատավորների ավելի լայն խավեր ընդգրկելը:

Ցանցի ծավալման ղեկքում պետք է լինել այն ունեցած նյութական ռեսուրսների և հնարավորությունների հաշվառումից, վորոնք կապահովեն Լուսաշխի տների նորմալ գործունեությունը:

14. Մատնանշելով այն, վոր միության կուլտմարմինների և Լուսաշխի տների վարչությունների փոխարարերությունների մեջ դեռ ևս նկատվում են անհարթություններ, համագումարը գտնում է, վոր միութենական մարմինները, ամրացնելով տների ղեկավարությունը, միևնույն ժամանակ խուսափելու չեն տան ընտրովի վարչության ամենորչա աշխատանքին խառնվելուց և մանրակրկիտ և բժախնդիր խնամակալությունից: Միաժամանակ համագումարն ընդգծում է, վոր Լուսաշխի տները միայն կուլտաշխատանքի ձևերից մեկն են հանդիսանում և աղումքի անդամներին սպասարկելու հետ միասին ոգնում են միութենական մարմիններին միության բոլոր անդամների մեջ մասսայական աշխատանքներ տանելու գործին, բայց չերբեք նրանք իրենց վրա չեն կարող վերցնել ստորին բջիջների կուլտաշխատանքի ղեկավարությունը:

Միութենական ազդեցությունը զարգացնելու և ամրացնելու նպատակով, պրոֆմարմինները տների կյանքը լցնելու չեն

միութենական բովանդակությամբ, գրավելով լուսաշխի տների անդամներին քննելու և մշակելու պրոֆկյանքի ընթացիկ հարցերը:

15. Հաստատելով, վոր կամավոր անդամագրության ամրացման, Լուսաշխի տների անդամների մեջ ինքնադործունեության և ձեռներեցություն զարգացնելու սպարելու Լուսաշխի տան տարած գծի ճշտությունը և մատնանշելով միաժամանակ, վոր այդ տեսակետից դեռ ևս մի շարք թերություններ կան (ֆորմալ, ցուցակային անդամություն, անդամավճարների չմուծելը, թույլ հաճախումն ընդհանուր ժողովներին և այլն), համագումարն ընդգրծում է, վոր անհրաժեշտ է բարձրացնել անդամության հեղինակությունը, խորացնել կողակալի ղեկավարությունը վարչությունների կողմից և լայն կերպով զարգացնել աղումքային ղեկավարություն:

Այդ նպատակով համագումարն անհրաժեշտ է համարում:

ա) Աղումքի անդամների և նրանց ընտանիքների արտոնյալ սպասարկումը դնել իրեն Լուսաշխի տների հիմնական խնդիր:

բ) Կանոնավորապես ուժեղացնել Լուսաշխի տների անդամներին ղեկավարող աշխատանքների գործը, — ընդհանուր ժողովներ գումարելու և այդ ժողովներում վոչ միայն հաշվետու բնույթի կրող հարցեր, այլ և աղումքային կյանքի առանձին հիմնական հարցեր քննության և լուծման դնելու միջոցով:

գ) Հենց իրենց Լուսաշխի տների վարչությունների աշխատանքների սպարելու ձգտել խորացնելու կողակալի ղեկավարությունը, վարչության բոլոր անդամներին տան աշխատանքներին քաշելու միջոցով:

դ) Լուսաշխի տների միջոցներն առանձնացնել ընդհանուր միութենական միջոցներից և թողնել, վոր Լուսաշխի տների վարչություններն իրենք ծախսեն ունեցած միջոցները, համաձայն միութենական կազմակերպության կողմից հաստատված նախաձեռնի: Կանոնավորել անդամավճարների մուծումը, աղումքի անդամների մասնաներում դաստիարակելով մի վերաբերմունք ղեկի անդամավճարը, վորպես աղումքի ֆինբազայի մի վորոշ մասի, ուժեղացնել Լուսաշխի տներին կից վերստուգիչ հանձնաժողովների գործունեությունը:

16. Տան կողմից իր անդամներին լայն կերպով սպասարկելը չենթադրում է, վոր պետք է լինի կազմակերպչական ձևեր, վորոնք, ըստ հնարավորության, կապահովեն տան անդամների ա-

վելի մեծ մասնակցութիւնը նրա աշխատանքի կառուցման, նրանց պահանջները հայտնաբերման և բավարարման գործին:

Մատնանշելով ակումբային սեկցիաների, իրեն ակումբի անդամների մասնակցական կազմակերպութիւնների ձևերի, անկենսականութիւնը, վորոնք հաճախ իրենց անդամներին միացնում են զուտ մեքենական կապով, համագումարն, իրեն ներակում բային միավորման հիմնական ձևեր ընդունում և հանձնաժողովները ու խմբակները (գրքի բարեկամներէ, ռադի սիրողների և այլն): Միևնուցն ժամանակ մատնանշելով ներակում բային ինքնավար միավորումների ձգտումը դեպի կրթութիւնը, վոր հիմնված են աւելի լայն կուլտուրական պահանջների և շահերի բավարարման վրա, այդ նպատակներով համագումարն հանձնարարում և ակումբի անդամների միավորումը ասոցիացիայի ձևով, ըստ առանձին ճշդերի (գրադարանային, լեզուակերպական, մանկավարժական ասոցիացիաներ և այլն):

Համագումարը, սակայն շեշտում և, վոր ասոցիացիաներն հանգիստանալով իրեն լուսավորութիւն աշխատավորների հասարակական սկզբունքներով կազմված միավորներ, չպետք և դառնան տան հասարակական կյանքից կտրված կազմակերպութիւններ, ալ նպատակով աշխատավորների առանձին խմբերի ակտիվութիւնն ու ձեռնբերեցութիւնն առաջ բերելուն, ծառայելու ին իրեն նրանց ընդհանուր միութենական գաղափարակութիւն միջոցներից մեկը: Համագումարն հանձնարարում և Կ. Կ. մշակել ասոցիացիաների հարցը, տիպական կանոնադրութիւն մշակելու նպատակով:

Միաժամանակ անհրաժեշտ և ավելի մեծ ուշադրութիւն դարձնել կոլլեկտիվների լիազորների աշխատանքներին, վորոնք կապ են պահպանում լուսաշխի տների հետ:

17. Լուսաշխի տների աշխատանքում պետք և մեծ չափով իրենց արտահայտութիւնը գտնեն քաղաքական, արհարծման, ժողովրդավարութիւնի և կենցաղի բնագավառից ընթացիկ և հիմնական հարցերը, վորոնք ավելի մոտ են լուսաշխատավորների շահերին և պահանջներին: Քաղովրդավարութիւն ասպարեզում գործադրվող մեթոդների և ձևերի անբավարարութիւնը պահանջում և վերանայել այդ աշխատանքի բովանդակութիւնը տարրական քաղաքագիտութիւնից մարքսիզմի և լենինիզմի հարցերի խորացրած ուսումնասիրութիւնն անցնելու ուղղութիւնով, ժամանակակից միջավայրի վրա հիմնված անցնել քաղաքական կյանքի. խորհրդային և կոոպերատիվ աշխատանքի հարցերի նկատմամբ մասնակցական ձեռնարկումների լայն զարգացմանը:

Լուսաշխատավորների տարեցտարի չթուլացող հետաքրքրութիւնը դեպի արտադրական հարցերը արտադրական լուսավորութիւնը Լուսաշխի տներում դարձնել համապատասխան ուշադրութիւն, մանավանդ մասնակցական աշխատանքներում (գաղափարութիւններ, զեկուցումներ, բանավեճեր մանկավարժական թեմաներով, կարիներտներ և այլն), Լուսաշխի տները պետք և դառնան լուսաշխատավորական մանկավարժական հասարակացութիւն կենտրոններ:

Հաշիւ առնելով ծրագրերի և նպատակադրութիւն անորոշութիւն հետեւեցով դեպի խմբակային աշխատանքն յեղած հետաքրքրութիւն անկումը և վերջին տարիներին դեպի ինքնազարգացումը պարզ կերպով յերևան յեկած ձգտումը, Լուսաշխի տները պետք և կուրս վերցնեն խմբակների աշխատանքը տանելու ինքնազարգացման աշխատանքի մեթոդներով՝ լուսաշխատավորներին ցույց տված կոնսուլտացիոն ոգնութիւնը ծավալելու, ինքնազարգացման կարիներտներ և անկուններ կազմակերպելու, խմբակներին համապատասխան ծրագրեր և գրականութիւն մատակարարելու, ինքնազարգացման խնդիրներին համապատասխան գրադարանները լրացնելու միջոցներով: Լուսաշխի տները պետք և դառնան Միութիւն ինքնազարգացման աշխատանքի հիմնական բաղաներ:

18. Մատնանշելով լուսավորութիւն աշխատավորների լայն մասսաների կողմից դեպի հանգիստն ունեցած աճող պահանջն ու հետաքրքրութիւնը, միևնուցն ժամանակ այդ ստպարեզում ակումբների ձեռնարկած առանձին միջոցների կատարման և բովանդակութիւն վոչ բավարար դեղարվեստականութիւնը, համագումարն անհրաժեշտ և համարում լայն չափով գործադրել վորակամարն անհրաժեշտ և համարում լայն չափով ինչպես նաև ինքնուվոր դեղարվեստական ուժեր հրավիրել, ինչպես նաև ինքնուվոր և կուլտուրական կոլլեկտիվների գեղարվեստական աշխատանքի բուռն ակումբային կոլլեկտիվների գեղարվեստական աշխատանքի վորակի բարձրացումը, ակումբային բեմի համար համապատասխան տեքստեր նախատարանտելը (գրավելով այդ աշխատանքի համար առանձին մատնագետներին և գեղարվեստական կոլլեկտիվներին):

Համագումարը մատնանշում և նաև Լուսաշխի տներում հանգստի համար համապատասխան շրջապատ ստեղծելու վրա մեծ ուշադրութիւն դարձնելու անհրաժեշտութիւնը, ինչպես նաև ակումբային շենքերի արտաքին տեսքի լավացման համար ամենուրեք աշխատանքների, հատուկ գեղարվեստական և ընտանեկան

յերեկույթները ծրագրեր մշակելու, լուսաշխատավորների առան-
ձին խմբերի և կոլեկտիվների սպասարկման վրա մեծ ուշադրու-
թյուն դարձնելու անհրաժեշտությունը:

Նպատակ ունենալով լուսավորութան աշատավորներին կուլտ-
աշխատանքով ավելի մեծ չափով ընդգրկելու, լուսաշխի տները
Միության ղեկավարությունը և առանձին խմբիկների ու տեղ-
կոմների հետ միասին կազմակերպում են համապատասխան կոլ-
լեկտիվների յերեկոներ (ընկերական, ընտանեկան յերեկոներ և
այլն):

19. Իբրև լուսաշխի տների առաջ գրված կարևորագույն խն-
դիրներից մեկը, վոր մատնանշել եր դեռևս 5-րդ համագումարը
և մինչև որս դեռ բավականաչափ լուծումն չի ստացել, պետք է
ընդգծել լուսաշխի տների այն հասարակական դերը, վոր նրանք
ունեն գյուղի լուսաշխատավորի, կարմիր բանակի և բանվորական
ակումբների կուլտուրական կարիքներն սպասարկելու գործում:
Միևնույն ժամանակ համագումարն արձանագրում է հասարակա-
կան սկզբունքի աճումը հենց իրեն լուսաշխի տան միջ առանձին
ձևոնարկումները սպասարկելու գործում, և հանձնարարում է
ավելի լայն չափով գործադրել այդ սկզբունքը, մատնավորապես
գրավելով այդ աշխատանքի համար լուսաշխի տան ավելի վորա-
կավոր անդամներին:

ԼՈՒՍԱՇԽԱՏԱՎՈՐԻ ԱՆԿՅՈՒՆՆԵՐ

20. Մատնանշելով լուսաշխատավորի միութենական անկյուն-
ների ցանցի աճումը ռաչոնական և գավառական կենտրոններում,
վորտեղ չկան լուսաշխի տներ և կամ վորտեղ գոյություն ունե-
ցող լուսաշխի տները լրիվ չափով չեն կարողանում սպասարկել
միութենական մասսային (տեղիտարչալ հեռավորություն, շենքի
փոքր ծավալի պատճառով և այլն), համագումարը միութենական
կազմակերպությունների առաջ դնում է ստորին կուլտաշխատանքի
այդ բաժնի վրա ուշք դարձնելու և նրա փորձն ուսումնասիրելու
խնդիրը: Լուսաշխատավորի անկյունների անմիջական ղեկավա-
րությունը պիտի դնել տեղկոմների կուլտհանձնաժողովների վրա:
Վերջինս խնդիրներն են՝ ամրացնել անկյան ֆինրազան, ձեռք
բերել համագաղատասխան շենք, սարքավորել անկյունը, հաշտա-
բերել անկյան ակտիվը, նրա բարեկամների խմբակը, կազմակեր-
պել փոքրիկ գրադարաններ, պատի լրուգրեր, զրույցներ և զեկու-
ցումներ և այլն:

Իրենց աշխատանքի ընթացքում անկյունները կարող են
կազմած լինել լուսաշխի տների հետ, մասսայական աշխատանքի
համար նրանցից ոգնություն ստանալու նպատակով: Լուսաշխի
տների կողմից այդ ոգնությունը, սակայն, չպետք է վերածվի
անկյունների և կուլտհանձնաժողովների գործունեության վար-
չական ղեկավարման:

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻ

31. Կուլտուրական պահանջների աճումն և շնորհիվ ինքնա-
գաղափարական կարիքների և կվալիֆիկացիայի բարձրացման, ըն-
թերցող մասսայի աճող ակտիվությունը պահանջում են, վոր միու-
թենական ըլլոր կազմակերպությունները գրադարանային աշխա-
տանքի վրա մաքսիմալ ուշադրություն դարձնեն:

Գրադարանային ցանցի ընդլայնացումն ու զրքերի քանակի
մեծացումը 5-րդ համագումարից մինչև որս անցած ժամանակա-
շրջանում, դեռևս անբավարար է ընթերցողների պահանջը բավա-
բարելու համար և կարիք ունի հետագա պլանային գաղափարն:

Համագումարն հրավիրում է միութենական կազմակերպու-
թյունների ուշադրությունը գրադարանային աշխատանքի հետևյալ
հիմնական մոմենտների վրա:

ա) Միութենական գրադարանների ցանցի պլանային կա-
ռուցումն:

բ) Գրադարանների կազմումը և լրացումը պլանային կար-
գով, գրադարանային գործի համար հատուտուն նախահաշիվների
սահմանումն:

գ) Գրադարանների կազմիլուն, զրքի և ինքնագաղափարն
աշխատանքի ավելի ռացիոնալ մեթոդների ուսումնասիրության և
պրոպագանդային ոժանդակելու նպատակով և այլն գրադարան-
ներին ոգնելու նպատակով կազմակերպել ընթերցողների ակտիվ
ներին (հանձնաժողովներ, խմբակներ, զրքի և գրադարանի բարեկամ-
ների, գրատարություն (КНИГОНОШЕСТВО)).

դ) Լավացումն գրադարանային աշխատանքի տեխնիկայի.

ե) Հաշիվի առումն գրադարանային աշխատանքի փորձի և
հաշվետվությունն այդ մասին միութենական լայն մասսաների (ընդ-
հանուր, պատգամավորական ժողովներում: Կոնֆերենցիաներում
և համագումարներում) և միութենական բարձրագիլ մարմինների
առաջ:

զ) Գրադարանային աշխատավորներին պարբերաբար հրա-

վերելու, կուլտրաթիններին կից գրադարանային նահանգական հանձնաժողովներ կազմակերպելու, կենդանի և գրավոր հրահանգ-չության (инструктаъ), հանձնարարական ցուցակներ ուղարկելու փնջոցով և այլն միութենական բարձրագույն մարմինները (նահանգական և գավառական) սխտեմատիքաբար ոգնելու և ղեկավարելու լեն գրադարանային աշխատանքը:

Ընթերցողների շահերն հայտնաբերելու, գրադարանային աշխատանքին ոգնելու համար ամենանպատակահարմար ձևն է Կ. Կ. կողմից մատենախոսական (րիբլեոգրաֆական) բյուլետենի հրատարակությունն և գրադարանային շինարարության հիմնական հարցերի մանրամասն մշակման համար պարբերաբար հատուկ գրադարանային խորհրդակցությունները հրավիրումը:

Հաշվի առնելով գրադարանների հսկայական դերը լուսաշխատավորների ինքնադարգացմանն ոգնելու գործում, մանավանդ գլուղական վայրերում, փորձեղ գրադարանը լուսաշխատավորների կուլտսպասարկման հաճախ միակ ձևն է, համագումարը գլուղի գրադարանային աշխատանքի հիմնական ձևն է համարում շարժական գրադարանները և կոլլեկտիվ արոնեմենտները, հանձնելով տեղեկանքներին գրադարանների լրացման և գրադարանային աշխատանքի անմիջական ղեկավարությունը գավառակներում (СВО-ЛОСТИ), ուսյոնում:

Յերևելով գավառակներում և ուսյոններում յեղած լուսաշխատավորական գրադարանային ֆոնդերն ավելի ռացիոնալ ոգտագործման անհրաժեշտությունից, համագումարը հանձնարարում է Կ. Կ. մշակել միութենական գրադարանների և լուսաթափինների մանկավարժական գրադարանների միացման հարցը:

ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

22. Համագումարն արձանագրում է Կ. Կ. պարբերական հրատարակությունների՝ «Учительская Газета»-ի, «Работник Просвещения»-ի, «Народный Учитель»-ի «Научный Работник»-ի, «Журналист»-ի նշանակալից հաղորդությունները, նրանց բովանդակության փորակի լավացման և լուսաշխատավորական մասսային մոտեցնելու իմաստով:

Մատնանշելով «Учительская Газета»-ի հսկայական դերը ուսուցչության հասարակական-քաղաքական դաստիարակության և նրան Միության շուրջն համախմբելու գործում, համագումարը ձեռն է համարում թերթի վերցրած գինը՝ առավելապես սպասար-

կել գյուղական ուսուցչությունը՝ և միաժամանակ մատնանշում է, փոր անհրաժեշտ է. ա) ավելի մեծ ուղարկություն Միության միջուս խմբակներին սպասարկելու գործին, մասնավորապես քաղաքի ուսուցչությունը, բ) պրոֆկյանք բաժնի հետագա ամրացումը, ավելի լիով կերպով լուսարանելով Միության պրոֆաշխատանքի ընթացիկ հարցերը, գ) հավելվածների և միջադիր թերթի սխտեմատիկ հրատարակությունը:

«Работник просвещения»-ի նկատմամբ համագումարն գոհունակությունը մատնանշում է նրա աճումն ու ամրացումը և ԽՍՀՄ-ի և արտասահմանի լուսավորության աշխատանքների արհեստակցական կյանքի ընթացիկ հարցերի բազմակողմանի լուսարանության խնդրի բավականին հաջողակ կատարումը:

Հետագայում ես պահպանելով նրա ուղղությունը և այն ըստորին պրոֆաշխատավորի պահանջներին հարմարեցնելու գինը՝ անհրաժեշտ է նույնպես գործադրել հատուկ լեքեաների հատկացումը՝ միութենական մասսայի պահանջներին և Միության առանձին կազմակերպությունների աշխատանքի լուսարանություն համար:

Մատնանշելով «Народный учитель» ամսագրի մի շարք նըվաճումները բովանդակության լավացման, տեղական աշխատավորներին աշխատակիցներ գրավելու և լուսաշխատավորների միջից նոր հեղինակներ հայտնաբերելու տեսակետից, համագումարն անհրաժեշտ է համարում, իբրև նպատակ, վերցնել լուսաշխատավորների ինքնադարգացման պահանջների սխտեմատիկ սպասարկության կուրսը:

23. Պետք է Կ. Կ. թերթերի և ժուրնալների աշխատակցության գրավել Միության բոլոր տեղական կազմակերպությունները, լուսավորության աշխատավորների տները, լուսաշխատավորի անկյունները, գրադարանները և լուսավորության աշխատավորների լայն խավերը:

Կ. Կ. թերթերի և ժուրնալների կապը միութենական մասսայի հետ ամրացնելու աշխատանքը պետք է հետադադու էլ կազմի միության բոլոր կուլտմարմինների (կուլտրաթինների, կուլտհանձնաժողովների, լուսաշխի տների վարչությունների և ակումբների) գործունեության բաղկացուցիչ մասը: Անհրաժեշտ է այս ուղղությամբ բաժանորդագրության կազմակերպության գործը, հրատարակության առթիվ միութենական մասսայի ցանկությունների հայտնաբերումը, նրանց առանձին ձեռնարկում-

ների գնահատութիւնը, ընդհանուր ժողովներում ժուրնալների և թերթի մասին հարցերի քննութեան գործը դնել բաժնականին լայնորեն:

Թղթակիցների խմբակի կազմակերպման նախաձեռնութիւնն իրենց վրա չեն վերցնելու միութենական կազմակերպութիւնները, կապելով այդ խմբակները «Учительская газета»-յի խմբագրութեան հետ:

24. Կենտրոնական պարբերական հրատարակութիւնների ամբողջման հետ միասին, համագումարը միութենական կազմակերպութիւնների ուղղորդութիւնն և հրավիրում ստորին տեղի ու ժուրնալների զարգացման վրա: Մատնանշելով վերջիններիս կարեւորութիւնը լուսաշխատավորների կյանքի և կենցաղի պայմանները հաշտեցնելու գործում, անհրաժեշտ և նրանց հետագա զարգացումը՝ լայն կերպով թղթակից-լուսաշխատավորները ներգրավելու, հրատարակութեան տեխնիկայի հարցերի վերաբերյալ ղեկավարութիւն և հրահանգչութիւն ցույց տալու, խմբկոչկեզիւնների խորհրդակցութիւններ հրավիրելու, լրագրերի պարբերական ցուցահանդեսներ կազմակերպելու միջոցով և այլն:

ԵՔՍԿՈՒՐՍԻՈՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻՐ

25. Այն մեծ հետաքրքրութիւնը, վոր լուսաշխատավորները միշտ ևլ ցույց են տալիս ղեպի եքսկուրսիաները և եքսկուրսանտ լուսաշխատավորների թվի հսկայական աճումը ներկայումս եքսկուրսիաների նշանակութիւնը լուսաշխատավորների կուլտուրական մամարդակի բարձրացման և նրանց առողջ հանդիստ տալու գործում,— ստիպում են մեզ եքսկուրսիոն գործը համարել Միութեան կուլտուր-լուսավորական աշխատանքի ամենակարեւոր բնագավառներից մեկը:

Արձանագրելով այն, վոր լուսաշխատավորների մեջ եքսկուրսիոն գործն ընդարձակվի և, համագումարը միաժամանակ մատնանշում և, վոր եքսկուրսիաների համեմատաբար թանկութիւնը խոչնդոտ և հանդիսանում այդ գործի զարգացման համար, ուստի և համագումարն առաջարկում և միութենական կազմակերպութիւններին.

ա) եքսկուրսիաներն սպասարկելու համար ավելի մեծ չափով գրավել միութենական լայն հասարակայնութիւնը՝ հասարակական-կուլտուրական աշխատանքի կարգով Միութեան վո-

րակյալ աշխատավորների կողմից (գիտական աշխատավորների սեկցիայից, չերկրագետներից և այլն) կազմակերպել մեթոդական ղեկավարութիւն, եքսկուրսիոն խմբակներում, սեմինարներում ուղեցույցներ նախապատրաստելու համար ոգտագործել լուսաշխատավորների ինքնագործունեութիւնն ու ակտիվութիւնը:

բ) Ընդարձակել միութենական եքսկուրսիոն բազաների ցանցը, կազմակերպելով նրանց կից համապատասխան կոնսուլտացիա և միութենական սպասարկութիւն:

գ) Եքսկուրսիոն աշխատանքի համար կուլտ ֆոնդից միջոցներ հատկացնելու հետ միասին, դրդել լուսաշխատավորներին իրենց կողմից խնայողութիւն անելու եքսկուրսիաների համար աջակիսի ձևերով, վորոնք ըստ տեղական պայմանների ամենանպատեղահարմարն ու հարմարը կը լինեն (խնայողական գանձարկներ միջոցով և այլն):

դ) Հաշվի առնելով եքսկուրսիաների գերը լուսաշխատավորների կվալիֆիկացիայի բարձրացման գործում, անհրաժեշտ և աշխատել, հաջողեցնել, վորպեսզի լուսրաժիւններն ոժանդակութիւն ցույց տան, տալով միջոցներ, բազաների համար շենքեր և այլն:

Մատնանշելով տեղական եքսկուրսիաների նշանակութիւնը լուսաշխատավորների կողմից իրենց չերկրի ճանաչման գործում և հանդիստ կազմակերպելու նշանակութիւնը և հաշվի առնելով նրանց մատչելիութիւնը լուսաշխատավորների լայն խավերի համար, համագումարն հանձնարարում և բոլոր միութենական կազմակերպութիւններին ուժեղացնել իրենց ուղղորդութիւնը եքսկուրսիոն աշխատանքի ալդ մասի վրա:

Համագումարն առաջարկում և կ. կ. մշակել լուսաշխատավորների առանձին խմբերի համար եժանացրած տիպի եքսկուրսիաների (տուրիստական) և գիտական բնութ կրող եքսկուրսիաների հարցը: Համագումարն անհրաժեշտ և համարում, վոր եքսկուրսիաների համար կուլտֆոնդից հատկացվող միջոցներն ոգտագործվեն, գլխավորապես, գյուղական լուսաշխատավորներին սպասարկելու համար:

ՊՐՈՖԻՆՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

26, Արձանագրելով Միության անդամների պրոֆեսիոնալ գիտակցության աճումն ու հետաքրքրության բարձրացումը դեպի միութենական աշխատանքի հարցերը, մատնանշելով, վոր այդ տեսակետից մեծ դեր է խաղացել միութենական մամուլը, ինչպես նաև խմբակները, դասընթացները (մասնավորապես կենտրոնական դասընթացները) և Միության համապատասխան մասնաշաղկան ձեռնարկումները, VI համամոլմարը միաժամանակ մատնանշում է պրոֆուսավորության գործի մի շարք դեֆիկտներն ու բացասական կողմերը (փորձառու ղեկավարների, միության առանձին խմբերին հարմարեցրած ծրագրային նյութերի, ձեռնարկների բացակայությունը և այլն) և նորից ընդգծում է միութենական կուլտաշխատանքի այդ բնագավառի վրա ուշադրությունն ու ժեղացնելու անհրաժեշտությունը:

27) Մասնաշաղկան պրոֆուսավորության իր բովանդակությամբ ամենասերտ կերպով պետք է կապվի պրոֆշարժման ընթացիկ հարցերի հետ: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է ավելի լրիվ կերպով ոգտագործել միութենական մամուլը („Работник Просвещение“, „Учительская Газета“, „Труд“), նրանց մեջ առաջադրած առանձին հարցերը կողեկալով կերպով քննության առնելու, համապատասխան գիսպուտներ, ղեկուցումներ կազմակերպելու համար և այլն: «Учительская газета»-ում միութենական կյանքի առանձին հարցերի առթիվ գրույցների ցիկլ զետեղելը պետք է գործադրվի:

28) Լուսաշխատավորական մասսաների գիտակցության և պահանջների աճումը, ամբողջ միութենական աշխատանքի խորացումը առաջ են բերում մեր պրոֆ աշխատանքի ղեկավարման վորակի լավացման հարցը: Այդ հարցը դեմ է առնում պրոֆակտիվի վոյ բավարար պատրաստությանն ու զարգացմանը: Կլավիֆիկացիայի բարձրացման աշխատանքը դառնում է խիստ մեծ անհրաժեշտություն: Պետք է ավելի լայն չափով ծավալել կարճատև դասընթացների, դասընթաց-կոնֆերենցիաների, պրոֆաշխատանքի թե ընդհանուր հարցերին և թե նրա առանձին բաժիններին (աշխատանքի պաշտպանության, Գ. Կ. Հ-ի անդամների, Միության գանձապահների համար և այլն) նվիրված խմբակների սիստեմը:

Մատնանշելով, վոր Կ. Կ. կից դասընթացներ կազմակերպելն իր բաց թողած յերկու շրջանավարտներով իրեն լիովին

արդարացրեց, համագումարն առաջարկում է հետադաշում ևս գործադրել նման դասընթացներ կազմակերպելը: Կ. Կ. դասընթացների խնդիրներն են լինելու ինչպես միութենական աշխատավորների ղեկավար կադրի պրոֆիկավիֆիկացիայի ընդհանուր բարձրացումը, այնպես էլ նրանց միութենական առանձին ճյուղերում մասնագիտանալուն ոժանդակելը, վորի համար և դասընթացների առանձին գումարումները պետք է նվիրված լինեն աշխատանքի հատուկ հարցերին (աշխատանքի պաշտպանությանը, աղումբային աշխատանքին, միութենական ինֆորմացիային և վիճակագրությանը և այլն):

Պրոֆակտիվի կլավիֆիկացիայի բարձրացման համար գործադրված ձեռնարկումների ծրագրերում ավելի մեծ չափով ուշադրություն պիտի դարձնել ժողովրդական լուսավորության գործում կազմակերպության և քաղաքականության հարցերին:

29) Նպատակ ունենալով լուսաշխատավորների ավելի մեծ շրջան գրավել պրոֆուսավորության մեջ, անհրաժեշտ է այս ապարիզում նույնպես լուրջ ողնություն կազմակերպել լուսաշխատավորների ինքնազարգացման աշխատանքի համար: Լուսաշխի Կ. Կ. բացի համապատասխան ծրագրեր և ձեռնարկներ հրատարակելուց, պետք է «Работник Просвещение» ժուրնալի մեջուցով անց կացնի պրոֆուսավորության հարցերին նվիրված դասընթացներ և ստեղծի համապատասխան կոնսուլտացիոն կենտրոն:

Պետք է հանձնարարել նաև ոգտագործել այն հրատարակությունները, վոր Հ. Ա. Մ. Կ. Ս-ն լույս է ընծայում պրոֆուսավորության ոժանդակելու նպատակով:

ՖԻԶԿՈՒԼՏՈՒՐԱ

30) Համագումարը մատնանշում է լուսաշխատավորների դեպի ֆիզկուլտուրան ունեցած հետաքրքրության մի վորոշ բարձրացումը, խմբակների աճումը, բայց միևնույն ժամանակ մատնանշում է նաև այն, վոր ֆիզկուլտուրայի գաղափարները լուսաշխատավորների մեջ դեռ ևս բավականաչափ չի ժողովրդականացած, նրանք շատ քիչ են ծանոթ նրա կյությանը, և ֆիզիքական կուլտուրայի առանձին ձեերը չեն համապատասխանում մտավոր աշխատանքի պայմաններին:

Հաղվի առնելով ֆիզիքական կուլտուրայի նշանակությունը լուսավորության աշխատավորների ֆիզիքական առողջացման

գործում, նրա նշանակութունն, իբրև կուրտուրուսավորական դատարարակութիւն և լուսաշխատավորական մասսաների պրոֆեսիոնալ տեսակետից միաձուլման միջոցներից մեկի, ինչպէս նաեւ նրա նշանակութիւնը մանկական հիմնարկութիւններում ֆիզկուլտուրան կանոնավոր հիմքերի վրա դնելու գործում, — համապատասխան անհրաժեշտ և համարում այդ ուղղութիւնով աշխատելու ծավալել միութենական կազմակերպութիւններին անհրաժեշտ պրոպագանդիստական աշխատանքը և խորացնել աշխատանքը ֆիզկուլտի մեջ քաշելու վոչ միայն լեքտատարութիւնը այլ հասակավոր մանկավարժներին, վորոնք մինչև այժմ շատ թույլ ակտիվութիւն են հայտնաբերել այդ գործում:

Միաժամանակ պետք է շարունակվի կ. կ. կողմից գրված այն աշխատանքը, վորոնք սահմանվում են լուսաշխատավորներին աշխատանքի պրոֆիլասակարութիւններին հակադրող ֆիզկուլտուրայի այնպիսի առանձին ձևերն ու տեսակները, վոր համապատասխանում են նրանց աշխատանքի և կենցաղի պայմաններին:

31) Ֆիզիքական կուլտուրայի գաղափարները ժողովրդականացնելու և տարրական ֆիզիքական վարժութիւնները ճիշտ կերպով ոգտագործելու ունակութիւններ տարածելու նպատակով անհրաժեշտ է ֆիզկուլտը մացնել հանգստյան տները, մանկավարժների վորակավորման բարձրացման, դասընթացք-կոնֆերենցիաներում, պրոֆակտիվի դասընթացքներում և այլն: Լուսաշխի տների և ակումբների աշխատանքի ծրագրերում ֆիզիքական կուլտուրան պետք է մտնի, իբրև բաղկացուցիչ մաս բաց ոգում հանգիստ կազմակերպելու գծով թե ամառը և թե ձմեռը, վորպէս մասսայական զբոսանքներ, եքսկուրսիաներ, տուրիստական զբոսանքներ վտարով, նավակով, վորպէս ջրային սպորտ, լեյուլթ դահուլներով (пюжа), չմուշկախաղ և այլն:

32) Ֆիզկուլտուրան ճիշտ հիմքերի վրա դնելու նպատակով անհրաժեշտ է կազմակերպել պարտադիր բժշկական հսկողութիւն խմբակներում ֆիզկուլտուրայում զբաղվողների համար, ինքնահսկողութիւն և լայն բժշկական կոնսուլտացիա՝ ֆիզկուլտուրայի հարցերի նկատմամբ:

ՌԱԴԻՈ, ԿԻՆՈ, ՇԱԽՄԱՏ

33) Մատնանշելով ռադիոյի հսկայական նշանակութիւնը լուսաշխատավորական մասսայի սպասարկման գործում (զլխավորապէս գլուղում) և միևնույն ժամանակ միութենական ակումբներում և անկուռներում յեղած ռադիոսարքավորման և բարձրախոսների չնչին քանակը, համապատասխանաբարկում է միութենական կազմակերպութիւններին ուժեղացնել իրենց ուշադրութիւնը դեպի ռադիոաշխատանքը, դեպի ռադիոգիտելիքների և ռադիոսիրութիւնի տարածումը (խմբակների, մամուլի, զեկուցումների միջոցով) և կազմակերպել ոգնութիւն ակումբներին և կոլլեկտիվներին ռադիոապարատուրա մատակարարելու համար:

Միաժամանակ համապատասխան անհրաժեշտ է համարում աշխատել ռադիո վրա դնել Միութեան ռադիոխորհրդակցութիւնները, նպատակ ունենալով սպասարկել լուսաշխատավորների կուլտուրական պահանջները և միութենական ինֆորմացիան, և առաջարկում է հետագայում լուսաշխատավորի ինքնազարգացման համար գործադրել դասախոսութիւններ և զեկուցումներ հաղորդել:

34) Լուսաշխատավորների կողմից դեպի կինոն յեղած հետաքրքրութիւնի բարձրացումը, նրա աճող նշանակութիւնը միութենական կուլտաշխատանքի սխտեմում, Միութեան առաջ դրնում է աշխատանքի այդ տեսակի զարգացմանն ոժանդակելու և դեպի նա ուշադրութիւնն ուժեղացնելու խնդիրը: Կապելով կինոն ակումբի աշխատանքի ընդհանուր պլանի հետ, անհրաժեշտ է ոգտագործել այն մի շարք մասսայական ձեռնարկումներ սպասարկելիս, զեղարվեստական դատարարակութիւն ու հանգստի նպատակներով, խուսափելով սակայն կինոսեանսներով չափազանց տարվելուց: Կինոսարքավորումների անբավարարութիւնը մեր ակումբներում հարց է հարուցում միութենական մարմինների կողմից կազմակերպելու ոգնութիւն ակումբներին պահանջին կարգով շարժական կինոներ մատակարարելու գործում:

35) Մատնանշելով լուսաշխատավորների աճող ձգտումը դեպի շախմատի խաղը, այդ բնագավառում առանձին կոլլեկտիվներ ստեղծելու ձգտումը, համապատասխան անհրաժեշտ է համարում զարգացնել շախմատի գործը՝ միութենական կուլտաշխատանքի ընդհանուր սխտեմում և ամրացնել նրա կազմակերպ-

շահան ձեերը (շախմատային սեկցիաներ, բյուրոներ, խմբակներ): Պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել շախմատ խաղի մասսայական ձեերը զարգացնելու վրա սյանների, տուրնիրների, միութենական մամուլում շախմատի անկյուն բանալու միջոցով և այլն):

ԿՈՒԼՏՇԵՖՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՅԵՎ ՆԱՎԱՏՈՐՄԻՎԻ ՎՐԱ

36) Կարմիր բանակի և նավատորմի վրա լուսաշխատավորների կուլտեֆուկյան սպարիդում համագումարը մատնանշում է աշխատանքի ավելի պլանային բնույթը, կուլտեֆուկյան հանձնաժողովների ամրացումը և միութենական մասսաների և կարմիր բանակայինների միջև կապի լավացումը, վորին տոանձնապես ոգնեց տեղկոմներ և կոլեկտիվները առանձին տերրիտորյալ և կազմովի զորամասերին, նախակոչիկների կայաններին ամրացնելու սխեմներ:

Անհրաժեշտ է մատնանշել, վոր կուլտեֆուկյան աշխատանքը ծավալվել է գլխավորապես նահանգական կենտրոններում, ավելի քիչ՝ գավառական կենտրոններում և բոլորովին թույլ է տրված նախազինակոչների սպասարկումը գյուղում, վոր վորոշ տեղերում կուլտեֆուկյան աշխատանքը տարվում է պարտաշիր կարգով, իսկ առանձին դեպքերում էլ արտահայտվում է նյութական ոժանդակության ձևով:

Ի նկատի առնելով, թե աշխատանքի նվաճումները և թե թերությունները, նորից հաստատելով կարմիր բանակի և նավատորմի վրա միության վերցրած կուլտեֆուկյան պարտավորությունները, համագումարը կոչ է անում լուսաշխատավորների մասսաներին ակտիվ աշխատելու կարմիր բանակայինների, ինչպես նաև նախազինակոչների կուլտուրական սպասարկման համար, կազմակերպելով ոգնություն նրանց հանրակրթական աշխատանքի, նրանց մեջ բնագիտական գիտելիքներ տարածելու համար և այլն: Միութենական մարմինները պետք է.

ա) Կարմիր բանակի և նավատորմի կուլտեֆուկյան աշխատանքը մտցնեն միութենական կուլտաշխատանքի բնդհանուր պլանի մեջ:

բ) Փորձի փոխանակման, աշխատանքի մեթոդական հարցերը մշակելու համար, կարմիր բանակում աշխատող լուսաշխա-

տավորներին, հատուկ խորհրդակցությունների հրավիրելու միջոցով, հոգ տանել կուլտեֆուկյան հանձնաժողովների աշխատանքը կարգավորելու և ամրացնելու համար:

գ) Լուսավորության աշխատավորներին կարմիր բանակայինների հետ ավելի մոտեցնելու նպատակով, ավելի լայն հափով ծավալել հատուկ ձեռնարկումները լուսաշխի տներում և լուսաշխատավորների անկյուններում:

դ) Ավելի լայն կերպով դնել ուղղմական պրոպագանդայի գործը Միության անդամների մեջ, կազմակերպելով ուղղմաշխական անկյուններ, ուղղմական գիտելիքների խմբակներ, նպատակ կողմից տարվող ազգաբնակչության ուղղմականացման աշխատանքի մեջ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԱՌԱՆՁԻՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ՄԵՋ

37. Կուլտաշխատանքի պրակտիկայում, մասնավորապես Լուսաշխի տանը, մանկավարժների մասնակցությունը բավականաչափ հայտնաբերված է, սակայն բոլոր մանկավարժների խմբակներն այդ աշխատանքին քաշելու համար անհրաժեշտ է Լուսաշխի տան արտադրական աշխատանքի ամրացման միջոցով էլ ավելի բավարարել նրանց յուրահատուկ պահանջները:

Քաղլուսաշխատավորների դեռ ևս անբավարար սպասարկման հանգամանքը խնդիր է առաջացնում ուժեղացնելու ուշադրությունը դեպի լուսաշխատավորների ուժեղացնելու ուշադրով գրադարանապետների, ակումբային այդ խումբը՝ հրավիրել գրագիտություն վերացողների և ուրիշների առանձին խմբերգակցություններ և կազմակերպելով եքսկուրսիաներ:

Իրրև առանձին ձեռնարկումներ համագումարն հանձնարարում է՝ քաղլուսաշխատավորներին լայնորեն գրավել Լուսաշխի տան մեջ, կազմակերպել արտադրական միավորումներ և ասսոցիացիաներ, կազմակերպել ինքնազարգացման ոգնություն, աշխատանքից ազատ ժամերին կազմակերպել գրական յերեկոներ, հեղինակների յերեկոներ, բնկերական յերեկոներ և այլն:

38. Արձանագրելով տեխնիքական ծառայողների անբավարար սպասարկումը քաղաքում և մանավանդ գյուղական վայրերում, համագումարն անհրաժեշտ է համարում տեխնիքական ծառայողների բնդհանուր ժողովներ գումարելու, զրույցներ, հատուկ յերեկոներ և խմբակներ, մասնավորապես կար ու ձևի,

կազմակերպելու, բանֆակներ և տեխնիկոմներ գործուղելու, հանրակրթական դասընթացներ կազմակերպելու միջոցով ուժեղացնել նրանց մեջ դաստիարակչական աշխատանքը, նրանց հանրակրթական մակարդակն ու արհեստակցական և քաղաքական գրագիտությունը բարձրացնելու գծով, և հանձնարարում է Կ. Կ. մշակել տեխնիքական ծառայողների թերթիկներ հրատարակելու հարցը: Առանձնապես ուշադրություն պետք է դարձնել տեխնիքական ծառայողների միջից ակտիվ հայտնաբերելու և նրան գրավելու կուլտ-հանձնաժողովների և ակումբների վարչությունների աշխատանքներին:

39. Համագումարն առաջարկում է նաև ուժեղացնել ուշադրությունն ուսանողության մեջ տարվող կուլտաշխատանքի վրա:

ա) Ուսումնական հաստատություններում պրոֆիտմենտի կուլտահանաժողովների միջոցով ամրացնել կուլտուր-լուսավորական աշխատանք, կազմակերպելով ակումբներ ու խմբակներ և հատկացնել հատուկ միջոցներ ուսանողությանն սպասարկելու համար կուլտֆոնդից:

բ) Ուսանողությանը լուսաշխատավորների ընդհանուր մասնալին մոտեցնելու նպատակով գրավել նրանց լուսաշխատան աշխատանքին, գեղարվեստական և ֆիզկուլտուրայի խմբակներում մասնակցելու, մասնալին ձեռնարկումների ծրագրերում ուսանողների համար առանձին լեքսիկոնների տեղ տալու, եքսկուրսիաների կազմակերպմանն ուղենելու, գրադարաններից լայն կերպով օգտվելու հնարավորություն տալու գծով:

Յերիտասարդության սպասարկելու գործում, համագումարն անհրաժեշտ է համարում ուժեղացնել լուսաշխատան պատանեկական սեկցիաների ղեկավարությունը և նրանց աշխատանքը կապել ակումբի աշխատանքի ընդհանուր պլանի հետ: Յերիտասեկցիաների աշխատանքը կառուցվելու չի չերիտասարդության պահանջներին ճիշտ հաշվառման, նրանց ձեռնարկության և ինքնագործունեության զարգացման վրա, չերիտասարդության առանձին խմբերի արտադրական վորակավորման և հանրակրթական մակարդակի բարձրացումը չերիտասեկցիայի խնդիրներից մեկն է լինելու: Մատնանշելով չերիտասարդության կողմից ակումբներին հասակավոր լուսաշխատավորներին դուրս վանելու առանձին դեպքերը, անհրաժեշտ է հանձնարարել հատկացնել չերիտասարդության հատուկ սենյակներ և հատուկ չերիտսերներ:

40. Գիտական աշխատավորների մեջ միության կուլտաշ-

խատանքի խնդիրն և գրավել՝ նրանց ազգաբնակչության մեջ լայն հասարակական աշխատանքի, մասնավորապես լուսաշխատավորների մեջ, դասախոսություններ, եքսկուրսիաներ անցկացնելու, բանվորական համալսարաններ կազմակերպելու համար և այլն:

Միաժամանակ անհրաժեշտ է լայն կերպով ծավալել գիտական աշխատավորների և նրանց ընտանիքների ակումբային սպասարկումը, կազմակերպելով լուսաշխատանքի գիտական աշխատավորների անկյուններ (աշխատող, վորտեղ չկան գիտականների, տներ) առանձին ձեռնարկումներ հանգստի համար, գիտական հայտարարություններ, գիտության և տեխնիկայի նվաճումների լեքսիկոններ և այլն:

41. Գործազուրկ լուսաշխատավորների մեջ տարվող կուլտաշխատանքին պետք է ավելի ուշադրություն դարձնել, քան այդ տեղի տներ միութենական կազմակերպությունների պրակտիկայում:

Մասնավորապես անհրաժեշտ է սխտեմատիկ ուղեություն գործազուրկներին, վորպեսզի թույլ չտրվի մանկավարժական աշխատանքի համար պատրաստված բնկերներին չնթարկել դեկլաիֆիկացիայի (декфалификации): Այդ տեսակ ուղեությանը նպաստելու համար պետք է մաքսիմալ չափով աշխատանքի գրավելու ժողովրդական լուսավորության մարմիններն:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ ՄԵՋ

42. Առանձին ազգային խմբերում, մանավանդ կուլտուրապես ավելի հետամնաց ազգությունների մեջ տարվող կուլտաշխատանքի ասպարիզում առանձնապես սուր բնույթ է կրում աշխատավորներին գրականություն (համապատասխան լեզուներով, թե պարբերական և թե վոչ պարբերական) ապահովելու հարցը:

Արձանագրելով այդ ասպարիզում ձեռք բերված մի քանի նվաճումները, համագումարը միևնույն ժամանակ մատնանշում է գոյություն ունեցող հետևյալ դժվարություններն ու թերությունները հրատարակությունների համար միջոցների բացակայությունը կուլտար վերաբերմունքը դեպի գործը, ազգային փոքրամասնությունների և առանձին միութենական կազմակերպությունների թույլ սպասարկումը: Այդ բացերը վերացնելու համար համագումարն անհրաժեշտ է համարում:

ա) Միութենական մարմինների մասնակցությունը համապատասխան մեջմիութենական կենտրոնների հրատարակչական գործունեությանը և այդ գործունեության մաքսիմալ ոգտագործումը մեր միության անդամների պրոֆիլուսավորության կարիքներին համար:

բ) Կենտրոնական և մարզային վաչությունների պլանային աշխատանքը մեր միության գրականության հրատարակման համար, դրա համար ոգտագործելով, առաջին հերթին, մեջմիութենական պրոֆմարմինների հրատարակչական կենտրոնները:

գ) Ազգային լեզուներով հրատարակչական գործունեության վերաբերյալ ԿԿ ղեկավարության ու ոգնություն ու ժեղացում:

Միաժամանակ համագումարը մատնանշում է, վոր անհրաժեշտ է ավելի ուշագիր և լրիվ կերպով սպասարկել ազգային փոքրամասնությունների լուսաշխատավորներին համապատասխան լեզուներով, կազմակերպել ակումբներում «ազգային անկյուններ», և գլխավորապես ազգային հանրապետություններում լուսաշխատավորներից հայտնաբերել և պատարակել միութենական ակտիվ:

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՁԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

43. Կուլտաշխատանքի միութենական ղեկավարությունը ավելի լրիվ իրականացնելու համար անհրաժեշտ է միութենական մարմինների պրակտիկայի մեջ մտցնել կուլտաշխատանքի հարցերի քննությունը լայն վարչությունների, տեղիումների պլենումներին, միության ընդհանուր և պատգամավորական ժողովներում, կոնֆերենցիաներում: Միության նախագահական և գավառական վարչություններում, վարտեղ կուլտաշխատանքի համար չկա հատուկ ազատված աշխատող, անհրաժեշտ է վարչության առանձին անդամներին գրավել կուլտաշխատանքին սխտեմատիկաբար մասնակցելու համար:

44. Ստորին կուլտաշխատանքի խորացումն անհրաժեշտություն է առաջացնում ամրացնելու այդ աշխատանքի կազմակերպիչ կուլտանախաժողովները, ճիշտ կերպով ջոկել նրանց անդամներին, ամեն կերպ ոժանդակություն ցույց տալ տեղկումներին, մասնավորապես լուսաշխատավորի անկյուն և գրադարան կազմակերպելու գործում և ապահովել տեղկումների մաքսիմալ մասնակցությունը առանձին ձեռնարկումների մեջ (զեկուցումներ լեքեկուլթներին, հերթապահություն անկյուններում, կոնսուլացիան և այլն):

Առանձնապես կարևոր է միութենական կազմակերպությունների ոգնությունը գյուղական կուլտանախաժողովների աշխատանքին: Կուլտանախաժողովների թուլությունը, իբրև միութենական բջիջների գյուղում, իրենց խնդիրների նկատմամբ հաճախ նկատվող խառնաշփոթությունը և անըմբողջությունը հարց են հարուցում նրանց աշխատանքի գիծն ուղղելու և նրանց զերբ ուժեղացնելու մասին:

45. Կուլտաշխատանքի և կուլտ հանձնաժողովների ապաշխատանքի ամրացման խոչընդոտ և հանգիսանում վորակյալ կուլտաշխատավորի պակասը:

Սրանից բղխում է կարևորագույն խնդիրներից մեկը՝ այն է պատրաստել կուլտ ակտիվ: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է կազմակերպել գասընթացներ կուլտաշխատավորների փորակավորումը բարձրացնելու համար, գումարել պարբերական կուլտկոնֆերենցիաներ, եքսկուրսիա-խորհրդակցություններ՝ մշակելու կուլտաշխատանքի հարցերը և լուսաշխտներին կից կազմակերպելու միության կուլտաշխատավորների անկյուններ կամ կարինետներ կուլտաշխատանքի առանձին տեսակները խորացնելու և մասնավորապես նպատակով հանձնարարվում է ինչպես առանձին հարցերի (ակումբային, գրադարանային), այնպես էլ առանձին խմբերի սպասարկման վերաբերյալ տեխնիքական ծառայողների, քաղուսաշխատավորների և ուրիշների) կուլտաշխատանքի կից պարբերաբար հրավերել խորհրդակցություններ, պրոֆմարմարմիններին կից կազմակերպել ժամանակավոր հանձնաժողովներ աշխատանքի առանձին հարցերը մշակելու և կյանքում կիրառելու համար:

46. Դեպի միութենական կուլտաշխատանքն լեզած հետաքրքրության խորացման հետևանքն է տեղերի ձեռներեցություն և ինքնագործնություն լայն զարգացումն այդ ասպարիզում: Աշխատանքի առանձին հարցերի մեթոդական մշակման միջոցով, վոր արդեն իր արդյունքները տվել է, «работник просвящения»-ի էջերում, տեղական կազմակերպությունների աշխատանքի փորձի փոխանակման սխտեմը, վոր սահմանված է Կ. Կ. կողմից, հետագայում պետք է խորացվի և ընդարձակվի, ինչպես ավելի մեծ քանակությամբ տեղական կազմակերպություններ ընդգրկելու, այնպես էլ փորձի փոխանակման նոր մեթոդներ գտնելու ուղղությամբ, այն և փոխադարձ հետազոտումն, գրապություն միութենական մարմինների ղեկավարությունը, «работник просвящения»

-ի և «учительская Газета»-ի եջերում լուսարանութիւն կուտաշխատանքի հարցերի, ինչպէս նաեւ իրենց հիման վրա, այնպէս եւ մանավանդ միութեան ակտիվիստ և շարքային անդամների թղթակցութիւնների միջոցով:

47. Հաճախ կուտաշխատանքի պլանաչափ զարգացման արգելք է հանդիսանում արդեն ձեռք բերված նվաճումների և թերութիւնների թույլ հաշվառումը: Անհրաժեշտ է տեղական կազմակերպութիւնների փորձն ու Կ. Կ. դերեկախութիւնը՝ ավելի ուսումնասիրել և ոգտագործել, թույլ չտալով, սակայն, մեխանիքորեն ընդորինակել այն, այլ պետք է հարմարեցնել տեղական պայմաններին: Սկսած կուտարածիների և լուսաշխի տների ապարարտից և վերջացնելով գաղափարապէս կուտահանձնաժողովով բոլոր կուտակազմակերպութիւնների աշխատանքի հաշվառումը պետք է մտցրվի կուտաշխատանքի պլանի մեջ, իրեն աչգ աշխատանքի անրաժանելի մասը: Աշխատանքի վորակային հաշվառմանն ու լուսաշխատավորի կուտուրական պահանջների հաշվառումանը տալով հատուկ նշանակութիւն, անհրաժեշտ է լայն չափով գործադրել կենդանի հաշվառման ձևերը, (չերեկույթներ, զրույցներ, դիսպուտներ, կոնֆերենցիաներ, պատի լրագիր, դիտողութիւն լսարանի և այլն): Քանակային հաշվառումը պետք է տարվի Կ. Կ. սահմանված ձևերով, ըստ վորում հատուկ ուշադրութիւն պետք է դարձվի գրութիւնների կանոնադրութեան և վորակի, գրանցման խնամքով կատարելու վրա և այլն:

Հաշվառումը, վորի նպատակը կուտաշխատանքի կանոնավոր զարգացմանը նպաստելն է, վոր մի գեպքում չպետք է դառնա ինքնանպատակ, մի գատարկ ձևակառութիւն:

ՖԻՆԱՆՍՍԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

48. Միութեան կուտաշխատանքի ընդհանուր ֆինանսական գրութեան վրա խիստ ծանր կերպով անդրադարձավ կուտաշխատանքին հատկացված 1⁰/₀-ի վերացումը, շատ տեղերում լուսաշխի տների հանկը տեղական բյուջէից, նահանգական միջոցների բացակայութիւնը անպետքացած տների վերանորոգման համար և այլն:

Հաշվի առնելով կուտաֆոնդի թուլութիւնը, միութեան կուտաշխատանքի, մասնավորապէս լուսաշխի տների նշանակութիւնը աշխատավորների վորակավորման բարձրացման գոր-

ծում, համագումարն անհրաժեշտ է համարում կուտաշխատանքի մի քանի տեսակները մոցնել տեղական բյուջէի ծախքերի մեջ (լուսաշխի տների շտատները, վառելիքը, լուսավորութիւնը, գրադարանների պահպանման ծախքերը և այլն):

49. Հաշվի առնելով տնտ-արմիւնների հատկացումների կրճատումը, համագումարն անհրաժեշտ է համարում կուտաֆոնդի այնպէս կառուցել, վոր նրա հիմնական մասը կազմվի միութեան միջոցների հատկացումներից (մասնաւորումներից):

Հաշվի առնելով միութեան միջոցներից կուտաֆոնդի համար կատարվող մասնաւորումների անհամաչափութիւնը և մասնաւորումն տոկոսն ավելացնելու նկատվող տենդենցը, համագումարն անհրաժեշտ է համարում կուտաշխատանքի համար կատարվող մասնաւորումն հետագայում աստիճանաբար մեծացնել, իրեն նվազագոյն սահմանելով 15⁰/₀:

50. Բյուջէի ծախքի մասն այնպէս պիտի կառուցվի, վոր կուտաֆոնդի մեծ մասն անմիջապէս ծախվի կուտաշխատանքի վրա: Պետք է ձգտել ձեռնարկումների մեծ մասը փոխադրել ինքնաբերական (самоокупаемость) և ունեցած ուժերը լայն չափով ոգտագործել լուսաշխի տներում աշխատանքը հասարակայնութեան սկզբունքներով տանելու համար:

Ա. Մ. Ն. Խ ում ընդհանուր միութեան կուտաշխատանքի համար, համաձայն միութեան VII համագումարի վորոշման, մասնաւորումները կատարվելու լեն նահանգական բաժինների և գավառայնութիւնների կուտաֆոնդներից վոր ավել քան 5⁰/₀-ի չափով և այլն ել՝ միայն միջմիութեան համագումարների վորոշմամբ:

51. կուտաշխատանքում ֆինանսական քաղաքականութեան ասպարիզում վերջին տարին հայտնարվից մի քանի նվաճումներ (նահանգական բաժիններն անցան նախահաշվային գրութեան, ընդհանուր միութեան կուտաֆոնդներից արձանագրված 1⁰/₀-ի մասնաւորումն կուտաշխատանքի համար, նրա սխառմատիկ և անշեղ մեծացումը):

Միութեան կուտաֆոնդերը ծախսելու մեջ նշանակալից կանոնադրութիւնն առաջացավ շնորհիվ նախահաշիւների և բյուջէների հաստատման կենտրոնացած սխառմի և Կ. Կ. վորմից սահմանած հսկողութեան:

Համագումարն աչգ գիծը ճիշտ է համարում և ընդգծում է հետագայում ևս միջոցները խիստ նախահաշիւային կարգով ծախսելու անհրաժեշտութիւնը:

52. Համագումարը, արմուկությունների 7-րդ համագումարի վերջումներին համապատասխան, հավանություն է տալիս լուսաշխի Կ. Կ. վորոշմանը՝ կազմակերպել ակումբային շինարարության և վերանորոգման ֆոնդ և առաջարկում է անցնել աշխատի ֆոնդեր ստեղծելուն նաև տեղերում՝ միություն նահանգական, մարզային և կենտրոնական վարչություններին կից, սահմանելով մասնաճյուղեր ընդհանուր միությունական միջոցներից և գրավելով աշխատողներին ժողովրդական լուսավորության մարմիններին, գործկոմիտեների և այլ կազմակերպությունների միջոցները:

Համագումարն հաստատում է, վոր աշխատող ֆոնդի միջոցները կարող են ծախսվել միայն լուսաշխի տների հիմնական վերանորոգման և նրանց համար նոր շենքեր կառուցելու համար:

ԲԱՆԱԶԵՎ, ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻ
ՄԱՍԻՆ ԶԵԿՈՒՅՄԱՆ ԱՌԹՅՈՒՆ

(Զեկուցող ընկ. Կիպարիսով)

1. «Работник просвещения»-ի հրատարակչությունն հնգամյակը, վոր լրացավ ներկա տարվա սկզբին, իր հիմնական արդյունքներով վկայում է, վոր ի դեմ հրատարակչության, կենտրոնաշխի հաջողվեց լուսաշխատավորների լայն մասսաների պրոֆեսիոնալ և կուլտուր-քաղաքական դաստիարակության, նրանց մի միությունական կազմակերպության մեջ միաձուլված և մեր ապրած պատմական դարաշրջանի կուլտուրական շինարարության խնդիրներին հաղորդակից դարձնելու համար ստեղծել իր հզորություններ մի բացառիկ ապագայում:

2. Համագումարը գոհունակությամբ արձանագրում է, վոր իր հինգ տարվա աշխատանքի ընթացքում հրատարակչությունը հրատարակել և տարածել է խորհրդային ուսուցչության մեջ ավելի, քան 10 միլիոն օրինակ գիրք, ստեղծելով բոլորովին նոր խորհրդային մանկավարժական գրականություն և լուսաշխատավորների համար պարբերական հրատարակչությունների նոր խորհրդային սխտեմ: Հրատարակչության անվիճելի նվաճումներից մեկն էլ այն էր, վոր նա 1924 թվին ստեղծեց մասսայական դպրոցի համար նոր խորհրդային դասագրքերի կոմպլեկտ, վորոնք մինչև որս էլ գերիշխող դեր են խաղում Պետհրատի կողմից հրատարակվող դասագրքերի մեջ:

3. Համագումարը գոհունակությամբ արձանագրում է, վոր

հրատարակչությունը նշանակալից չափով իր շուրջն է կենտրոնացրել խորհրդային մանկավարժության ստեղծագործ ուժեր և ամենալայն չափով գրավել և ղրավում է իր աշխատանքի մեջ պրակտիկ լուսաշխատավորներից նոր հեղինակներին, Համագումարն անհրաժեշտ է համարում գրավել հրատարակչության աշխատանքին աղգալին հանրապետությունների մանկավարժական ուժերը:

4. Համագումարը գոհունակությամբ է մատնանշում լուսաշխատավորների սպասարկման համար կենտրոնաշխի հրատարակչության լույս ընծայած պարբերական հրատարակչությունների սխտեմի հետագա զարգացումը, լավացումն ու կանոնավորությունը: Համագումարը մատնանշում է, վոր հրատարակչության պարբերական մամուլում լայն չափով աշխատակցության են գրավված ստորին լուսաշխատավորները, վորոնք ներկայումս կազմում են լուսաշխատավորների ժուրնալիստական և թղթակցական ձևակերպված ակտիվը: Հրատարակչությունը հետագայում ևս գրական-ստեղծագործական աշխատանքի գծով պետք է պահպանի, ամրացնի և զարգացնի լուսավորության աշխատավորների լայն շրջանների հետ ունեցած այդ կապը:

5. Համագումարը գոհունակությամբ մատնանշում է հրատարակչության հաջողությունները լուսաշխատավորների համար վոչ պարբերական պրոֆեսիոնալ գրականության հրատարակման գործում և անհրաժեշտ է համարում հետագայում ևս զարգացնել այդ աշխատանքը:

Համագումարն անհրաժեշտ է համարում մատնանշել, իրեն խոշորագույն նվաճում, հրատարակչության կողմից մանկավարժական հանրագիտակի (Энциклопедия), հրատարակումը, վորի էջերում սխտեմատիկ ձևով ի մի լս գումարվում խորհրդային մանկավարժության տասնամյա փորձը և համաշխարհային մանկավարժության մեջ առաջին անգամ խիստ գիտական մարքաստական լուսավորություն և տրվում մանկավարժության և ժողովրդական լուսավորության հիմնական պրոբլեմներին և հարցերին:

7. Արձանագրելով հրատարակչության նվաճումները՝ լուսաշխատավորի ինքնազարգացման աշխատանքի հրատարակչական սպասարկչության գծով, համագումարը գտնում է, վոր հրատարակչության աշխատանքում աշխատանքի մեջ սխտեմի հետագա պլանային զարգացումը մոտակա ժամանակաշրջանում նրա կարևորագույն խնդիրներից մեկն է լինելու:

8. Արձանագրելով, վոր միութենական հրատարակչությամբ լույս տեսած արտադրական գրականությունն կրում և առավելապէս սոցիալապարական բնույթ, համապատասխան անհրաժեշտ և համարում առտիճանաբար անցնել լուսաշխատավորների մշտական խմբերի, մասնավորապէս քաղցուսաշխատավորների և տեխնիքական ծառայողների հրատարակչական սպասարկությանը:

9. Կենտրոնաշխի հերթական կարևորագույն խնդիրը հրատարակչության սպարիզում համապատասխան համարում և ազդեցին հանրապետությունների և մարզերի աշխատավորների հրատարակչական սպասարկութան կազմակերպումը: Համապատասխան հանձնարարում և Կենտրոնական Կոմիտէին շտապ կարգով մշակել այդ հարցը և այդ խնդիրն իրականացնելու համար անցկացնել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները:

10. Արձանագրելով, վոր գիրքն իր դնով բավականին անմատչելի չի լուսաշխատավորների համար, համապատասխան հանձնարարում և Կ. Կ. ձեռք առնել բոլոր միջոցները, առանց վնաս հասցնելու հրատարակչության նորմալ աշխատանքին, գրքի հետագա հնարավոր եւանդացման համար:

11. Համապատասխան հանձնարարում և Կենտկոմին մշակել ձեռնարկումների (мероприятий) սխեմա, վոր ուղղված լինեն լուսաշխատավորական գիրքը տարածելու և նրա անմիջական պահանջների մերձեցնելու գործին, ոգտագործելով այդ նպատակի համար Միության տեղական մարմինների ապաւարտները:

12. Ի նկատի ունենալով յերկրորդ ամբողջ հրատարակչական գործի առաջիկա վերակազմությունը, համապատասխան հանձնարարում և Կենտրոնական Կոմիտէին ամենախիստ կերպով և խնամքով հետեւելու, վոր այդ վերակազմության պրոցեսում լուսաշխատավորների հրատարակչական սպասարկության շահերը վոչ մի կերպ չտուժեն:

ԲԱՆԱԶԵՎ Ռ. Խ. Ֆ. Մ. Հ. ՅԵՎ ՌԻ. Խ. Ս. Հ. ԼՈՒՍԺՈՂԿՈ
ՄԱՏՆԵՐԻ ԶԵԿՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԱՌԹԻՎ

(գեկուցողներ ընկ. Լուսաշարսկի և ընկ. Ռյապպո)

Լսելով ընկ. Լուսաշարսկու և Ռյապպոյի գեկուցումները Ռ. Խ. Ֆ. Ս. Հ. և Ռ. Խ. Ս. Հ. Լուսաշխատների գործունեության մասին, լուսավորության աշխատավորների Համաժողովի նական Վ՝ համապատասխան մատնանշելով ժողովրդական լուսավոր-

րության գործում մի շարք նվաճումներ, ինչպէս ծրագրալին-մեթոդական, այնպէս և ընդհանուր կազմակերպչական առաքել-գում, Լուսավորմանների աշխատանքի գիծն համարում և ճիշտ և հավանություն և տալիս նրանց ընդհանուր գործունեյությանը:

Յերկրի ինդուստրացման շրջանում չերթ ժողովրդական լուսավորության զարգացման պլանը սերտորեն կապված և տրնտեսական շինարարության ընդհանուր պլանի հետ, տնտեսական շինարարության խնդիրների հաջող լուծման նըպատակով համապատասխան անհրաժեշտ և համարում իրագործել հետեւյալ ձեռնարկումները:

1. Հաստատելով ժողովրդական լուսավորության համար բաց թողնվող գումարների անբավարարությունն այն ժամանակ, չերթ նրա խնդիրները, շնորհիվ ինդուստրացման պլանի և ընդհանուր ուսումնականացնելուն, առանձին կարևորություն ևն ստանում, պետք և աշխատել ձեռք բերել վճարական բեկումն, ժողովրդական լուսավորության աշխատանքի բոլոր հիմնական տեսակների և մանավանդ մասսայական կրթության համար բաց թողնվող գումարները մեծացնելու ուղղությամբ:

2. Ընդհանուր ուսման պլանն անցկացնելու աշխատանքը մի շարք տարիների ընթացքում դառնալու չի Լուսավորմանների գործունեյության կենտրոնական խնդիրը, վորի լուծման համար անհրաժեշտ և իրականացնել հետեւյալ միջոցները:

ա) Մատնանշելով ուսուցչության և տեխնիքական ծառայողների աշխատավարձի անբավարարությունը, վորը նշանակված ժամկետներին ընդհանուր ուսման պլանի իրացումն ապահովող գլխավոր ֆակտորներից մեկն և հանդիսանում, համապատասխան անհրաժեշտ և համարում հետեւյալ բյուջետային տարում բավականաչափ բարձրացնել աշխատավարձը, միաժամանակ մրոցնելով ուսուցիչների համար պարբերական հավելումներ աշխատած տարիների համար (за выслугулет)

բ) Յեղած գալրոցական շենքերի գրությունը, գալրոցական ցանցի հետագա ընդարձակումը, յերկու-չերեք հերթի պարագմունքները ամենաանհետաձգելի անհրաժեշտությամբ առաջադրում ևն գալրոցական նոր շենքեր կառուցելու և գոյություն ունեցող գալրոցների հիմնական վերանորոգման հարցը, վորի համար և պետքուշի գալրոցական շինարարության ծախսերին մասնակցության ուժեղացման հետ միասին լայն չափով պետք և տա-

բաժնի յերկարատե վարկավորման և դպրոցական շենքերի կառուցման համար ձրիաբար փայտեղեն ապահովելու սխտեմը:

դ) Այլ տեսչութիւնների և հիմնարկութիւնների կողմից գրաված դպրոցական շենքերն ազատելու համար պետք է ձեռք առնել մի շարք վճռական միջոցներ, վոչ մի դեպքում թույլ չըտալով, վոր դպրոցական շենքերը գրավեն այլ հիմնարկութիւնների կողմից:

դ) Ստեղծել կենտրոնական և թե տեղական նշանակութեամբ դպրոցա-շինարարական ֆոնդեր, խստորեն պահպանելով պլանավորութիւնը և ֆոնդերը բաշխելիս ամենայն ուշադրութեամբ հաշիւ առնելով ծախսամասային հանրապետութիւնների և նահանգների կարիքները:

ե) Մշակել դպրոցական շենքերի տեղ, հաշիւ առնելով այն, վոր շենքի պլանում անհրաժեշտ է մտցնել մանկավարժական և տնտեսական կազմի համար բնակարանների կառուցումը:

զ) Հոգ տանել քաղաքներում և գյուղերում դպրոցական շենքերի համար հողամասեր հատկացնելու մասին:

զե) Ընդհանուր ուսման խնդիրների լուծման սխտեմում դասատուների կազմը նախապատրաստելը կարևորագույն նշանակութիւն է ստանում, անհրաժեշտ է անշեղորեն լավացնել և զարգացնել մանկավարժական կրթութեան գործը, հեշտացնելով մասսայական ուսուցչութեան մուտքը մանկ. բուհերը և աշխատել ձեռք բերելու մանկրուհների մօտեցնելով տեխնիկումների ուսանողների համար թոշակների բարձրացումը:

ը) Առաջարկել Լուսժողովմատներին Միութեան հետ միասին մշակելու եքստերնատի հարցը մանկրուհներին և մանկ տեխնիկումներին կից մասսայական հիմնարկութիւնների այն աշխատավորների համար, վորոնք ցանկանում են մատնանշված տիպի ուսումնական հաստատութիւնների ծրագրերի ծավալով ձեռք բերել գիտելիքներ:

թ) Հանձնարարել Լուսժողովմատներին կիրառել Կենտրոնա-աշխի Վ պլենումի վորոշումը մանկավարժական կրթութեան հարցի մասին:

ժ) Անհրաժեշտ է ընդհանուր ուսման հարցերի նկատմամբ գրավել ամբողջ խորհրդային հասարակայնութեան և ազգաբնակչութեան ամենալայն խավերի ուշադրութիւնը, վորի համար լուստրգանները և Միութեանական մարմինները իրենց նպատակ են դնելու հիշյալ շրջաններում տանել պլանաչափ աշխատանք

ծանոթացնելու նրանց ընդհանուր ուսման կոնկրետ խնդիրների ու ծրագրերի հետ, ամեն կերպ ոգտադործելով այդ նպատակի համար խնչպես ընդհանուր, այնպես ել միութեանական մամուլը:

3. Սոցգասվարի մասսայական հիմնարկների ցանցի դրութիւնը լինելով անբավարար ուսումնական-տնտեսական սարքավորման տեսակետից, վորպեսզի հանդամանքը խիստ բացասաբար է անդրադառնում հենց մանկավարժական պրոցեսի կազմակերպման և սովորողների առաջադիմութեան վրա, գործի այդ կողմը լավացնելու համար պահանջում է ձեռք առնել շտապ միջոցներ: Վերոհիշյալ խնդիրը լուծելու համար անհրաժեշտ է համառորեն աշխատել, վորպեսզի ուժեղացվեն սոցգասվարի մասսայական հիմնարկների ուսումնական-տնտեսական սարքավորումը լավացնելու համար բաց թողնվող գումարները:

4. Ծրագրային-մեթոդական ասպարիզում և ստտիճանի զըպրոցների դժով դպրոցական աշխատանքի վորակի բարձրացման համար անհրաժեշտ կազմակերպչական նախադրյալներն ամրացնելու հետ միասին պետք է շարունակել ուսուցման ծրագրերի և մեթոդների պարզեցման և ճշտելու աշխատանքը, սահմանելու և ապահովելու գիտելիքների և ունակութիւնների պարտադիր միջնումում, ստեղծելու աշակերտների և ձեռնարկների հաստատուն, ընտրութիւն ուժեղացնելու ուսուցչին ոգնելու գործը նրա ինքնազարգացման աշխատանքում:

5. Ուժեղացնելով ունակութիւնների (навыков) լավացման աշխատանքը, անհրաժեշտ է, ամեն կերպ նպաստելով մանկական կոմմունիստական շարժման զարգացմանն ու ամրացմանը, ուժեղացնել ուշադրութիւնը դեպի կոմպլեքսային դասավանդութեան եյութիւնը և դպրոցի դաստիարակչական խնդիրները: Պետք է հոգ տանել հնարավոր չափ ամրացնելու և անհրաժեշտ նախապատրաստութիւն տալու պիոներ-խմբերի կովարների կազմերին:

6. Մի այնպիսի դասադրքի տճող պահանջը, վորը իր բովանդակութեամբ լինել մարքսիստորեն հետևողական, իր նշութեով և շարանչութեամբ համապատասխաներ մանկական հետաքրքրութեանը և յերեխայի զարգացմանը, լինել գնով մատչելի, — մեղ թելադրում է շտապ կարգով ստեղծել այդպիսին: Այս հարցը պետք է դառնա Լուսժողովմատների ուշադրութեան կենտրոնը, այդ նպատակով նրանք պետք է գրավեն անմիջականորեն մասսայական հիմնարկներում աշխատող մանկավարժներին մաս-

նակցելու դասագրքեր ստեղծելուն, և մինչև նոր դասագրքեր մատասյական գործադրութեան համար բաց թողնելը հայտնաբերելն ուսուցչութեան հասարակական կարծիքը այդ նոր դաս տեսնող գասագրքի մասին: Նպատակահարմար համարել մշակել մի շարք ձեռնարկումներ, վերոնք խթան ելին անհրաժեշտ գասագրքեր ստեղծելու համար:

7. Ուսուցչի համար բանվորական գիրք ստեղծելն համարել կարևոր խնդիրներից մեկը, խիստ կերպով հաշվի առնելով նրա պատրաստականութեան աստիճանը և ուսումնական հաստատութեան տիպի և ծրագրերի առանձնահատկութիւնները:

8. Սոցիալական բարձր տիպի դպրոցի աշխատանքի գծով, անհրաժեշտ և վճարկանքներն ուժեղացնել ուշադրութիւնը դեպի || աստիճանի դպրոցները, մանավանդ դեպի նրանց չեղձորդ կոնցենտրը, և պրոֆդպրոցները Ուկրաինայում: Մոտակա շրջանում Լուսժոգիկոմատը պետք և ավարտի || աստիճանի դպրոցների ծրագրի մշակումը, լավացնել բարձրատիպ դպրոցների աշխատանքի մեթոդական դեղավարութիւնը ժողովրդական լուսավորութեան մարմինների կողմից և բարձր տիպի դպրոցների սովորողների կազմի լրացումն ապահովի բանվորա-գյուղացիական ազգաբնակչութեան չեղձաներով:

9. Տարրական պրոֆեսիոնալ նախապատրաստման ուղին, վորի վրա կանգնել և Լուսժոգիկոմատը || աստիճանի դպրոցի 8-րդ և 9-րդ խմբերի աշակերտների նկատմամբ, ձիշտ և և անհրաժեշտ և շարունակել, սակայն առանց ցածրացնելու 9-ամյա պոլիտեխնիքական դպրոցի հանրակրթական միասնութիւնը: 2-րդ կոնցենտրի պրոֆեսիոնալիզացիայի կիրառումն համարել հնարավոր այն պայմանով, յեթե դպրոցները նորմալ չափով ապահովվեն նյութապես, սարքավորվեն ոժանդակ հիմնարկութիւններով և համապատասխան ձեով նախապատրաստված դասատուական կազմով: Աշխժոգիկոմատի հետ միասին մշակել || աստիճանի դպրոցի սովորողներին ձրի պրակտիկա տալու հարցը:

10. Շարունակել գործարանային 7-ամյակների ցանցի ծավալումը, լավացնելով նրանց աշխատանքի դեղավարութիւնը և նրանց ծրագրի բովանդակութիւնը սերտորեն կապելով ազգայնաբարձրութեան եյութեան հետ:

11. Գյուղական չեղձտատարդութեան դպրոցը, վոր հիմնականում լիովին արդարացրեց իր նշանակութիւնը և ավելի ու ավելի յե գրավում գյուղացիութեան ուշադրութիւնը, պետք և

հետագայում բարելավվի, թե ուսումնական գործը լավ հիմքերի վրա դնելու և թե գյուղական ազգաբնակչութեան ամենաչքավոր խավերի մոտքն ապահովելու իմաստով:

Պետք և ուժեղացնել ուշադրութիւնը գյուղերիտգպրոցի տնտեսական բաղաչի ամրացման վրա և աշխատել ավելացնելու մատնանշված դպրոցների աշակերտների համար թոշակը:

12. Յերկրի ժողովրդական տնտեսութեան և կուլտուրական մակարդակի աճման, արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան զանազան ճյուղերի համար վորակավոր բանվորական ուժի կարիքը մեծանալու, ինչպես նաև բարձրագույն ուսումնական հաստատութիւններ մտնող լավ պատրաստված կադրերի պահանջի մեծացման հետ միասին նրա վորակի լավացմանը և մասնաշաղկան պրոֆկրթութեան իր բոլոր ձևերով (Ու. Խ. Ս. Հ. Լուսավորութեան սխտեմի միջին ողակը) Լուսժոգիկոմատը պետք և հատուկ ուշադրութիւն դարձնի, գլխավորապես, բլուջկում մասնաշաղկան պրոֆկրթութեան անմիջական կարիքներն արտացոլելու դասավանդող կադրերով ապահովելու, սարքավորելու միջոցով և այլն:

13. Ու. Խ. Ֆ. Ս. Հ. միջնակարգ դպրոցների և Ուկրաինայի պրոֆտեխնիքական և գյուղատնտեսական դպրոցների դասատուների աշխատավարձը, վոր աշխատավարձի ամբողջ սխտեմում ամենաթույլ ողակներէց մեկն և կազմում, ստաջիկա ուսումնական տարում անհրաժեշտ և բարձրացնել:

14. Նախադպրոցական դաստիարակութեան ասպարիզում անհրաժեշտ և ընդարձակել նախադպրոցական հիմնարկութիւնների ցանցը, ինչպես ի հաշիվ հասարակական ձեռներեցութեան գրավման, այնպես ել՝ շնորհիվ տեղական և պետական բլուջկների աճման և պետք և ձեռք առնել միջոցներ ավելացնելու այդ գծով բաց թողնվող գումարները:

15. Տալով առանձին նշանակութիւն մանկական անապատնութեան դեմ պայքարելուն և մատնանշելով այդ տիպի հիմնարկների ծանր դրութիւնը, անհրաժեշտ և դնել հետեյալ և մոտակա խնդիրները մանկական անապատնութեան դեմ պայքարելու համար:

ա) Ուժեղացնել ձեռնարկումները փողոցի անապատնութիւն ընդգրկելու նկատմամբ և հիմնված անապատնութեան դեմ պայքարելու 3-ամյա պլանի վրա, այդ ասպարիզում անցնել պլանային աշխատանքի:

բ) Փողոցային անապատանության գոյության զեպքում զաղարեցնել անապատան յերեխաների մանկատների և այլ հիմնարկների կրճատումը:

գ. Անապատան յերեխաների հիմնարկներում մանկավարժի աշխատանքի համար ստեղծել ավելի նպաստավոր նյութական և իրավական պայմաններ:

դ) Ուժեղացնել խորհրդային հասարակայնության մասնակցութիւնը անապատանության դեմ պայքարելու, մանկության պաշտպանության գործում, մասնավորապէս յերեխաների կշտնքը բարելավող մանկական հանձնաժողովի և «մանուկների բարեկամների» ընկերության գործունէութիւնն ուժեղացնելու գործում:

յե. Ուժեղացնել անապատանութիւնը կանխող ձեռնարկութեանը, մանավանդ գլուղական վայրերում:

զ. Դաստիարակել յերեխաների մեջ աշխատանքային ունակութիւններ և տեղավորել նրանց արտադրութեան մեջ՝ արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան գծով, ինչպէս նաեւ գործարանային և գյուղերի դպրոցներում:

Մատնանշելով այն, Վոր մասսայական հիմնարկութիւններում բավականաչափ ուղղորդութիւն չեն դարձնում յերեխաների գեղարվեստական և ֆիզիքական դաստիարակութեան գործը կանոնավոր հիմքերի վրա դնելուն, հանձնարարել Լուսժողովոմատին տալ տեղերին համապատասխան ցուցմունքներ մանկավարժական աշխատանքի մատնանշված կողմերին ու վելի մեծ ուղղորդութիւն դարձնելու և աճող սերնդի ֆիզիքական և գեղարվեստական դաստիարակութեան գործի զարգացման համար համապատասխան բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու անհրաժեշտութեան մասին:

16 Կվալիֆիկացիայի բարձրացման ասպարիզում համագումարը հաստատում է Կ. Կ. VI պլենումի և Լ. Ժ. Կ. վերջին կոնֆերենցիայի վորոշումները կվալիֆիկացիայի բարձրացման հարցերի մասին:

Հատուկ ուղղորդութիւն դարձնել Սոցգասվարի ընդհանուր բնութիւնը 3¹/₁₀ վորակավորման բարձրացման գործին հատկացնելու վորոշումն իրագործելու վրա: Յուշ տալ ամեն տեսակի նյութական ոժտագալութիւն լուսաշխի տներին, վորպէս մի կազմակերպութեան, վորը կատարում է վորակավորման բարձրացման աշխատանքի բավական մասը:

17. Մասսայական պրոֆտիխնիքական կրթութեան ասպարիզում անհրաժեշտ և կիրառել հետեւյալը.

ա) Գործարանային դպրոցների (վի 34) ցանցի ծավալումը պետք է խստորեն համապատասխան լինի այս կամ այն ռաւոնի արտադրութեան առանձին ձեւերի բանվորական ուլժի նկատմամբ չեղած պահանջներին:

բ) Դպրոցի ծրագիրը պետք է հարմարեցվի այն արտադրութեան պրակտիկ խնդիրներին, վորի սխտեմի մեջ գտնվում է տվյալ դպրոցական հիմնարկութիւնը, ապահովելով հանրակրթական գիտելիքների անհրաժեշտ նվազագույնը:

գ) Պետք է ուժեղացնել ժողովրդական լուսավորութեան մարմինների ուղղորդութիւնը գործարանային դպրոցների մեթոդական ղեկավարութեան հարցերի վրա, ձգտելով մեթոդական ղեկավարման կատարյալ միասնականութեան, ինչպէս նաեւ անհրաժեշտ է ավելի մեծ համաձայնեցում տնտեսավարական հիմնարկութիւններին և ժողովրդական լուսավորութեան մարմինների միջև՝ վարչա-տեխնիքական և մանկավարժական կազմի հրավիրման հարցերում:

դ) Գործարանային դպրոցների համար հարկավոր է մոտ ժամանակաշրջանում մշակել տիպական հաստիքներ, սարքավորման և դործիքի նորմաներ:

յե) Մատնանշելով գործարանային դպրոց մտնողների անբավարար հանրակրթական մակարդակը, անհրաժեշտ է անշեղորեն ձգտել ընդունելու, իբր նորմա, 7-ամյակներ ավարտածներին:

զ) Հանձնանարել Լ. Ժ. Կ. ձեռք առնելու մի շարք միջոցներ գործարանային դպրոցները բավականաչափ պատրաստված դաստիարակելու կազմով ապահովելու համար:

ԲՈՒՀ-ԵՐ, ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՅԵՎ ՏԵԽՆԻԿՈՒՄՆԵՐ

1. Յեւկրի ինդուստրացումը բարձրացնում է բուհերի և գիտական հիմնարկների նշանակութիւնը և պահանջում է ուժեղացնել ուղղորդութիւնը այդ հիմնարկութիւնների կազմակերպչական-տնտեսական և ուսումնական-մեթոդական կողմի վրա: Պետք է ամենայն համառ հետեւողականութեամբ աշխատել ավելացնել տալ բուհերի և գիտակ. հիմնարկների համար բաց թողնելով միջոցները:

2. Խնայողութեան ուժերն ու բուհերն և գիտակ հիմնարկների աշխատանքը լավացնելու անհրաժեշտութիւնը հրամայաբար թելադրում է կիրառել այդ հիմնարկութիւններում ուսցիտնալիզացիայի սկզբունքը, ինչպէս նրանց տնտեսական կշանքում, այնպէս ել՝ ուսումնական-մեթոդական աշխատանքում: Անհրաժեշտ է այդ հարցերի լուծմանն ու քննութեանը հրավիրել պրոֆմարմիններին, վորոնք ամեն կերպ պետք է նպաստեն ուսցիտնալիզացիայի սկզբունքը կիրառելուն:

3. Անհրաժեշտ է արագացնել բուհ-երի ուսումնական ծրագրերի մշակման աշխատանքի ավարտումը: Բուհ-երում դասավանդման նոր մեթոդներ մտցնելու աշխատանքը ընդարձակելով և խորացնելով՝ անհրաժեշտ է գործադրել զբանք միայն ըստ ֆինանսական հնարավորութիւնների և դասատուների կազմի պատրաստակասութեան:

4. Գիտական աշխատավորներ նախապատրաստելու ասպարիգում պետք է առանձնապէս ուշադրութիւն դարձնել նոր հերթի (смена) պլանային և սխառնատիկ նախապատրաստութեանը, ավելացնելով ասպիրանտների թիվը, գրավելով այդպիսիների ընտրութեանը գիտական աշխատավորների սկիցիան, միաժամանակ բարելավելով նրանց կյանքի նյութական և իրավական պայմանները և նրանց գիտական գործունեութեան վողջ շրջապատը:

5. Պետք է ուժեղացնել գիտական աշխատավորների վորակավորման բարձրացման և ասպիրանտների նախապատրաստման պլանային ղեկավարութիւնը, ձգտելով ավելացնելու Խորհրդ. Միութեան սահմաններում և արտասահման գործուղումների թիվը, լավացնելով ոտար լեզուների դասավանդութիւնը, կազմակերպելով հատուկ սեմինարներ մարքսիստական պատրաստականութեան համար և ասպիրանտների համար մտցնելով արտադրական պրակտիկա:

6. Բարձրագույն դպրոցի աշխատավորների աշխատավարձի անբավարար մակարդակը, վոր բոլորովին չի համապատասխանում՝ նրանց վորակավորման և հետ և նմում ժողովրդական-տնտեսավարական աշխատանքի մյուս ճյուղերի վորակալ մասնագետների աշխատավարձից, սրանից բղիտղ պաշտոնների համակցութիւնը (совместить тельство) ամենայն վճռականութեամբ թելադրում են Բուհ-երի և գիտական հիմնարկների աշխատավորների նյութական գրութեան բարելավման անհրաժեշտութիւնը:

7. Հաշվի առնելով վորձված տեխնիքական և սպասարկող պերառնալի կարեորութիւնը բարձրագույն դպրոցում և գիտական հիմնարկներում և մատնանշելով այդ կատեգորիայի աշխատավորների բացարձակ անբավարար աշխատավարձը, անհրաժեշտ հահարաբել աշխատել բարձրացնել տեխնիքական և սպասարկող կազմի աշխատավարձը:

8. Հաստիքներ մտցնելը բուհ-երի և գիտական հիմնարկների աշխատանքների կազմակերպումը կարգավորելու և բարելավելու կարեոր խնդիրներից մեկն է: Հաստիքներն անցկացնելիս չպիտի թուլ տալ, վոր ցածրանա աշխատավարձի այն մակարդակը, վորին հասել ենք գրութեային սխառն մտցնելու մոմենտին, ինչպէս նաև անհրաժեշտ է ընդարձակել Ուկրայնայի բուհ-երի և գիտական, հիմնարկների գիտական աշխատավորներին հաստիքային սխառնով ընդգրկումը և ճշտել այն ըստ բուհ-երի և գիտակ. հիմնարկների խնդրիղուալ առանձնահատկութիւններին համեմատ:

9. Ուկրայնայի գիտական աշխատավորների համար անհրաժեշտ համարել առաջիկա բյուջետային տարում անցկացնել. ա) քանվորական ժամանակի համամիութենական նորմերը և բ) բարձրացնել բուհ-երի վոջ հաստիքային գաստուներին աշխատավարձը:

10. Միջոցներ ձեռք առնել իրացնելու 1924 թ. հունվար 1-ի ղեկերեար Միբերի բուհ-երի գիտական աշխատավորների աշխատավարձը 106% -ով բարձրացնելու մասին:

11. Ուշադրութիւն դարձնել բուհ-երն ու գիտական հիմնարկները գիտական-ուսումնական սարքավորմամբ ապահովելու վրա, աշխատելով թեթեւցնել տալ արտասահմանից, Խ. Ս. Հ. Մ-ում չեղած, գիտական գրականութեան և ապարատուբա բերել տալ:

12. Հարկավոր է վճռական որեն աշխատել, վորպիսի բաց թողնվեն անհրաժեշտ գումարներ ինչպէս բուհ-երի և գիտական հիմնարկների պլանով, այնպէս ել այդ հիմնարկների գիտական աշխատավորների կոլեկտիվի նախաձեռնութեամբ տարվող գիտական հետազոտական աշխատանքի համար:

13. Անհրաժեշտ է ընդարձակել գիտական աշխատութիւնների հրատարակութիւնը, աշխատելով գիտական հիմնարկների և բուհ-երի հրատարակչական գործունեութեան համար ձեռք բերել համապատասխան հատկացումներ ((асгнований), վորը գիտական հետազոտական հիմնարկութիւնների ընդհանու աշխատանքի կարեոր բաղադրիչ մասերից մեկն է կազմում:

14. բարձրագույն դպրոցներ մտնողների անբավարար պատ-
րաստականությունը պահանջում է, վոր չերկրորդ աստիճանի և
պրոֆեսիոնիքական դպրոցական հաստատություններում գործը
ավելի լավ հիմքերի վրա դրվի: Այս տիպի հիմնարկություննե-
րում պետք է շարունակել գիտելիքների և ունակությունների
ամրացման և բարձրացման աշխատանքը, աշխատելով համաձայ-
նեցնել բուհ-երի պահանջները դեպի սոցիալապարական հիմնարկ-
ները:

15. Հանձնարարել Լուսժողովոմատներին ձեռք առնել միջոց-
ներ լավ հիմքերի վրա դնելու պրակտիկայի և ստաժավորման
գործը, գրավելով այդ աշխատանքին տնտեսվարական ժողկոմատ-
ներն ու հիմնարկությունները:

16. Տեխնիկոմների աշխատանքի գծով անհրաժեշտ է ու-
ժեղացնել ղեկավարությունը, մշակել հաստիքներ և ձեռք բերել
կատարյալ համաձայնություն ժողովրդական լուսավորության
մարմինների և շահագրգռված տնտեսվարական հիմնարկությու-
նների միջև, ինչպես ծրագրային մեթոդական աշխատանքի, այն-
պես ել տեխնիկոմները մանկավարժական և վարչա-տեխնիքա-
կան կազմով լրացնելու ասպարեզում:

ԲԱՂԼՈՒՍԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՍՊԱՐԻՉՈՒՄ

1. Անգրադիտություն վերացումն համարելով մոտակա ժա-
մանակա շրջանի կարևորագույն խնդիրներից մեկը, անհրաժեշտ
է ամրացնել լիկկայանների գոյություն ունեցող ցանցը, ապա-
հովելով այն անհրաժեշտ ուսումնական ձեռնարկներով և համա-
պատասխան պատրաստություն ունեցող աշխատավորների կազ-
մով: Յանցի հետագա զարգացումը պետք է տարվի խիստ պլա-
նային կարգով:

2. Հատուկ ուշադրություն դարձնել խրճիթ-ընթերցողան-
ների ցանցի ամրացման և աշխատանքի բարելավման վրա, աշ-
խատելով ստեղծել մատնանշված հիմնարկությունների համար
մշտական աշխատավորների կազմ և չերկար ժամանակով ամրաց-
նելով նրանց այդ հիմնարկություններին:

Իբրև հերթական խնդիր, դնել խրճիթավարների աշխատա-
վարձը \ աստիճանի դպրոցական աշխատավորների դրույքի հետ
հավասարեցնելու հարցը:

3. Հաշվի առնելով ազգայնակության ավելի ու ավելի ա-

ճող պահանջը իր կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու
գործում և դրա շնորհիվ դրքի, իբրև մասայական լուսավորու-
թյան գործիքի, անչափ աճած նշանակությունը, անհրաժեշտ
համարել գրադարանների ցանցի հետագա պլանաչափ զարգա-
ցումը, լրացնելով համապատասխան գրքերի ինվենտարով և
ապահովել գրադարանային աշխատավորների բավականաչափ
պատրաստված կազմով:

Մատնանշելով գրադարանապետների անբավարար աշխա-
տավարձը, սմեն կերպ աշխատել ավելացնել գրադարանապետ-
ների դրույքը, ձգտելով հավասարեցնել այն \ աստիճանի դպրոց-
ների ուսուցիչների դրույքին:

Հատուկ գասընթացքներ և կոնֆերենցիաներ հրավիրելու
միջոցով նպատակ դնել կազմակերպելու գրադարանային և քաղ-
լուսաշխատավորների վորակավորման բարձրացման և պլանաչափ
նախապատրաստման գործը:

4. Զգտել ընդարձակելու բանվորական համալսարանների,
բանվորական և գյուղացիական մասսաների համար չերեկոյան
դպրոցների և գասընթացքների ցանցը, ապահովելով նրանց ան-
հրաժեշտ ուսումնական սարքավորումով և դասատուներին կազմով:

5. Զարգացնել կինոյի գործունեությունը, հարմարեցնելով
նրա աշխատանքը բանվորական և գյուղացիական մասսաների
կուլտուրական պահանջներին, հաշվի առնելով գյուղում կինո
ունենալու սուր անհրաժեշտությունը և պատշաճ ուշադրություն
դարձնելով տարածվող կինո ֆիլմերի գաղափարախոսական հե-
տեղականության վրա:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈԲՐԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՁ

Իրենց գործունեություն մեջ բացառիկ ուշադրություն դարձ-
նելով ազգային փոքրամասնությունների մեջ ժողովրդական լու-
սավորություն գործը դնելու վրա, լուսժողովոմատներն այդ ասպա-
րեզում պետք է առաջ քաշեն հետևյալ հիմնական մոմենտները:
ա) ազգային փոքրամասնությունների միջից նախապատրաստել
աշխատավորների անհրաժեշտ կազմեր. բ) ստեղծել ուսումնական
մեթոդական գրականություն, վորի համար հենց իրենց ազգային
փոքրամասնությունների միջից պատրաստել վորակյալ հեղինակ-
ների կորիզ:

Անհրաժեշտ է ամրացնել լիզած մանկավարժական տեխնի-

կումների ցանցը, ինչպես նաև հարկավոր ուշադրություն դարձնել չեք կարատե դասընթացներ կազմակերպելու միջոցով բարձրացնել մասսայական հիմնարկություններում չեղած աշխատավորների վորակավորումը 4) ուժեղացնել գյուղացական շինարարության զարգացումը: Ինչպես ունենալով գյուղացական հիմնարկների անբավարար քանակը հյուսիսի ազգությունների մեջ, հատուկ ուշադրություն դարձնել հյուսիսում գյուղացական ցանցի զարգացման վրա, և ի նկատի առնելով ընդհանուր ուսման խնդիրները, հաշվի առնել նրանց ստեղծման շտապողականությունը 7) ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոցներ նրանց բուհ-երում տեղավորելու համար:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

1. Ռ. Խ. Ֆ. Ս. Հ. ուսուցանման լեռնարկված շրջաններում ստեղծել և ամրացնել ուսուցիչներ, իսկ հասանգներում մոտակա ժամանակամիջոցում անցկացնել Հ. Կ. Գ. Կ-ի վորոշումը գավառաբաժիններն ինքնուրույն բաժիններ դարձնելու մասին:

2. Հատուկ ուշադրություն դարձնել տեղական տեսչություններին բարձրացնելու վրա, կազմելով այն գլխավորապես, ամենաընդունակ և հասարակասուններն—ակտիվ մանկավարժներից, վորոնք արդեն աչքի ընկել տեղական հիմնարկներում պրակտիկ աշխատանքով: Տեսչության աշխատանքում հիմնական խնդիրը պետք է համարել մասսայական աշխատավորին ոգնություն՝ հրահանգություն ցույց տալը: Բարելավել տեսուչների նյութական վիճակը և թեթևացնել նրանց ափսոսող վորջա-կազմակերպչական և տեխնիքական աշխատանքներից՝ լուսարժինների ապարատներում:

3. Սոցալապարի մասսայական հիմնարկների վարիչների նկատմամբ պետք է պահանջել նրանցից ափսոսող բարձր մեթոդական վորակավորում (մասնավորապես նախադպրոցական հիմնարկների վարիչներից) վորպեսզի վերջիններս կարողանան փաստորեն իրականացնել իրենց հիմնարկների մանկավարժական կոլլեկտիվներում մեթոդական աշխատանքի արժանի ղեկավարությունը:

4. Հիմնարկության անտեսական կյանքը կազմակերպելու մեջ խիստ կարևոր խնդիր պիտի համարել անհատական նախահաշիվների կիրառումը և հիմնարկների վարիչներին վարկերի տնտրեն լինելու փաստական իրավունք վերապահելը:

5. Նոր ուսուցման տարվա սկզբին որենադրական կարգով պիտի ե լուծումն տալ մանկավարժական աշխատանքի նորմերի հարցին, վոր մշակել են լուսաշխի Կ. Կ. ու Լուսթողկոմատը:

6. Բացառիկ ուշադրություն դարձնել լուսաշխատավորների իրավական դրություն հարցերին, տեղի սենցոյ սխալ արձակումների և տեղավորությունների դեմ վճռական պայքար մղելու ուղղությամբ:

7. Ուժեղացնել և կարգավորել տեղական Լուսթոյների աշխատանքի ղեկավարությունը, ինչպես և այն հիմնարկությունների, վորոնք գտնվում են լուսթողկոմատի անմիջական տեսչությունում:

8. Դեռ աշխատանքի միասնական գյուղի կանոնադրությունը վերացնելու հարցը, մասնավոր «վարիչների իրավունքներն ու կոլլեկտիվի հետ նրանց ունեցած փոխհարաբերությունները» գլխի:

9. Դեռ խնդիր՝ կայունացնել գյուղություն ունեցող պետություններին հիմնարկությունների ցանցը և մասսայական հիմնարկները համար մշակել տիպական հաստիքներ:

10. Դարձնել անհրաժեշտ ուշադրություն Սոցալապարի մասսայական հիմնարկությունների և հենց իրեն Լուսթողկոմատի ապարատի աշխատանքի և ուսյունալիդացիայի անհրաժեշտությունը պիտի, հրավիրելով ակտիվ մասնակցություն միութենական կազմակերպություններին:

11. Ուսուցման պլաններ և ծրագրեր մշակելիս գրավել ակտիվ մասնակցության միութենական մարմինների ներկայացուցիչներին և հաշվի առնել ծրագրային-մեթոդական և կազմակերպչական-մեթոդական բնույթ կրող հարցերի առթիվ մասսայական կոնֆերենցիաների և համագումարների հանած վորոշումները:

12. Մշակել գյուղացական պահեստի ուսուցիչների ինտոնուտ մասցնելու հարցը:

13. Ցույց տալ միությունը նյութական ոգնություն և ամեն տեսակի ռոժանգակություն քաղաքներում ինտերնատներ կազմակերպելու համար՝ գյուղական լուսաշխատավորների վորդիներից աշակերտներ ընդունելու համար:

ՄԻՈՒԹՅԱՆ VI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՄԵՋ

Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-Ի ՄՅՅՐԱԾ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի նախագահությունը մեր համամիութենական VI համագումարի վորոշումների մեջ, կազմակերպչական հարցերի նկատմամբ, մտքեղ և հետևյալ փոփոխությունները:

1. Վերացվում և ծանոթությունը, վոր համագումարը մտքեղ եր 5-րդ գումարման Կ. Կ. VI պլենումի բանաձևի 6-րդ կետի մեջ Միության գյուղական մարմինների կառուցվածքի մասին և, իրեն կանոն, իր ուլժի մեջ և ֆնում հին կանոնադրությունը, ըստ վորի 25 հոգուց վոչ պակաս աշխատավոր ունեցող խոշոր հիմնարկություններում ստեղծվում և ինքնուրույն տեղիում:

Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի կազմաժինը, իրր բացառություն աչգ կանոնից, գեոես համագումարից առաջ մեզ իրավունք եր տվել չկազմակերպել անկախ տեղիում 25 հոգուց վոչ պակաս աշխատավորներ ունեցող խոշոր հիմնարկություններում աչն գեպքերում, յերր գավառակում (ռայոնում) կա միմիայն աչգպիսի մեկ հիմնարկություն:

Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի կազմաժինը նույնպես թույլ և տալիս, վոր գավառակի (ռայոնի) խոշոր հիմնարկների ինքնուրույն տեղիումներին միացվեն և գյուղի (գյուղխորհրդի) աչլ հիմնարկություններ, աչլինքն՝ նրանց վերածել խմբիումների:

Ի լրումն սրա Կ. Կ. պարզաբանում և, վոր գավառական (ռայոնական) կենտրոնի տերրիտորիայում խոշոր հիմնարկություն, վորն իրավունք ունի ինքնուրույն տեղիում կազմակերպելու, լինելու գեպքում ևս նպատակարար չե առանձնացնել աչն և զարձնել մի ինքնուրույն միութենական միավորը, աչլ պետք և գավառակային տեղիումն ստեղծել տվյալ հիմնարկության կից:

2. Վերացվում և նույնպես պլենումի և համագումարի վորոշումը՝ փորձի համար գյուղըրյուրոներ ստեղծելու մասին: Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ն գյուղական բյուրոն համարում և մի ավելորդ վերնաշենք և առաջարկում և թողնել ուլժի մեջ պատգամավորական ինստիտուտը:

Ի լրումն սրան Կ. Կ. պարզաբանում և, վոր լուսաշխատավորներին ըստ գյուղերի (գյուղխորհուրդների) համախմբելու և սպասարկելու հարմարությունն ու կարևորությունը հաշվի առ-

նելով, — նպատակահարմար և պատգամավորներին ևս ընտրել հենց այս վարչական հասկանով, ըստ սահմանված մոդուլի (տես «պատգամավորական ինստիտուտի և պատգամավորական ժողովների մասի» կանոնադրությունը), ըստ վորում 2-3 գյուղի աշխատավորները կարող են միանալ պատգամավոր ընտրելու համար:

3. Չի հաստատված նաև համագումարի վորոշումը, բոլոր ծալրամասային հանրապետություններում և մարզերում վոչ պակաս, քան 15 աշխատավոր լինելու գեպքում գավառակային տեղիում կազմակերպելու մասին: Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի նախագահություն, իրեն փորձ, թույլ տվեց մեզ կերտել աչգ վորոշումը միայն թուրքմենստանի, Ուզբեկստանի և Ղազախստանի կազմակերպություններում:

4. Գյուղըրյուրոներ կազմակերպելու մասին համագումարի հանած վորոշումը վոչնչացնելու հետևանքով ի չիք և գառնում նաև գավառակներում և ույոններում, վորտեղ ույվարչությունների գոյությունը թույլատրվում են, գյուղխմբիումներ կազմակերպելու մասին հանված վորոշումը, լեթե գյուղի (գյուղխորհրդի) սահմաններում կա վոչ պակաս՝ քան 15 մարդ:

5. Այսպիսով, Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի պարզաբանման հետևարյով, մեր միության գյուղական մարմինները կառուցվելու լեն հետևյալ ձևով.

ա) Գավառական, շրջանային (окружный) վարչություններին լենթարկված 25-ից վոչ պակաս աշխատավորներ ունեցող հիմնարկություններում ինքնուրույն տեղիումներ, լեթե աչգպիսի հիմնարկների թիվը 2-ից պակաս չե, ըստ վորում թույլատրվում և միացնել նրանց գյուղի (գյուղխորհրդի) աչլ հիմնարկություններ:

բ) Պատգամավորներ, համաձայն պատգամավորների ինստիտուտի և պատգամավորական ժողովների կանոնադրության և

գ) Գավառակային (ռայոնական) տեղիում, վորը համախմբում և գավառակի (ռայոնի) բոլոր հիմնարկությունների աշխատավորներին, բացի խոշոր հիմնարկություններին կից ինքնուրույն տեղիումների կազմի մեջ մտնողներից:

Աչն գավառակներում և ույոններում, վորտեղ թույլ և տրվում ստեղծել ույոնական կոմիտեներ (ռայկոմներ), միութենական մարմինները կառուցվում են հետևյալ կերպ.

ա) Խմբիումներ գավառակային կենտրոնի տերրիտորիայում

և գյուղերում (գյուղխորհուրդներում) 25 հոգուց վոչ պակաս աշխատավորներով, համաձայն խմբկոմների ընդհանուր կանոնադրության:

բ) Ռայոնական կոմիտեներին չենթակա ինքնուրույն տեղկոմներ՝ խոշոր հիմնարկություններում, գյուղի (գյուղխորհրդի) այլ հիմնարկությունները նրան միացնելու թույլտվությամբ:

գ) Պատգամավորներ՝ ինչպես խմբկոմների ներսում, այնպես էլ անմիջականորեն ռայոնական կոմիտեների հետ կապված, համաձայն պատգամավորական ինստիտուտի և պատգամավորական ժողովների կանոնադրության:

դ) Ռայոնական կոմիտե, իբրև ղեկավար մարմին, չենթարկված շրջանային (окружное) վարչության:

Տեղկոմի և խմբկոմի կողմից չհամախմբված աշխատավորների նկատմամբ, զավառակային (ռայոնական) կոմիտեն կատարում է Տեղկոմական ֆունկցիաներ:

6, Զի հաստատված նաև համագումարի վորոշումը (§ 32 կետ «գ») 1928 թվից տեղկոմների միջոցներից կուլտաշխատանքի համար կատարվող մասհանումները մինչև 25% հասցնելու մասին: Առաջարկված է ղեկավարվել Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի նախագահության 1927 թ. փետրվարի 24-ի վորոշումով, վորով մեր միության համար սահմանվում է հետևյալը՝ 1927 թ. հոկտեմբերի 1-ից անցնել տեղկոմական միջոցներից կուլտաշխատանքի համար 25% հատկացնելուն, իսկ 1928 թ. հունվարի 1-ից՝ 50%:

7, Վերանում է համագումարի վորոշումն այն մասին, թե՛ ցանկալի չի գրական աշխատավորներին թողնել Լուսաշխմիության մեջ: Համաձայն Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի նախագահության 1927 թվի մայիսի 6-ի վորոշման (գրական աշխատավորների անդամության մասին), վերջիններս մտնում են այն միության մեջ, վորի մեջ են մտնում այն հրատարակչության աշխատավորները, վորի հետ կապված է տվյալ գրական աշխատավորը:

8, Վերանում է համագումարի վորոշումը տարեկան բնագրային հաշվետվության անցնելու մասին (§ 29): Հ. Ա. Մ. Կ. Խ-ի նախագահության վորոշմամբ՝ բնագրային հաշվետվությունը մտնում է միայն համագումարներից առաջ:

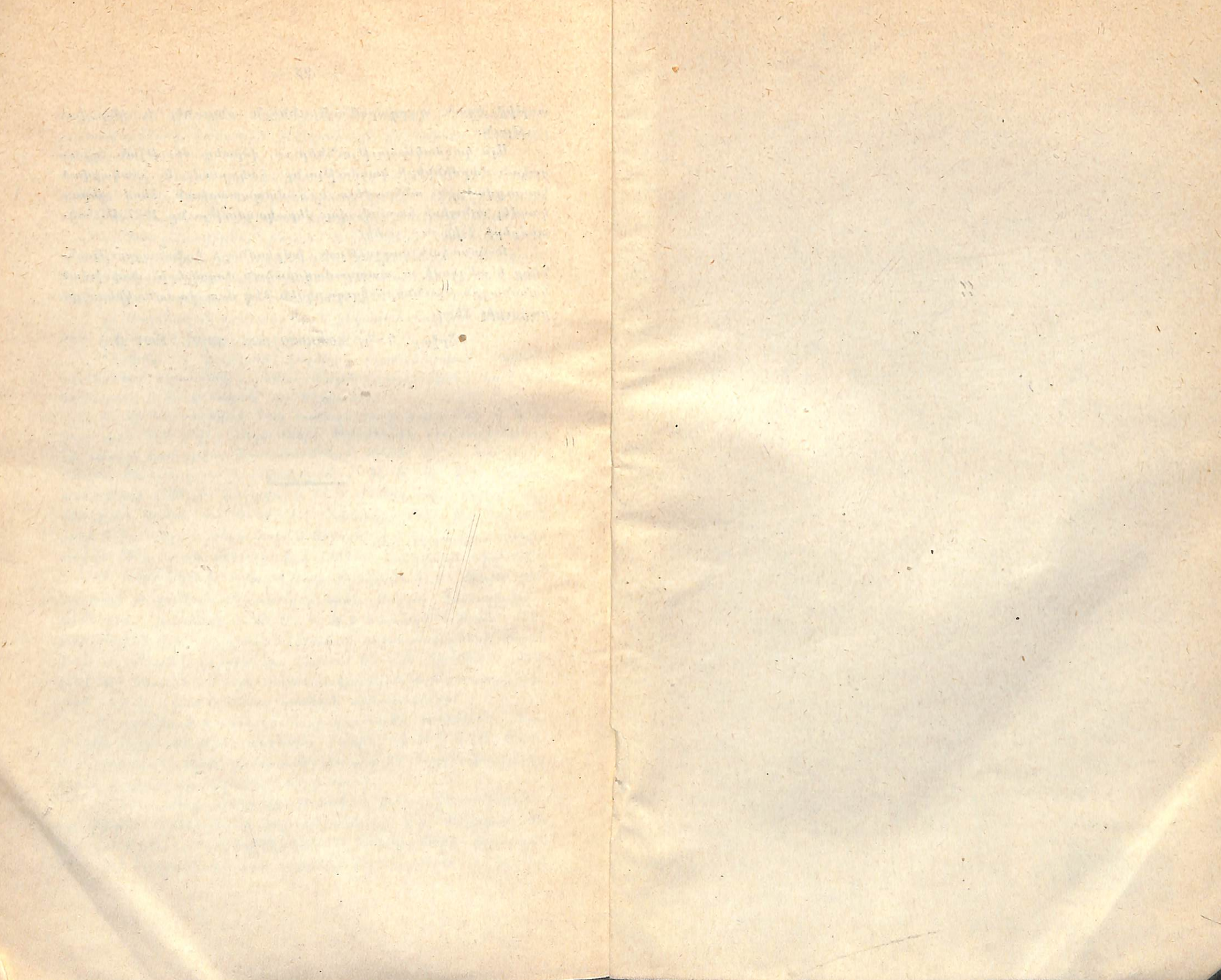
Կ, Կ. առաջարկում է միութենական բոլոր կազմակերպություններին վերոհիշյալ փոփոխությունները, վոր ձևցրված են մեր միության համամիութենական V համագումարի վորոշումների մեջ կազմակերպչական հարցերի վերաբերմամբ և նրանց

առթիվ չեղած պարզարանություններն ընդունել ի ղեկավարություն:

Այն կազմակերպություններում, վորտեղ միության գյուղական մարմինների կազմությունը հակասում է հասկացված կառուցվածքին, անհրաժեշտ է համապատասխան ձևով վերակազմել այնպիսի հաշվով, վոր վերակազմությունը 1927 թ. հոկտեմբերի 1-ից ուշ չտևի:

Ռայոնական վարչության, խմբկոմների կանոնադրությունները և տեղկոմի ու պատգամավորական ժողովների փոփոխված կանոնադրությունները կուղարկվեն ձեզ մոտ ժամանակներս լրացուցիչ ձևով:

Շրջաբ. Կ. Կ. №000(020)148. 23/VI—1927 թ.)

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0196906

ԳԻՆՆ Ե 35 ԿՈՊ.